

**T.C.
İSTANBUL TİCARET ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
AİLE DANIŞMANLIĞI VE EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
AİLE DANIŞMANLIĞI VE EĞİTİMİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI**

**0-13 YAŞ ARASI ÇOCUĞA SAHİP EBEVEYNLERİN PAYLAŞAN
EBEVEYNLİK DAVRANIŞI VE MAHREMİYET FARKINDALIĞI
ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ**

Yüksek Lisans Tezi

Ahmet Berkay CİVAN

İSTANBUL, 2025

**T.C.
İSTANBUL TİCARET ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
AİLE DANIŞMANLIĞI VE EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
AİLE DANIŞMANLIĞI VE EĞİTİMİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI**

**0-13 YAŞ ARASI ÇOCUĞA SAHİP EBEVEYNLERİN
PAYLAŞAN EBEVEYNLİK DAVRANIŞI VE MAHREMİYET
FARKINDALIĞI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ**

Yüksek Lisans Tezi

**Ahmet Berkay CİVAN
23TADE009**

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Lütfü ÇAKIR

İSTANBUL, 2025

ETİK BEYAN SAYFASI

Hazırlamış olduğum tez özgün bir çalışma olup YÖK ve İTİCÜ Lisansüstü Yönetmeliklerine uygun olarak hazırlanmıştır. Ayrıca, bu çalışmayı yaparken bilimsel etik kurallarına tamamiyle uyduğumu; yararlandığım tüm kaynakları gösterdiğimi ve hiçbir kaynaktan yaptığım ayrıntılı alıntı olmadığını beyan ederim. Bu tezin ihtiva ettiği tüm hususlar şahsi görüşüm olup İstanbul Ticaret Üniversitesi'nin resmi görüşünü yansıtmamaktadır.

Ahmet Berkay CİVAN

TEŞEKKÜR METNİ

Tez çalışmamda değerli tecrübe ve fikirlerini zaman fark etmeksizin benimle paylaşarak destekleriyle çalışmamı ilerletmemde yol gösterici olan kıymetli tez danışmanım Öğr. Üyesi Lutfü ÇAKIR'a,

Yüksek lisans eğitimim boyunca değerli katkılarıyla Aile Danışmanlığı ve Eğitimi alanında bize kazandırdığı bakış açısı ve kıymetli bilgiler için Prof. Dr. Hanifi PARLAR ve Prof. Dr. Durmuş ÜMMET'e,

Üniversite hayatım ve sonrasında hep daha iyisini yapabilmem için her zaman yanımda olan desteğini ve emeğini hiç üzerimden esirgemeyen hocam ve ablam Dr. Öğr. Üyesi Aslı Pınar ZORBA YILDIZ'a,

Sevgisini ve desteğini hiçbir zaman eksik etmeyen annem Hacer CİVAN ve babam Davut CİVAN'a sonsuz teşekkür ederim.

Ahmet Berkay CİVAN

ÖZET

Bu çalışma, ebeveynlerin paylaştan ebeveynlik davranışı ve mahremiyet farkındalığı arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yürütölmüştür. Araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modeli kullanılmış olup amaçlı örnekleme yöntemi ile katılımcılara ulaşılmıştır. Veri toplama araçları olarak Kişisel Bilgi Formu, Paylaştan Ebeveynlik Ölçeğı ve Dijital Mahremiyet Farkındalık Ölçeğı kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini İstanbul’da ikamet eden ve 0-13 yaş arası çocuğı bulunan 208 ebeveyn oluşturmaktadır. Elde edilen veriler SPSS.25 programı ile analiz edilmiştir. Bulgular, ebeveynlerin çevrimiçi mahremiyet farkındalığı arttıkça, çocuklarıyla ilgili içerikleri sosyal medyada paylaşma eğilimlerinin belirgin şekilde azaldığını göstermektedir. Özellikle mahremiyetin güvenlik ve iletişim boyutlarında daha yüksek farkındalığa sahip ebeveynlerin daha dikkatli davranışlar sergilediğı gözlenmiştir. Dikkat boyutundaki farkındalık ile sosyal karşılaştırma güdüsüyle yapılan paylaşımlar arasında ise pozitif yönlü ancak düşük düzeyli bir ilişki tespit edilmiştir. Ayrıca, ebeveynlerin olumsuz içerikleri paylaşma davranışları, mahremiyet bilinciyle güçlü negatif ilişkiye sahiptir. Demografik faktörlere göre yapılan incelemelerde kadınların sosyal medyada daha fazla paylaşım yaptığı, eğitim düzeyi yüksek ebeveynlerin mahremiyet bilincinin daha gelişmiş olduğı ve çalışan ebeveynlerin daha kontrollü paylaşımlar yaptığı belirlenmiştir. Ayrıca, sahip olunan çocuk sayısı arttıkça paylaşımların sıklığı azalmaktadır. Bu sonuçlar, ebeveynlerin deneyim ve farkındalık seviyelerinin dijital ortamlardaki davranışlarını doğrudan etkilediğini ve daha eleştirel ve bilinçli hareket etmelerine yardımcı olduğunu göstermektedir. Çalışmanın sonuçları, dijital platformlarda çocukların mahremiyetinin korunması için ebeveyn farkındalığının artırılması gerektiğine işaret etmekte ve politika önerileri sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: *Dijital Mahremiyet, Sosyal Medya, Paylaştan Ebeveynlik*

This study was conducted to examine the relationship between parents' sharenting behaviors and their privacy awareness. A correlational survey model one of the quantitative research methods was employed, and participants were reached through purposive sampling. The Personal Information Form, the Sharenting Scale, and the Digital Privacy Awareness Scale were used as data-collection instruments. The sample consisted of 208 parents living in Istanbul who have children aged 0–13. Data were analyzed with SPSS 25. The findings show that as parents' online-privacy awareness increases, their tendency to share content about their children on social media decreases markedly. In particular, parents with higher awareness in the security and communication dimensions of privacy demonstrated more cautious behaviors. A positive but low-level relationship was identified between awareness in the attention dimension and sharing motivated by social comparison. In addition, parents' sharing of negative content was strongly and negatively related to privacy awareness. Analyses of demographic factors revealed that mothers share more frequently on social media, parents with higher education levels possess greater privacy awareness, and working parents post more deliberately. Moreover, as the number of children increases, the frequency of sharing decreases. These results indicate that parents' experience and awareness directly influence their digital behaviors, helping them act more critically and consciously. The study's findings underscore the need to enhance parental awareness to protect children's privacy on digital platforms and offer policy recommendations to that end.

Keywords: *Digital Privacy, Social Media, Sharenting*

İÇİNDEKİLER

Sayfa No.

ETİK BEYAN SAYFASI.....	iii
TEŞEKKÜR METNİ.....	iv
ÖZET.....	v
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER	vii
TABLolar LİSTESİ.....	x
KISALTMALAR LİSTESİ	xii
GİRİŞ	1
1.1. Araştırmanın Amacı	2
1.2. Araştırmanın Önemi	3
1.3. Araştırmanın Ana ve Alt Problemleri	4
1.4. Sayıtlar	5
1.5. Sınırlılıklar	5
İKİNCİ BÖLÜM.....	6
ALANYAZIN ARAŞTIRMASI.....	6
2.1. Aile	6
2.1.1. Ebeveyn.....	7
2.1.2. Dijital Ebeveyn.....	7
2.1.3. Çocuk	8
2.2. Paylaşan ebeveynlik (Sharenting)	9
2.2.1. Paylaşan Ebeveynlik Davranışının Ülkemizde ve Dünyada Yaygınlığı	9
2.2.2. Paylaşan Ebeveynliğin Sebepleri	10
2.2.3. Paylaşan Ebeveynlik Davranışının Olumlu ve Olumsuz Sonuçları.....	10
2.3. Sosyal Medya	11
2.3.1. Sosyal Medya Tarihçesi	12
2.3.2. Sosyal Medya Türleri ve Farklılıkları	14
2.3.3. Sosyal Medyada İletişim Araçları	16
2.3.3.1. Instagram	17
2.3.3.2. Youtube.....	18

2.3.3.3.	X (Twitter)	18
2.3.3.4.	Diğer İçerikler	19
2.4.	Dijital Ayak İzi	19
2.5.	Dijital Okuryazarlık	20
2.5.1.	Bilgi Okuryazarlığı	20
2.5.2.	Medya Okuryazarlığı	20
2.5.3.	Teknoloji Okuryazarlığı	21
2.5.4.	Güvenlik Okuryazarlığı	21
2.5.5.	Etik Okuryazarlığı	22
2.6.	Dijital Farkındalık	22
2.7.	Sosyal Medya Bağımlılığı	22
2.7.1.	Bilişsel Bağımlılık	23
2.7.2.	Duygusal Bağımlılık	23
2.7.3.	Davranışsal Bağımlılık	24
2.8.	Mahremiyet Farkındalığı	24
2.8.1.	Mahremiyet	25
2.8.2.	Mekansal Mahremiyet	25
2.8.3.	Kişisel Mahremiyet	26
2.8.4.	Bilgi Mahremiyeti	26
2.8.5.	İnternet ve Dijital Mahremiyet	27
2.9.	Yurt içi ve Yurt dışında Yapılmış Çalışmalar	27
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM		36
YÖNTEM		36
3.1.	Araştırma Yöntemi ve Modeli	36
3.2.	Evren ve Örneklem	36
3.3.	Veri Toplama Araçları	40
3.3.1.	Demografik Bilgi Formu	40
3.3.2.	Çevrimiçi Mahremiyet Farkındalık Ölçeği	40
3.3.3.	Paylaşan Ebeveynlik Ölçeği	41
3.4.	Verilerin Toplanması	41
3.5.	Verilerin Analizi	41
3.6.	Araştırma Etiği	43
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM		45
BULGULAR		45
4.1.	Cinsiyet Değişkenine Göre Farkları Gösteren Bulgular	45
4.2.	Medeni Durum Değişkenine Göre Farklılıkları Gösteren Bulgular	46
4.3.	Çalışma Durumu Değişkenine Göre Farklılıkları Gösteren Bulgular	47

4.4. Çocukla Sosyal Medya Paylaşımı Değişkenine Göre Farklılıkları Gösteren Bulgular.....	48
4.5. Yaş Değişkenine Göre Farklılıkları Gösteren Bulgular.....	49
4.6. Evli Kalma Süresi Değişkenine Göre Farklılıkları Gösteren Bulgular	50
4.7. Çocuk Sayısı Değişkenine Göre Farklılıkları Gösteren Bulgular	51
4.8. Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılıkları Gösteren Bulgular	52
4.9. Gelir Seviyesi Değişkenine Göre Farklılıkları Gösteren Bulgular	54
4.10. Sosyal Medya Sayısı Değişkenine Göre Farklılıkları Gösteren Bulgular.	55
4.11. Paylaşan Ebeveynlik Davranışı ve Mahremiyet Farkındalığı Arasındaki Korelasyon İlişkisi	57
BEŞİNCİ BÖLÜM	60
TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER.....	60
5.1. Tartışma ve Sonuç	60
5.2. Öneriler	66
KAYNAKÇA.....	69
EKLER.....	76

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1. Araştırmanın Katılımcılarına İlişkin Bilgileri İçeren Betimsel.....	37
İstatistik Tablosu	
Tablo 2. Araştırmaya Katılan Katılımcıların Medeni Durumunu İçeren.....	37
Betimsel İstatistik Tablosu	
Tablo 3. Araştırmaya Katılan Katılımcıların Evli Kalma Süresini İçeren...	38
Betimsel İstatistik Tablosu	
Tablo 4. Araştırmaya Katılan Katılımcıların Çocuk Sayısını İçeren.....	38
Betimsel İstatistik Tablosu	
Tablo 5. Araştırmaya Katılan Katılımcıların Eğitim Düzeyini İçeren Betimsel.....	38
İstatistik Tablosu	
Tablo 6. Araştırmaya Katılan Katılımcıların Çalışma Durumunu İçeren.....	39
Betimsel İstatistik Tablosu	
Tablo 7. Araştırmaya Katılan Katılımcıların Gelir Seviyesini İçeren.....	39
Betimsel İstatistik Tablosu	
Tablo 8. Araştırmaya Katılan Katılımcıların Sosyal Medya Sayısını İçeren.....	39
Betimsel İstatistik Tablosu	
Tablo 9. Araştırmaya Katılan Katılımcıların Çocukla Sosyal Medya Paylaşımını ...	40
İçeren Betimsel İstatistik Tablosu	
Tablo 10. Normallik Testi Tablosu.....	43
Tablo 11. Cinsiyet Değişkenine Göre Farkları Gösteren Tablo.....	44
Tablo 12. Medeni Durum Değişkenine Göre Farkları Gösteren Tablo.....	46

Tablo 13. Çalışma Durumu Değişkenine Göre Farkları Gösteren Tablo.....	47
Tablo 14. Çocukla Sosyal Medya Paylaşımı Değişkenine Göre Farkları.....	48
Gösteren Tablo	
Tablo 15. Yaş Değişkenine Göre Farkları Gösteren Tablo.....	49
Tablo 16. Evli Kalma Süresi Değişkenine Göre Farkları Gösteren Tablo.....	50
Tablo 17. Çocuk Sayısı Değişkenine Göre Farklılıkları Gösteren Tablo.....	51
Tablo 18. Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farkları Gösteren Tablo.....	52
Tablo 19. Gelir Seviyesi Değişkenine Göre Farkları Gösteren Tablo.....	54
Tablo 20. Sosyal Medya Sayısı Değişkenine Göre Farkları Gösteren Tablo.....	56
Tablo 21. Korelasyon Tablosu.....	57

KISALTMALAR LİSTESİ

CPM: Communication Privacy Panagement (İletişim Mahremiyet Yönetimi)

ÇMFÖ: Çevrimiçi Mahremiyet Farkındalık Ölçeği

PEÖ: Paylaşan Ebeveynlik Ölçeği

UNICEF: United Nations International Children's Emergency Fund (Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu)

GİRİŞ

Dijital çağın hızlı gelişimi, bireylerin günlük yaşam alışkanlıklarını önemli ölçüde dönüştürürken, bu dönüşüm sürecinden aile yapısı, ebeveynlik pratikleri ve çocuk yetiştirme anlayışları da etkilenmiştir. Özellikle internet teknolojilerinin yaygınlaşması ve sosyal medya kullanımının artması, bireylerin sadece kendi yaşamlarını değil, aynı zamanda çocuklarına dair özel anları da dijital ortamlarda paylaşımlarına zemin hazırlamıştır. Bu paylaşım davranışı, literatürde "sharenting" ya da Türkçe karşılığıyla "paylaşan ebeveynlik" kavramı altında ele alınmakta ve son yıllarda giderek artan bir ilgiyle tartışılmaktadır (Modecki ve ark., 2022). Ebeveynlerin çocuklarına ait fotoğraf, video ve günlük yaşantıya dair bilgileri sosyal medya platformlarında paylaşma eğilimleri, sadece aile içi ilişkileri değil, aynı zamanda çocuk hakları, bireysel mahremiyet ve dijital güvenlik konularını da yakından ilgilendiren bir mesele haline gelmiştir. Günümüz toplumlarında çocukların yaşamı, artık yalnızca fiziksel çevrede değil, aynı zamanda dijital ortamda da inşa edilmektedir. Özellikle 0-13 yaş aralığındaki çocuklar, henüz kendilerine ait bir dijital kimlik oluşturacak yaş ve bilişsel olgunluğa erişmeden, ebeveynlerinin paylaşım tercihleri doğrultusunda sanal dünyada görünür hale gelmektedir. Bu durum, çocukların dijital ortamda temsili, kimlik oluşumu ve mahremiyet algısı üzerinde derin etkiler yaratabilmektedir (Berg ve ark., 2024). Özellikle çocukların gelişimsel özellikleri dikkate alındığında, onların henüz bu sınırları çizme ve haklarını savunma kapasitesine sahip olmamaları, ebeveynlerin sorumluluğunu daha da artırmaktadır. Ancak bazı durumlarda ebeveynler, sosyal onay alma, aidiyet hissi oluşturma ya da duygusal paylaşım ihtiyacı gibi nedenlerle, çocuklarına ait özel bilgileri paylaşma eğilimine girebilmekte ve bu davranışları ile mahremiyetin ihlali riskini farkında olmadan artırabilmektedir. Ebeveynlerin dijital okuryazarlık düzeyleri ve mahremiyet bilinci, çevrimiçi paylaşımlarda çocuklarının ne kadar ve nasıl görüneceğini belirleyen temel faktörlerdir. Ayrıca Türkiye’de yapılan son çalışmalar, dijital ebeveynlik rollerinin çocukların medya temsili üzerindeki etkisini açıkça ortaya koymaktadır (Zinderen ve Aslan, 2024). Çalışmanın kapsamı, ebeveynlerin sosyal medya kullanımı çerçevesinde çocuklarına dair gerçekleştirdikleri paylaşımların sıklığı, içeriği ve amacının değerlendirilmesi ile mahremiyet konusundaki tutum ve bilinç düzeylerinin ölçülmesini içermektedir. Bu bağlamda yapılacak analizler, sadece akademik bilgi

üretimini değil, aynı zamanda toplumsal farkındalık oluşturmaya ve ebeveynlerin dijital ortamda daha bilinçli hareket etmelerine katkı sağlamaya da amaçlamaktadır. Çünkü dijital ebeveynlik, geleneksel ebeveynlik biçimlerinden farklı olarak, daha fazla sorumluluk, bilinç ve etik duyarlılık gerektirmektedir. Bu nedenle paylaşılan ebeveynlik davranışlarının analiz edilmesi ve mahremiyetin dijital bağlamda nasıl algılandığının anlaşılması hem çocukların korunması hem de sağlıklı ebeveyn-çocuk ilişkilerinin sürdürülebilmesi açısından hayati önem taşımaktadır. Bu giriş bölümünde ortaya konulan çerçeve doğrultusunda, ilerleyen bölümlerde paylaşılan ebeveynlik olgusunun sosyolojik, psikolojik ve iletişimsel boyutları detaylandırılacak mahremiyet farkındalığı ile bu davranışlar arasındaki ilişkisel yapı çok yönlü olarak değerlendirilecektir. Elde edilecek bulgular hem akademik dünyaya hem de ebeveynlere çocuk hakları, mahremiyet ve dijital etik konularında yol gösterici bilgiler sunacaktır.

1.1. Araştırmanın Amacı

Bu çalışma, İstanbul'da yaşayan ve 0–13 yaş aralığında en az bir çocuğu bulunan ebeveynler arasında, paylaşılan ebeveynlik davranışının düzeyi ile çevrimiçi mahremiyet farkındalığının düzeyi arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlamaktadır. Yapılan çalışmayla birlikte ebeveynlerin dijital mecralarda çocuklarına ilişkin içerik üretme ve paylaşma eğilimlerinin, onların mahremiyet risklerini algılama biçimleriyle nasıl kesiştiğini irdelemektedir. Öncelikle, Paylaşılan Ebeveynlik Ölçeği (PEÖ) ve Çevrimiçi Mahremiyet Farkındalık Ölçeği (ÇMFÖ) toplam puanları ile bunların alt boyutları arasındaki istatistiksel ilişki, ilişkisel tarama modeli kapsamında değerlendirilecektir. Ebeveynlerin cinsiyet, medeni durum, çalışma durumu, çocukla sosyal medya paylaşımı, yaş, evli kalma süresi, çocuk sayısı, eğitim düzeyi, gelir düzeyi gibi temel sosyo demografik özelliklerinin hem paylaşılan ebeveynlik davranışlarını hem de mahremiyet farkındalık düzeylerini anlamlı biçimde farklılaştırıp farklılaştırmadığı test edilecektir. Kullanılan platform sayısı gibi dijital kullanım göstergelerinin, değişkenler üzerindeki olası etkileri ve aralarındaki korelasyonlar ayrıntılı biçimde ortaya konacaktır. Böylece, ebeveynlerin güvenlik odaklı mahremiyet duyarlılıklarının mı yoksa iletişim odaklı mahremiyet yaklaşımlarının mı paylaşım pratikleri üzerinde daha belirleyici olduğu açıklığa kavuşturulacaktır. Bu ölçümler aracılığıyla elde edilecek bulguları, dijital ebeveynlik

pratikleri bağlamında risk azaltıcı müdahalelere ve politik önerilere temel oluşturacak şekilde bütüncül bir model içinde yorumlamaktır. Elde edilecek sonuçların hem ebeveyn eğitim programlarının tasarımına hem de Türkiye’de çocukların dijital haklarını korumaya yönelik düzenleyici çabalara bilimsel dayanak sağlaması beklenmektedir. Yapılan çalışmayla paylaşılan ebeveynlik davranışı ve mahremiyet farkındalığı arasındaki ilişkiyi çözümleyerek, çocukların dijital ortamda karşı karşıya kaldığı mahremiyet risklerini daha öngörülebilir ve yönetilebilir kılmayı hedeflemektedir.

1.2. Araştırmanın Önemi

Günümüzde dijital teknolojilerin ve sosyal medya platformlarının baş döndürücü hızla gelişmesi, bireylerin günlük yaşam pratiklerini olduğu kadar ebeveynlik davranışlarını da köklü biçimde dönüştürmektedir. Özellikle Instagram, Facebook ve TikTok gibi yoğun kullanıcı etkileşimine açık görsel odaklı sosyal medya araçları, ebeveynlerin çocuklarına ait fotoğraf ve videoları çevrimiçi ortamlarda sıklıkla paylaşmalarını kolaylaştırmaktadır. Bu paylaşım pratiği, literatürde "sharenting" kavramı ile ifade edilmekte olup, ebeveynlerin çocuklarının yaşamına dair içerikleri dijital mecralarda yayımlama davranışını tanımlamaktadır (Blum-Ross ve Livingstone, 2017). İlk bakışta çocukların gelişim süreçlerini belgelemek ya da yakın çevreyle olumlu anıları paylaşmak gibi iyi niyetli nedenlerle gerçekleştirilen bu paylaşımlar, çocukların dijital kimliklerinin ebeveyn kontrolünde şekillendiği ve mahremiyet haklarının ihlal edilebildiği bir alan hâline gelmektedir. Bu çalışmanın önemi, çocukların dijital haklarını önceleyen, mahremiyetin çocukluk çağından itibaren korunmasını esas alan bir yaklaşımla, ebeveynlerin sosyal medya kullanımlarına yönelik farkındalık düzeylerini analiz etmeye odaklanmasından kaynaklanmaktadır. Özellikle çocukların izni olmaksızın yapılan paylaşımların, gelecekte onların dijital izlerinin kalıcı, izlenebilir ve manipülasyona açık hâle gelmesiyle sonuçlanabileceği tehlikesi, güncel dijital medya araştırmalarında sıklıkla vurgulanan etik bir sorundur (Steinberg, 2016; Kumar ve Schoenebeck, 2015). Nitekim UNICEF (2018) tarafından yayımlanan "Children in a Digital World" raporu, çocukların dijital ortamlarda doğrudan ya da dolaylı olarak ifşa edilme oranlarının giderek arttığını ve bu durumun çocuk hakları açısından ciddi riskler içerdiğini belirtmektedir.

Bu bağlamda, çalışmanın temel amacı yalnızca bir durum tespiti yapmakla sınırlı kalmayıp, aynı zamanda ebeveynlerin sosyal medya kullanımıyla ilişkili olarak geliştirdikleri dijital farkındalık ve mahremiyet bilincini incelemektir. Özellikle bilgi mahremiyeti, mekânsal mahremiyet ve kişisel verilerin güvenliği gibi alt kavramlar çerçevesinde ebeveynlerin bilinç düzeylerini değerlendirmek hem bireysel hem de toplumsal düzeyde dijital okuryazarlık kapasitesinin güçlendirilmesine katkı sağlayacaktır. Dijital mahremiyetin toplumsal bir sorun alanı hâline geldiği bu çağda, ebeveynlerin sadece teknik bilgi düzeyinde değil, aynı zamanda etik, duygusal ve sosyal sorumluluk perspektifinden de bilinçli hareket etmeleri gerektiği açıktır (Lupton ve Williamson, 2017).

Araştırmanın bir diğer önemli katkısı ise, çocuk hakları, dijital güvenlik ve çağdaş ebeveynlik yaklaşımlarını kesişimsel bir perspektifle inceleyerek, ilgili literatüre özgün bir katkı sunma hedefidir. Özellikle 21. yüzyılda çocukların dijital vatandaşlık süreçlerine maruz kalmadan önce şekillenen dijital kimliklerinin, ebeveynlerinin eylemleriyle biçimlenmesi hem sosyal bilimler hem de hukuk, medya çalışmaları, eğitim bilimleri gibi disiplinler açısından çok boyutlu bir tartışma alanı ortaya koymaktadır. Bu bağlamda araştırma, sadece akademik çevrelerde değil; politika yapıcılar, sivil toplum kuruluşları, medya uzmanları ve ebeveyn eğitim programlarını yürüten kurumlar için de uygulanabilir sonuçlar ve öneriler içermektedir.

1.3. Araştırmanın Ana ve Alt Problemi

Dijitalleşmenin ve sosyal medya kullanımının artmasıyla birlikte ebeveynler, çocuklarına ait görsel ve bilgileri çevrimiçi platformlarda paylaşma eğilimi göstermektedir. Bu durum, “paylaşan ebeveynlik” (sharenting) olarak adlandırılan yeni bir ebeveynlik biçimi ortaya çıkarmış; ancak beraberinde çocukların çevrimiçi mahremiyetine dair etik, hukuki ve psikolojik tartışmaları da gündeme getirmiştir.

Bu bağlamda araştırmanın problemi;

- 0-13 yaş arası çocuğa sahip ebeveynlerin paylaşan ebeveynlik düzeyleri ile çevrimiçi mahremiyet farkındalıkları arasında anlamlı bir bulunmakta mıdır?

Alt problemler:

- Ebeveynlerin paylaşan ebeveynlik düzeyleri demografik değişkenlere göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

- Ebeveynlerin çevrimiçi mahremiyet farkındalık düzeyleri demografik değişkenlere göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
- Ebeveynlerin paylaşılan ebeveynlik düzeyleri ile çevrimiçi mahremiyet farkındalık düzeyleri arasında belirli değişkenlere göre anlamlı bir ilişki var mıdır?

1.4. Sayıtlar

Araştırmanın sayıtları aşağıdaki gibidir:

1. Araştırmaya katılan ebeveynler, anket sorularını yanıtlarken içten ve doğru bir şekilde cevaplama yapmışlardır.
2. Araştırmada kullanılan veri toplama araçlarının istenilen özellikleri ölçtüğü varsayılmaktadır.

1.5. Sınırlılıklar

Araştırmanın sınırlılıkları aşağıdaki gibidir:

1. Araştırma, sosyal medya ve yüz yüze iletişim ile ulaşılan ebeveynler ile sınırlıdır. Çalışmayı kabul eden 208 (188 kadın, 20 erkek) ebeveyn ile sınırlıdır.
2. Araştırmanın belirli bir zaman diliminde yapılmış olması, elde edilen bulguların yalnızca o dönemde geçerli olan koşulları yansıtmaya neden olmaktadır.
3. Araştırma uygulaması, 0-13 yaş arası çocuğa sahip ebeveynlere yönelik olarak Aralık 2024 ile Mayıs 2025 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Belirlenen ilişkiler bu tarih ile sınırlıdır.

İKİNCİ BÖLÜM

ALANYAZIN ARAŞTIRMASI

Bu bölümde paylaşılan ebeveynlik ve mahremiyet farkındalığı ile ilgili literatür taramasına, yurt içi ve yurt dışında yapılan güncel çalışmalara yer verilmiştir.

2.1. Aile

Aile, bireyin doğumundan itibaren şekillenen toplumsal, duygusal ve kültürel gelişiminin temelini oluşturan en önemli yapıdır. Sadece biyolojik bir bağ ile tanımlanamayacak kadar çok yönlü olan bu kavram, zamanla toplumsal değişimlerden etkilenerek farklı biçimlerde evrilmiştir. Geleneksel aile yapılarının yerini, teknolojik dönüşümler ve toplumsal normların yeniden yapılanmasıyla birlikte daha dinamik ve esnek yapılar almıştır. Bu dönüşüm, aile içindeki rollerin yeniden tanımlanmasına yol açarken, aynı zamanda bireylerin kişisel sınırlarını da farklı biçimlerde ortaya koymasına neden olmuştur (Söğütlü, 2024).

Aile yapısının değişim göstermesi, toplumsal ve teknolojik gelişmelerin sonucudur. Dijitalleşmenin etkisiyle birlikte aile bireylerinin birbirleriyle olan iletişim biçimleri farklılaşmış, mahremiyetin algılanışı da bu değişimle birlikte yeniden şekillenmiştir. Geleneksel mahremiyet anlayışı, evin fiziksel sınırları içinde tanımlanırken, dijital çağda bu sınırlar bulanıklaşmış, aile içindeki özel yaşam daha görünür hale gelmiştir. Bu durum, özellikle çocukların gelişim sürecinde önemli etkiler yaratmakta, ebeveynlerin dijital ortamlarda gerçekleştirdiği paylaşımlar, mahremiyetin sadece bireysel değil, aynı zamanda ailevi bir hak olarak değerlendirilmesini zorunlu kılmaktadır (Yiğitbaşı ve Çelik, 2023).

Modern aile kavramı, yalnızca bireylerin bir araya gelerek oluşturduğu fiziksel bir birliktelik değil, aynı zamanda karşılıklı sorumlulukların, değerlerin ve rollerin dijital bir düzlemde de sürdürüldüğü bir yapı haline gelmiştir. Bu yapı, aile bireylerinin hem birbirleriyle olan ilişkilerini hem de dış dünyayla olan etkileşimlerini şekillendirir. Özellikle çocukların kişilik gelişimi, bu dijital etkileşimlerin niteliğiyle yakından ilişkilidir. Aile içerisinde çocuğa sunulan mahremiyet alanı, çocuğun birey olma sürecini doğrudan etkilerken, aynı zamanda ebeveynin dijital ortamdaki davranışları da çocuğun öznel dünyasında kalıcı izler bırakabilir (Geredeli, Peschke ve Peschke, 2024).

2.1.1. Ebeveyn

Ebeveynlik, sadece çocuğun fiziksel ihtiyaçlarını karşılamaktan ibaret olmayan, aynı zamanda duygusal, zihinsel ve sosyal gelişimini destekleyen kapsamlı bir süreçtir. Geleneksel toplumlarda ebeveynlik daha çok koruma, besleme ve yönlendirme gibi rollerle tanımlanırken, ağdaş toplumlarda bu roller çok daha karmaşık hale gelmiştir. Günümüzde ebeveynlik, çocuğun bireyselliğini tanıyan, onun kendine özgü yönlerini destekleyen ve dijital ortamlardaki varlığını gözeten bir bilinç düzeyini gerektirmektedir. Bu bağlamda, ebeveynin sadece çocuğun fiziksel güvenliğini sağlaması yeterli görülmemekte, aynı zamanda duygusal güvenliği, sosyal gelişimi ve dijital ortamda karşılaşabileceği risklerden korunması da ebeveynin sorumluluğu olarak kabul edilmektedir. Ebeveynin mahremiyet algısı, çocuğun kişisel haklarına duyulan saygının bir göstergesi olarak değerlendirilir. Özellikle erken yaşlardan itibaren çocuğun sınırlarını tanıyan, onun bireysel alanına saygı gösteren bir ebeveynlik anlayışı, çocuğun kendi benliğini sağlıklı biçimde inşa etmesinde önemli rol oynar. Ebeveynin dijital ortamlardaki davranışları, sadece kendi özel yaşamı üzerinde değil, aynı zamanda çocuğun gelecekteki dijital kimliği üzerinde de kalıcı etkiler yaratabilir. Bu nedenle ebeveynliğin yeni boyutu, teknolojik farkındalık, dijital etik ve mahremiyet bilincini kapsayan daha geniş bir sorumluluk alanına yayılmıştır. Ebeveynlik artık yalnızca çocuğun yanında fiziksel olarak bulunmakla değil, onun dijital varlığına da eşlik ederek onu desteklemekle ölçölmektedir. Bu da ebeveynlik rolünün çok katmanlı bir yapı haline geldiğini ve dijital dünyanın gereklerine uyum sağlamayı zorunlu kıldığını göstermektedir (Amon vd., 2022).

2.1.2. Dijital Ebeveyn

Dijital ebeveynlik, geleneksel ebeveynlik anlayışının dijitalleşme süreciyle yeniden tanımlanmış biçimidir. Ebeveynlerin çocuklarıyla olan ilişkilerini dijital ortamda nasıl yönettikleri, onları nasıl denetledikleri ve dijital içeriklerle nasıl bir araya geldikleri bu kavramın temelini oluşturur. Teknolojinin hızla geliştiği bir dönemde, çocukların dijital ortamlarda varlık göstermesi kaçınılmaz hale gelmiş bu durum ebeveynleri, dijital dünyada rehberlik yapabilecek bilgi ve donanıma sahip olmaya zorlamıştır (Shin ve Kang, 2016).

Dijital ebeveynler, çocuklarının çevrimiçi etkinliklerini izleyen, onlara güvenli internet kullanımı konusunda rehberlik eden ve aynı zamanda kendi dijital davranışlarıyla çocuklarına rol model olma sorumluluğunu taşıyan bireylerdir. Ancak bu süreçte ebeveynin kendi mahremiyet bilinciyle çocuklarının dijital mahremiyet hakkı arasında hassas bir denge kurması gerekir. Çünkü çocukların dijital ortamdaki temsili, çoğu zaman ebeveynin paylaşımları aracılığıyla oluşmakta ve bu durum çocukların kişisel verilerinin ifşasına neden olabilmektedir. Bu noktada dijital ebeveynliğin temel ilkelerinden biri, çocuğun bireysel sınırlarına saygı göstermektir. Çocuk adına alınan dijital kararların onun gelecekteki sosyal yaşamını ve kişilik gelişimini etkileyebileceği unutulmamalıdır. Ebeveynin dijital farkındalığı ne kadar yüksek olursa, çocuğun dijital ortamlarda güvenli ve saygılı bir şekilde temsil edilme olasılığı da o kadar artar. Dijital ebeveynlik, sadece teknik bilgiyle değil aynı zamanda etik duyarlılık, mahremiyet bilinci ve empatiyle şekillenen bir yaklaşımdır. Bu yaklaşım, ebeveynin dijital dünyadaki her hareketinin çocuğun gelişiminde yankı bulduğunu fark etmesini gerektirir (Fox ve Hoy, 2019).

2.1.3. Çocuk

Çocuk, gelişiminin erken dönemlerinden itibaren çevresinden aldığı uyarılarla şekillenen, sürekli öğrenen ve sosyal bağlar kuran bir bireydir. Gelişim süreci, fiziksel ve zihinsel gelişim kadar duygusal, sosyal ve ahlaki yönlerin de desteklenmesini içerir. Bu süreçte çocuğun maruz kaldığı etkileşimler, onun kimlik oluşumunu derinden etkiler. Aile ortamı bu etkileşimlerin merkezinde yer alırken, dijital dünyanın yükselişiyle birlikte bu merkeze yeni boyutlar eklenmiştir. Artık çocuklar sadece fiziksel çevrelerinden değil, aynı zamanda dijital ortamlardan da etkilenmektedir (Kanter, Afifi ve Robbins, 2012). Çocukların dijital ortamda temsil edilme biçimleri, onların ileriki yaşantılarında nasıl bir dijital kimlik geliştireceklerini doğrudan etkileyebilir. Henüz kendi kararlarını verme becerisi gelişmemiş bireyler olarak çocukların dijital varlığı, büyük oranda ebeveynlerin eylemleri üzerinden inşa edilmektedir. Bu noktada çocuğun kişisel sınırlarına, gizliliğine ve gelecekteki tercih hakkına saygı gösterilmesi önem arz eder. Mahremiyetin çocuğa öğretilen değil, öncelikle yaşatılan bir değer olduğu düşünüldüğünde, çocuğun dijital dünyada saygın bir temsile sahip olması büyük önem taşır (Sari vd., 2024).

Çocukların gelişim sürecinde temel ihtiyaçları arasında güvenlik duygusu önemli bir yer tutar. Bu güvenlik yalnızca fiziksel değil, aynı zamanda duygusal ve dijital anlamda da sağlanmalıdır. Çocuğun dijital mahremiyeti korunmadığında, bu güvenlik duygusu zedelenabilir. Ebeveynlerin farkında olmadan gerçekleştirdiği paylaşımlar, çocuğun benlik algısını etkileyebilir. Bu nedenle çocuğun dijital ortamdaki varlığı sadece bir içerik olarak değil, onun bireysel haklarıyla ilişkilendirilerek ele alınmalıdır. Böylece çocuk hem fiziksel hem dijital dünyada sağlıklı ve saygı gören bir birey olarak yetişebilir (Kalkim, Korkmaz ve Toraman, 2024).

2.2. Paylaşan Ebeveynlik (Sharenting)

2000’li yılların ortalarına gelindiğinde, anne-babaların çocuklarına ilişkin fotoğraf ve bilgileri sosyal medya aracılığıyla paylaşma alışkanlığı belirgin biçimde yükselmiş ve bu eğilim, literatürde sharenting kavramının öne çıkmasına zemin hazırlamıştır. Sharenting terimi, İngilizce “share” (paylaşmak) ve “parenting” (ebeveynlik) sözcüklerinin bileşiminden türetilmiş olup, ebeveynlerin çocuklarını konu alan içerikleri dijital platformlarda dolaşıma sokma pratiklerini ifade eder (Blum-Ross ve Livingstone, 2017). Web 2.0’ın yükselişiyle beraber çocuk büyütürken fotoğraf albümleri sanallaşmış, ebeveynlerin hatıra kaydı tutma, sosyal medya paylaşımları ile iyi ebeveyn olarak tanınma gibi gerekçelerle paylaşım sıklığını artırmıştır. Nitel çalışmalar anne babaların çevrimiçi onay ve aidiyet arzusunun, mahremiyet kaygılarıyla gerilimli bir denge oluşturduğunu göstermektedir. Nicel bulgular ise yüksek sosyal medya kullanımı, geniş takipçi kitlesi ve ebeveyn özgüveni gibi faktörlerin paylaşan ebeveynlik davranışını öngörmektedir (Conti vd., 2024).

2.2.1. Paylaşan Ebeveynlik Davranışının Ülkemizde ve Dünyada Yaygınlığı

Yapılan çalışmalar paylaşan ebeveynlik davranışının 2010’lardan itibaren hem küresel ölçekte hem de Türkiye’de hızlı biçimde olağan bir ebeveynlik pratiğine dönüştüğünü göstermektedir. ABD verileri yıllar içinde bu eğilimin pekiştiğini göstermektedir. C.S. Mott Children’s Hospital ulusal anketine göre sosyal medya kullanan ebeveynlerin %74’ü çocuğu hakkında fazla paylaşım yaptığını düşünmekte, %56’sı utanç verici içerik, %51’i çocuğun konumunu belli eden bilgi, %27’si ise çocuklarına dair uygun olmayan fotoğraf paylaştığını bildirmektedir. Avrupa örneklemi de benzer oranlar sunmaktadır. İtalya’da pediatri kliniğinde yapılan çalışmada katılımcı ebeveynlerin

%98'i sosyal medya kullanırken, %75'i çocuklarına ilişkin içerik yayımlamaktadır. Yapılan paylaşımların %31'i çocuğun ilk altı ayında başlamaktadır (Conti vd., 2024). Türkiye bulguları küresel tabloyla uyumludur. 401 anneden oluşan okul öncesi örnekleminde annelerin %84,3'ü çocuklarına dair bilgi veya fotoğraf paylaştığını, %46,1'i bu paylaşımlara çocuk iki yaşına gelmeden başladığını bildirmiştir (Aslan ve Durmuş, 2020).

2.2.2. Paylaşan Ebeveynliğin Sebepleri

Paylaşan ebeveynlik davranışı, tek bir nedene indirgenemeyecek kadar çok katmanlıdır. Araştırmalar, ebeveynlerin bu paylaşımları öncelikle dijital bir “anı arşivi” oluşturmak ve çocuklarının gelişim sürecini kalıcı biçimde kaydetmek için yaptıklarını göstermektedir (Blum-Ross ve Livingstone, 2017). Aynı zamanda sosyal medya, birbirinden uzak aile bireyleri ve arkadaşlarla iletişimi sürdürme, akran ebeveynlerden destek alma ve beğeni/yorum yoluyla sosyal onay elde etme gibi gereksinimleri karşılayarak paylaşan ebeveynlik davranışını pekiştirir (Verswijvel, Walrave, Hardies ve Heirman, 2019). Ebeveynler, bu paylaşımlar aracılığıyla “iyi anne-baba” kimliklerini sergileyerek çevrimiçi itibarlarını topluma sunmaktadır. Çocuklarının başarı ve mutluluk anlarını paylaşarak toplum içinde idealize edilmiş bir aile imajı inşa ederler (Verswijvel vd., 2019). Sosyal medya ekonomisinin büyümesi ise çocuk odaklı içerikleri sponsorlu gönderilere veya marka iş birliklerine dönüştürme imkânı doğurarak paylaşan ebeveynlik davranışına ticari bir boyut kazandırmıştır. (Baloğlu, 2023). Bu süreç aynı zamanda ebeveynlerin duygusal ihtiyaçlarını da karşılar. Hızlı geri bildirim döngüsü, günlük sevinç ya da sıkıntıların topluluk önünde paylaşılması sayesinde hem katarsis sağlar hem de empati temelli destek toplar (Walrave vd., 2023). Kültürel normlar ve ülkelere özgü yasal düzenlemeler de bu davranışı şekillendirir. Türkiye’deki çalışmalar, artan mahremiyet bilincinin ebeveynleri daha temkinli hâle getirdiğini ortaya koymaktadır (Saygılı & Üstüner Top, 2025).

2.2.3. Paylaşan Ebeveynlik Davranışının Olumlu ve Olumsuz Sonuçları

Sosyal medya platformlarının aile yaşamına nüfuz etmesiyle birlikte paylaşan ebeveynlik davranışı giderek sıradan bir ebeveynlik pratiği hâline gelmiştir. Literatür, bu davranışın hem ebeveynler hem de çocuklar açısından yarar ve riskleri

barındırdığını göstermektedir. Paylaşan ebeveynlik, öncelikle anı arşivleme ve aile-yakın çevreyle bağ kurma işlevleriyle öne çıkar. Anne-babalar çevrimiçi paylaşımları “modern bebek defteri” olarak görerek çocuklarının gelişim sürecini kayda almakta, uzak akrabalarla etkileşimi sürekli kılmaktadır (Kumar ve Schoenebeck, 2015). Nitel veriler, paylaşımların ebeveynlere duygusal destek ve öz-yeterlik hissi sağladığını; özellikle ilk kez ebeveyn olanların sosyal medyada benzer deneyimlere sahip kişilerden onay ve rehberlik aldığını göstermektedir (Blum-Ross ve Livingstone, 2017). Öte yandan, kamusal paylaşımlar bazı toplumsal tabuların kırılmasına da alan açmaktadır. Örneğin, doğum sonrası depresyon, emzirme sorunları ya da nörogelişimsel farklılıklara ilişkin kişisel anlatılar, benzer durumdaki ailelere sosyal destek ve farkındalık sağlayarak ebeveynliğe adaptasyonu hızlandırmaktadır (MU Extension, 2025).

Bununla birlikte paylaşan ebeveynlik davranışının mahremiyet açısından ciddi riskler barındırmaktadır. İtalya’da yapılan çalışmada, ebeveynlerin %75’inin düzenli paylaşım yaptığını ve çocuklarına ait verilerin sosyal medya aracılığı ile dijital ayak izi oluşturduğu görülmektedir. (Conti vd., 2024). Türkiye’de Instagram odaklı içerik analizinde çocukların rızası olmaksızın paylaşılan görsellerin onları ticari metaya dönüştürdüğünü ortaya çıkarmaktadır. Çocuklarına ait verileri sosyal medya aracılığı ile paylaşan ebeveynlerin “ideal ebeveyn” imgesini pekiştirmek adına mahremiyet ihlallerine yol açtığını göstermektedir (Baloğlu, 2023).

2.3. Sosyal Medya

Sosyal medya, dijital teknolojilerin hızlı evrimiyle birlikte bireyler, gruplar ve kurumlar arasında etkileşim ve bilgi paylaşımını mümkün kılan, çok boyutlu ve dinamik bir iletişim ortamı haline gelmiştir. Başlangıçta yalnızca bireylerin birbirleriyle bağlantı kurmalarını sağlayan basit çevrimiçi platformlar olarak doğan sosyal medya araçları, zamanla küresel iletişimin, ekonomik ilişkilerin, kültürel etkileşimin ve hatta siyasal katılımın merkezine yerleşmiştir. Bu platformların temelinde yatan en önemli unsur, kullanıcıların hem içerik üretici hem de tüketici rolünü eş zamanlı üstlenebilmesidir. Geleneksel medya anlayışından farklı olarak sosyal medya, kullanıcıya içerik üzerinde daha fazla söz hakkı tanıyan ve anlık etkileşimleri teşvik eden bir yapı sunar. Bu yapı sayesinde insanlar sadece bilgi

almakla kalmaz, aynı zamanda bilgiye katkı sunma, görüş bildirme ve topluluk oluşturma imkânı bulur (Kalkim, Korkmaz ve Toraman, 2024).

İnternetin yaygınlaşmasıyla birlikte sosyal medya platformlarının sayısı da hızla artmış, zamanla metin tabanlı içeriklerden görsel ve işitsel içeriklere geçiş yaşanmıştır. Özellikle mobil teknolojilerin gelişmesiyle birlikte sosyal medyaya erişim, kullanıcıların günün her anında çevrimiçi kalmasını mümkün kılmıştır. Bu durum, bireylerin gündelik yaşam ritüellerinin ve sosyalleşme biçimlerinin dönüşmesine yol açarken, aynı zamanda yeni toplumsal normların da oluşumunu beraberinde getirmiştir. Sosyal medya, sadece bireyler arasında iletişimi kolaylaştırmakla kalmamış, aynı zamanda kamusal alandaki tartışmaların da ana mecralarından biri haline gelmiştir. Bu bağlamda sosyal medya, bireysel ifade özgürlüğünün dijital düzlemde yeniden şekillendiği bir alan olarak da değerlendirilmelidir. Sosyal medya kullanımının artışıyla birlikte, bireylerin kimlik inşası süreçleri de dijital ortamda daha görünür hale gelmiştir. Kişisel sayfalar, paylaşılan içerikler ve kurulan etkileşimler, bireylerin dijital kimliklerinin birer parçası olarak değerlendirilir (Amon vd., 2022). Bu dijital kimlikler, sadece bireyin kendisini nasıl tanımladığına değil, aynı zamanda çevresinden nasıl algılandığına da işaret eder. Bu süreçler, sosyal medyanın sadece teknik bir araç olmaktan çıkıp, sosyal ve psikolojik yönleriyle de ele alınması gerektiğini göstermektedir. Sosyal medya, bireyler arasında aidiyet duygusunun güçlenmesine katkı sağlarken, aynı zamanda dijital mahremiyet, bilgi güvenliği ve çevrimiçi zorbalık gibi yeni sorun alanlarını da gündeme taşımıştır. Tüm bu gelişmeler, sosyal medyanın toplumsal yaşamın ayrılmaz bir parçası haline geldiğini ortaya koymaktadır (Kaya, 2023).

2.3.1. Sosyal Medya Tarihçesi

Sosyal medyanın tarihçesi, teknolojik altyapıların gelişimiyle paralel ilerleyen bir süreci işaret etmektedir. Bu süreç, temelde insanın iletişim kurma ihtiyacına dayansa da dijitalleşme ile birlikte daha karmaşık ve küresel bir boyut kazanmıştır. Sosyal medya kavramı günümüzde oldukça geniş bir kapsamı ifade etse de ilk örnekleri 20. yüzyılın son çeyreğinde çevrimiçi forumlar ve e-posta gruplarıyla ortaya çıkmıştır. Bu platformlar, kullanıcıların belirli konular etrafında tartışma yürütmesine olanak sağlamakta, böylece dijital toplulukların temelleri atılmaktaydı. Zamanla internet erişiminin yaygınlaşması ve web teknolojilerinin gelişmesiyle birlikte daha

etkileşimli, kullanıcı dostu ve çoklu medya içeren platformlar ortaya çıkmıştır. Sosyal medyanın evrimi, aynı zamanda internetin Web 1.0'dan Web 2.0'a geçiş süreciyle de doğrudan ilişkilidir. Web 1.0 döneminde içerikler yalnızca site sahipleri tarafından üretilip yayınlanırken, Web 2.0 ile birlikte kullanıcıların içerik üretimi yapabilmesi mümkün hale gelmiştir. Bu dönüşüm, sosyal medya platformlarının gelişimini tetiklemiş ve kullanıcıların sadece pasif tüketiciler olmaktan çıkarak aktif katılımcılar haline gelmesini sağlamıştır. Bu yeni dönemde bireyler, sadece bilgiye erişmekle kalmayıp aynı zamanda o bilgiyi biçimlendiren, yorumlayan ve yeniden üreten aktörlere dönüşmüştür. Bu bağlamda sosyal medya, dijital demokrasinin de aracı olarak öne çıkmıştır (Kılıç, Kılıç, Ateş vd., 2024).

2000'li yılların başından itibaren sosyal medya platformlarının yaygınlaşmasıyla birlikte, küresel ölçekte milyarlarca kullanıcı bu mecralarda aktif rol oynamaya başlamıştır. Özellikle mobil cihazların yaygınlaşması ve internet altyapısının gelişmesi, sosyal medya kullanımını hem kolaylaştırmış hem de hızlandırmıştır. Bu süreçte farklı amaçlara hizmet eden çeşitli platformlar ortaya çıkmış; bazıları metin tabanlı içeriklerle bilgi paylaşımına odaklanırken, bazıları görsel-işitsel içeriklerle eğlence, sosyalleşme ya da gündem takibi işlevi görmüştür. Bu farklılaşma, kullanıcıların ihtiyaç ve beklentilerine göre çeşitlenmiş sosyal medya alışkanlıklarını da beraberinde getirmiştir. Bu platformların ortaya çıkışı sadece bireylerin iletişim biçimlerini dönüştürmekle kalmamış, aynı zamanda işletmelerin, siyasetçilerin, sivil toplum kuruluşlarının ve hatta devletlerin de sosyal medya stratejileri geliştirmelerine neden olmuştur (Yiğitbaşı ve Çelik, 2023).

Sosyal medya tarihçesi aynı zamanda dijital kültürün dönüşümünü de anlamak açısından kritik bir öneme sahiptir. Bu mecraların ortaya çıkışı ve yaygınlaşması, bilgiye ulaşım yollarını değiştirdiği gibi, aynı zamanda toplumsal hareketlerin örgütlenme biçimlerine, kamuoyunun oluşum süreçlerine ve bireyler arası iletişim dinamiklerine de etki etmiştir. Günümüzde sosyal medya, yalnızca iletişim kurma aracı değil; aynı zamanda habercilik, pazarlama, eğitim ve eğlence gibi birçok alanda da etkili bir araç olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu yönüyle sosyal medya tarihçesi, yalnızca teknolojik gelişmelerin kronolojisi değil, aynı zamanda toplumsal yaşamın dijitalleşme sürecinin de bir yansımasıdır. Sosyal medyanın tarihsel gelişimi yalnızca teknolojik bir evrimi değil, aynı zamanda toplumsal ilişkilerin yeniden yapılanma

sürecini ifade eder. İlk çevrimiçi forumlardan günümüzün çok işlevli sosyal medya ağlarına kadar uzanan bu süreç, bireylerin hem kişisel hem toplumsal düzlemdeki rollerini ve etkileşim biçimlerini dönüştürmüştür. Sosyal medya artık sadece bireylerin değil, toplumların da kendilerini ifade ettikleri, gündem oluşturdıkları ve etkileşim kurdukları yeni bir kamusal alan haline gelmiştir (Söğütü, 2024). Bu yönüyle sosyal medyanın tarihçesi, sadece geçmişini anlamakla kalmayıp, gelecekteki dijital toplumların nasıl şekilleneceğini öngörmek açısından da önemli ipuçları sunmaktadır.

2.3.2. Sosyal Medya Türleri ve Farklılıkları

Dijital teknolojilerin gelişimiyle birlikte sosyal medya kavramı, yalnızca tek bir türle sınırlı olmayan çok yönlü ve katmanlı bir yapıya dönüşmüştür. Sosyal medya platformları, kullanıcıların iletişim kurma, bilgi paylaşma, içerik üretme ve tüketme biçimlerine göre şekillenirken, bu platformların her biri belirli amaçlara ve kullanıcı beklentilerine göre farklı türlerde sınıflandırılmıştır. Gelişen dijital yaşam kültürü içerisinde bu türlerin ayrıştırılması, sosyal medya kullanım alışkanlıklarını anlamak ve bu platformların toplumsal etkilerini analiz edebilmek açısından önem taşımaktadır. Sosyal medya türleri, içerik formatına, etkileşim biçimlerine ve hedef kullanıcı profiline göre çeşitlenerek dijital dünyanın çok boyutlu yapısını oluşturur. Sosyal medya platformlarının ilk türlerinden biri olan sosyal ağlar, kullanıcıların birbirleriyle bağlantı kurmasına, arkadaşlık ilişkileri geliştirmesine ve gündelik yaşamlarına dair içerikleri paylaşmasına olanak tanıyan yapılardır. Bu tür platformlar, bireylerin dijital kimliklerini inşa etmelerinde belirleyici bir rol oynamakta, kullanıcıların birbirleriyle olan etkileşimlerini daha görünür ve sürekli kılmaktadır. Sosyal ağlar aracılığıyla oluşturulan dijital bağlar, yalnızca bireylerin değil, aynı zamanda kurumların ve toplulukların da iletişim stratejilerinde temel bir araç haline gelmiştir. Bu durum, sosyal medyanın sadece bireyler arası değil, aynı zamanda birey-kurum ve kurum-kurum arasındaki etkileşimleri de mümkün kıldığını göstermektedir (Kalkim, Korkmaz ve Toraman, 2024). Bir diğer sosyal medya türü olan mikrobloglar, kullanıcıların kısa ve hızlı paylaşımlar yaparak bilgi ve düşüncelerini iletmelerine imkân sunar. Bu tür platformlar, özellikle gündem takibi, toplumsal olaylara ilişkin anlık tepkiler ve fikirlerin yayılması açısından güçlü bir araç niteliği taşır. Mikrobloglar, bilginin hızla dolaşıma girmesini sağlarken, kullanıcıların bireysel görüşlerini doğrudan ve kısa biçimde ifade edebilmelerine olanak tanır. Bu yönüyle

mikroblog türü, dijital çağın hız odaklı iletişim tarzını yansıtır ve gündelik yaşamın ritmine uyumlu bir paylaşım ortamı sunar. Ancak bu türdeki içeriklerin sınırlı uzunlukta olması, kullanıcıyı daha öz ve etkili bir anlatım biçimi geliştirmeye yönlendirir. Bu durum da dijital dilin ve ifade biçimlerinin dönüşümünde etkili bir unsur olarak değerlendirilir. Görsel odaklı sosyal medya platformları ise bireylerin fotoğraf, video ve kısa klipler üzerinden iletişim kurdukları, estetik kaygıların ön planda olduğu ve kullanıcı deneyiminin görsel unsurlar üzerinden şekillendiği bir türdür. Bu platformlar, bireylerin görsellik aracılığıyla kendilerini ifade etmesine imkân tanırken, aynı zamanda görsel hafızanın dijital ortamlarda daha etkili kullanılmasına olanak sağlar. Görsel medya araçları, kullanıcıların estetik tercihlerinin, kültürel eğilimlerinin ve sosyal beğenilerinin yansıdığı dijital alanlardır. Bu alanlarda bireyler sadece içerik paylaşmakla kalmaz, aynı zamanda başkalarının içeriklerini yorumlayarak, beğenerek ya da yeniden paylaşarak etkileşimde bulunur. Görselliğin ön plana çıkması, bireylerin kimlik sunumlarını farklılaştırırken, aynı zamanda sosyal medyada duygusal ifade biçimlerinin daha yoğun bir şekilde kullanılmasını da beraberinde getirmiştir (Yiğitbaşı ve Çelik, 2023).

İçerik paylaşımına dayalı platformlar ise kullanıcıların daha uzun metinler, bağlantılar, belgeler veya medya dosyaları paylaşmasına imkân tanıyan, bilgi ağırlıklı sosyal medya türleri arasında yer alır. Bu tür sosyal medya araçları, bireylerin uzmanlık alanlarına dair görüş bildirdikleri, bilgi birikimlerini aktardıkları ve toplumsal meseleler hakkında detaylı paylaşımlarda bulundukları bir alan sunar. İçerik paylaşım temelli platformlar, bireylerin daha derinlikli ve kapsamlı içerikler oluşturmasını teşvik ederken, aynı zamanda bilgi topluluklarının oluşumuna da katkı sağlar. Bu yönüyle sosyal medya yalnızca gündelik yaşamın değil, aynı zamanda akademik, mesleki ve kültürel alanların da dijital ortama taşındığı bir düzleme dönüşür. Video merkezli platformlar, kullanıcıların video içerikler üretip paylaşımlarını mümkün kılan, görsel-işitsel medya kullanımını merkeze alan bir türdür. Bu platformlar, eğlence, eğitim, haber ve bilgilendirme gibi pek çok amaca hizmet edebilecek esnekliğe sahiptir. Video içeriklerin izlenme oranlarının artması ve mobil cihazlardan kolay erişilebilir olması, bu türün yaygınlığını artıran önemli etkenler arasında yer almaktadır. Video merkezli sosyal medya, kullanıcıların hem üretici hem de izleyici olmasına olanak sağladığı için etkileşim düzeyi oldukça yüksektir. Bu platformlar aynı zamanda yeni nesil içerik üreticiliği kavramını doğurmuş ve dijital medya ile

geleneksel medya arasındaki sınırları bulanıklaştırmıştır. Bu bağlamda, video odaklı sosyal medya türü, yeni iletişim biçimlerinin ve dijital anlatım tekniklerinin gelişiminde önemli bir role sahiptir (Kaplan, 2019).

Tüm bu sosyal medya türleri hem teknik altyapı hem de kullanıcı alışkanlıkları açısından birbirinden belirgin farklılıklar gösterse de hepsinin temelinde yatan ortak özellik, bireylerin katılımcı ve etkileşimli iletişim kurma isteğidir. Her türün sunduğu olanaklar, bireylerin dijital kimliklerini nasıl yapılandırıldığını, hangi tür içeriklerle kendilerini ifade ettiklerini ve toplumsal olaylara nasıl dahil olduklarını şekillendirir. Bu farklılıklar, sosyal medyanın statik bir yapı olmadığını, aksine sürekli gelişen ve kullanıcı deneyimiyle yeniden biçimlenen bir alan olduğunu gösterir. Günümüz dijital dünyasında bu platformlar, sadece bireysel değil, aynı zamanda toplumsal ve kurumsal ilişkilerin de kurulduğu, sürdürüldüğü ve yeniden üretildiği alanlar olarak varlık göstermektedir. Sosyal medya türleri arasındaki farklılıklar, dijital iletişimin çeşitliliğini ve çok yönlülüğünü ortaya koyar. Her bir tür, kullanıcıların ihtiyaçlarına ve beklentilerine göre farklı avantajlar sunarken, aynı zamanda yeni medya okuryazarlığı, dijital etkileşim ve mahremiyet gibi konularda da farklı sorumluluklar gerektirir. Bu nedenle sosyal medya, yalnızca teknik bir araç değil, aynı zamanda sosyal ilişkileri, kültürel kodları ve bireysel tutumları dönüştüren çok boyutlu bir yapıdır. Bu yapının bütüncül biçimde anlaşılması, dijital çağın dinamiklerini daha sağlıklı bir şekilde analiz etmeyi mümkün kılar (Demiroğlu vd., 2024).

2.3.3. Sosyal Medyada İletişim Araçları

Günümüz dijital çağında sosyal medya, bireylerin iletişim kurma biçimlerini köklü bir şekilde değiştirmiştir. Özellikle paylaşılan ebeveynlik davranışı ve mahremiyet algısının incelendiği bağlamda, sosyal medyanın sunduğu iletişim araçları önemli bir araştırma alanı olarak karşımıza çıkar. Sosyal medya platformları, ebeveynlerin çocuklarıyla ilgili deneyimlerini, anılarını ve bilgilerini kamuya açık veya sınırlı çevreleriyle paylaşımlarına olanak tanırken, aynı zamanda mahremiyet sınırlarını yeniden tanımlamaktadır. Bu bağlamda, Instagram, YouTube, Twitter ve diğer içerik platformları, farklı iletişim biçimleri ve kullanıcı etkileşimleriyle ebeveynlerin davranışlarını şekillendiren temel araçlar olarak incelenmelidir.

2.3.3.1. Instagram

Instagram, görsel odaklı yapısı ve kullanıcı dostu arayüzü sayesinde, ebeveynlerin çocuklarıyla ilgili özel anları paylaşmak için en sık başvurduğu dijital platformlardan biri olarak öne çıkmaktadır. 2010 yılında kurulmasından bu yana hızla büyüyen bu platform, 2025 yılı itibarıyla dünya genelinde yaklaşık 2,4 milyar aktif kullanıcıya ulaşmış durumdadır (Statista, 2025). Türkiye özelinde değerlendirildiğinde ise, yaklaşık 59 milyon kullanıcı ile Instagram, sosyal medya kullanımında başı çeken mecralardan biri olarak konumlanmaktadır (Data Reportal, 2025). Bu yüksek kullanıcı oranları, Instagram'ın sosyal yaşamda ve özellikle ebeveynlik pratiklerinde ne denli yaygın bir araç haline geldiğini göstermektedir. Instagram'ın temel yapısında yer alan fotoğraf ve video paylaşımı özellikleri, ebeveynlere çocuklarının büyüme ve gelişim süreçlerini dijital olarak belgeleyip sunma olanağı tanımaktadır. Bu içerikler çoğunlukla estetik kaygılarla biçimlendirilmekte ve ailelerin sosyal çevrelerine yönelik pozitif bir imaj inşasına hizmet etmektedir. Özellikle doğum günleri, ilk adım anları, okul başarıları ya da eğlenceli aktiviteler gibi anlar, çoğunlukla mutluluk, başarı ve neşeye odaklanan bir çerçevede sunulmaktadır. Ancak bu içeriklerin zamanla sıradanlaşarak daha sık ve daha özel anları da kapsayacak şekilde genişlemesi, mahremiyet sınırlarının bulanıklaşmasına neden olabilmektedir. Instagram'ın hikâye (story) ve reels gibi hızlı tüketilen içerik formatları, kullanıcıların günlük yaşamdan kısa kesitleri anlık olarak paylaşmasını kolaylaştırmaktadır. Bu özellikler, ebeveynlerin çocuklarına ait mahrem anları da benzer şekilde sıkça paylaşımlarına zemin hazırlamaktadır. Böylece, kişisel ve ailevi sınırlar kamusal bir alana taşınmakta ve mahremiyet algısında belirgin bir erozyon meydana gelmektedir. Özellikle Türkiye gibi aile yapısının geleneksel değerlere dayandığı toplumlarda, bu tür paylaşımlar bireylerin özel alanlarını koruma reflekslerini zayıflatabilmektedir. Bununla birlikte, Instagram'da yapılan her bir paylaşımın yalnızca yakın çevreyle değil, algoritmalar aracılığıyla çok daha geniş ve kontrol dışı kitlelere ulaşma potansiyeli taşıdığı göz ardı edilmemelidir. Takipçi sayısının yüksek olması ya da içeriklerin keşfet bölümünde görünürlük kazanması, çocukların görsellerinin tanımadıkları kişiler tarafından da izlenebilir hale gelmesine neden olmaktadır. Bu durum, çocukların dijital mahremiyetinin korunmasına dair etik ve hukuki tartışmaları da gündeme taşımaktadır. Özellikle çocukların izni olmadan yapılan bu tür paylaşımlar, onların

ileriki yaşamlarında karşılaşılabilecekleri olası dijital iz ve kimlik sorunlarını da beraberinde getirebilir (Yiğitbaşı ve Çelik, 2023).

2.3.3.2. Youtube

YouTube, video içeriklerinin merkezi haline gelmiş bir başka önemli sosyal medya aracıdır. Küresel ölçekte YouTube'un erişim kitlesi 2,53 milyarı bulmaktadır. Türkiye'deki kullanıcı sayısı ise 57,5 milyon civarındadır (Data Reportal, 2025). Paylaşan ebeveynlik kapsamında, YouTube özellikle "vlog" türündeki içeriklerle öne çıkar. Ebeveynler, çocuklarının günlük yaşamını, özel anlarını ve gelişim süreçlerini uzun biçimde belgeleyerek geniş kitlelere ulaştırabilmektedir. Bu durum, hem paylaşma davranışının daha kapsamlı ve detaylı bir biçimde gerçekleşmesine olanak verir hem de mahremiyetin sınırlarının daha belirgin bir şekilde sorgulanmasına sebep olur. YouTube'un sunduğu bu derinlik, ebeveynlerin bilinçli veya bilinçsiz olarak çocuklarının mahrem alanlarını geniş kitlelerin erişimine açmasına zemin hazırlar. Ayrıca, bu platformda içerik üreticiliği ve monetizasyon imkânı, paylaşan ebeveynlik davranışını ekonomik boyutlarla da ilişkilendirerek, mahremiyet kararlarını karmaşıktırır. Ebeveynlerin hem izleyici sayısını artırma hem de çocuklarını koruma ikilemi, bu platformda paylaşım stratejilerini doğrudan etkiler (Yiğitbaşı ve Çelik, (2023).

2.3.3.3. X (Twitter)

2024 yılı itibari ile X (Twitter) platformu dünya genelinde günlük olarak 240 milyon civarında aktif kullanıcıya sahip olduğu tahmin edilmektedir. Türkiye'de ise 19,7 milyon olduğu belirtilmektedir (Data Reportal, 2025). X, metin ağırlıklı ve hızlı bilgi akışına dayalı yapısıyla diğer platformlardan farklı bir iletişim dinamiği sergiler. Bu mikroblog sitesi, ebeveynlerin düşüncelerini, duygularını ve kısa anekdotlarını hızlıca paylaşımlarına olanak tanır. Twitter'da paylaşılan içerikler genellikle görsel içeriklere kıyasla daha sınırlı ve özdür; ancak bu durum mahremiyet algısını azaltmaz. Bilakis, platformun halka açık yapısı, paylaşılan bilgilerin geniş ve çoğu zaman kontrol edilmesi güç kitlelere ulaşmasına neden olur. Ebeveynlerin çocuklarıyla ilgili kısa bilgiler, anlık duygu ve düşünceleri paylaşımları, mahremiyet sınırlarının ne denli bulanıklaşabileceğine dair önemli ipuçları sunar. Twitter, aynı zamanda sosyal tartışmalar ve gündem oluşturma açısından ebeveynlerin toplumsal sorunlar ve

deneyimler üzerine görüşlerini paylaşımlarında etkili bir araçtır bu bağlamda mahremiyet, kişisel ve kamusal alan arasındaki sınırların keskinliğini yeniden tartışmaya açar (Steinberg, 2016).

2.3.3.4. Diğer İçerikler

Belirtilen platformların dışında, TikTok, Facebook, Snapchat gibi sosyal medya araçları da paylaşan ebeveynlik ve mahremiyet algısında önemli roller üstlenir. Facebook'un günümüzde dünya çapında 3,07 milyar, Tiktok'un 1,59 milyar, Snapchat'in 900 milyon kullanıcı sayısına ulaştığı görülmektedir. Türkiye bazında baktığımızda Facebook'un 34,8 milyon, Tiktok'un 40,2 milyon ve Snapchat'in 15,7 milyon kullanıcı bulunmaktadır (Data Reportal, 2025). TikTok'un kısa video formatı, özellikle genç ebeveynler arasında popüler olmakla birlikte, çocukların hızlı ve geniş çaplı kitlelere maruz kalmasına yol açabilir. Facebook ise daha eski nesil ebeveynlerin tercih ettiği ve genellikle daha kişisel ağlar içinde paylaşım yapıldığı bir platformdur. Bu da mahremiyet algısının farklı sosyal çevrelerde ve platformlarda çeşitlilik gösterebileceğini ortaya koyar. Snapchat gibi uygulamalar ise kısa ömürlü içerik paylaşımıyla, geçicilik üzerinden mahremiyet algısını yeniden şekillendirme potansiyeline sahiptir. Tüm bu platformlar, ebeveynlerin çocuklarına ilişkin bilgi ve görüntüleri farklı biçimlerde paylaşımlarına izin verirken, her birinin kendine özgü mahremiyet dinamikleri ve riskleri bulunmaktadır (Kılıç, Kılıç ve Ulukoğlu, 2024).

2.4. Dijital Ayak İzi

Dijital çağın hızla gelişmesiyle birlikte bireylerin çevrimiçi dünyada bıraktıkları izler, yani dijital ayak izi kavramı, giderek daha fazla önem kazanmaktadır. Dijital ayak izi, bir kişinin internet üzerinde gerçekleştirdiği tüm aktivitelerin geride bıraktığı veri ve izler bütünüdür. Bu izler, sosyal medya paylaşımlarından, web sitelerinde yapılan ziyaretlere; online alışverişlerden, e-posta yazışmalarına kadar geniş bir yelpazede oluşur. Dijital ayak izinin farkında olmak, bireylerin çevrimiçi varlıklarını bilinçli ve kontrollü bir şekilde yönetmelerine olanak tanır. Özellikle çocukların ve gençlerin dijital dünyada nasıl bir iz bıraktığı, ebeveynlerin ve eğitimcilerin önemle üzerinde durduğu bir konudur. Bu bağlamda dijital ayak izi hem kişisel mahremiyetin korunması hem de sosyal ve profesyonel yaşamda bireyin itibarı açısından kritik bir rol oynar. Dijital izlerin kalıcı olması, bireylerin paylaşımlarının ve etkileşimlerinin

uzun vadede nasıl algılanacağını etkiler. Bu nedenle, dijital ayak izi kavramı, sadece bireysel davranışlar açısından değil, aynı zamanda toplumda dijital sorumlulukların geliştirilmesi açısından da değerlendirilmelidir (Kılıç, Kılıç ve Ulukol, 2024).

2.5. Dijital Okuryazarlık

Dijital ayak izinin bilinçli yönetimi, dijital okuryazarlık kavramının temelini oluşturur. Dijital okuryazarlık, bireylerin dijital ortamları etkili, bilinçli ve güvenli bir şekilde kullanabilmelerini sağlayan bilgi ve beceriler bütünüdür. Bu kavram, sadece teknolojiyi kullanabilme yeteneği değil, aynı zamanda dijital dünyada karşılaşılan bilgilerin doğru şekilde değerlendirilmesi, etik kurallara uygun hareket edilmesi ve güvenlik önlemlerinin bilinçli bir şekilde uygulanmasını içerir. Dijital okuryazarlık, modern bireylerin yaşamının her alanında ihtiyaç duyduğu çok boyutlu bir yetkinliktir. Bu yetkinlik, bireylerin dijital dünyada karşılaştıkları karmaşık bilgi ortamında doğru kararlar verebilmelerini sağlar ve aynı zamanda dijital ayak izlerinin bilinçli yönetimini mümkün kılar. Dijital okuryazarlığın kapsamı içinde bilgi, medya, teknoloji, güvenlik ve etik okuryazarlığı gibi alt başlıklar bulunur (Söğütlü, 2024).

2.5.1. Bilgi Okuryazarlığı

Bilgi okuryazarlığı, dijital okuryazarlığın en temel bileşenlerinden biridir. Bu yetkinlik, bireylerin ihtiyaç duydukları bilgiyi etkin bir şekilde arama, değerlendirme, analiz etme ve kullanma becerilerini kapsar. Dijital dünyada bilgi kaynaklarının çeşitliliği ve doğruluk açısından değişkenlik göstermesi, bilgi okuryazarlığının önemini artırır. Yanlış veya eksik bilgiye dayalı kararlar, bireylerin yaşam kalitesini olumsuz etkileyebilir. Bu nedenle, bilgi okuryazarlığı, bireylerin hem akademik hem de günlük yaşamlarında doğru ve güvenilir bilgiye ulaşmalarını sağlayarak dijital ayak izlerinin yönetilmesinde yine önemli bir rol oynar. Bu yetkinlik, özellikle sosyal medya ve diğer dijital platformlarda dolaşan dezenformasyon ve manipülasyon risklerine karşı bireyleri koruyucu bir kalkan oluşturur (Kaplan, 2019).

2.5.2. Medya Okuryazarlığı

Medya okuryazarlığı, bireylerin medya içeriklerini eleştirel bir bakış açısıyla analiz edebilme ve medya mesajlarının ardındaki niyetleri fark edebilme yeteneğini ifade eder. Dijital çağda medya okuryazarlığı, sadece televizyon veya gazete gibi geleneksel

medya araçlarını değil, aynı zamanda sosyal medya, bloglar ve dijital haber kaynaklarını da kapsamaktadır. Paylaşan ebeveynlik gibi davranışlarda medya okuryazarlığı, ebeveynlerin çocuklarına dair paylaşımlarda bulunurken içeriklerin etkilerini ve muhtemel sonuçlarını değerlendirmelerine yardımcı olur. Medya okuryazarlığı, bireylerin dijital içerikleri bilinçli olarak tüketmelerini ve üretmelerini sağlayarak, sosyal medyada yanlış bilgi yayılımını engellemek ve dijital ayak izlerinin sorumlulukla yönetilmesini destekler (Kaplan, 2019).

2.5.3. Teknoloji Okuryazarlığı

Teknoloji okuryazarlığı, dijital araçları ve platformları etkin bir şekilde kullanabilme yeteneği olarak tanımlanabilir. Bu alan, sadece donanım ve yazılım bilgisiyle sınırlı kalmayıp, aynı zamanda teknolojik gelişmeleri takip etme ve yeni dijital uygulamaları hızlıca benimseme becerisini de içerir. Teknoloji okuryazarlığı, bireylerin dijital dünyadaki değişimlere uyum sağlamasında ve teknolojiyi yaşamlarını kolaylaştırmak için etkili bir şekilde kullanmalarında kilit rol oynar. Paylaşan ebeveynlik özelinde, teknoloji okuryazarlığı, ebeveynlerin çocuklarına dair dijital içerik paylaşımında bilinçli kararlar vermesini sağlar ve mahremiyet konusundaki farkındalıklarını artırır. Böylece ebeveynler, dijital dünyadaki riskleri minimize edebilir ve güvenli bir dijital çevre oluşturabilir (Tofan, Türkçapar ve Işık, 2024).

2.5.4. Güvenlik Okuryazarlığı

Güvenlik okuryazarlığı, bireylerin dijital dünyada karşılaşabilecekleri tehditlere karşı korunmalarını sağlayan bilgi ve becerileri ifade eder. Siber saldırılar, kişisel verilerin çalınması, kimlik hırsızlığı gibi risklerin giderek arttığı günümüzde, güvenlik okuryazarlığı her yaş grubundaki bireyler için hayati öneme sahiptir. Bu bağlamda, ebeveynlerin çocuklarının dijital varlıklarını koruyabilmeleri için güvenlik okuryazarlığını geliştirmeleri gerekmektedir. Paylaşan ebeveynlik sürecinde, güvenlik okuryazarlığı, çocukların mahremiyetini tehdit eden durumların farkına varılmasını ve önleyici tedbirlerin alınmasını sağlar. Güvenlik okuryazarlığı, aynı zamanda kullanıcıların çevrimiçi davranışlarının olası sonuçlarını anlamalarına yardımcı olarak dijital ayak izlerinin kontrolünde önemli bir araçtır (Alemdar ve Kahraman, 2023).

2.5.5. Etik Okuryazarlığı

Etik okuryazarlığı, dijital dünyada bireylerin sorumlu ve etik davranışlar geliştirmelerini ifade eder. Dijital ortamda paylaşılan içeriklerin, başkalarının haklarına saygılı ve toplumsal normlara uygun olması gerekliliği, etik okuryazarlığın temel konusudur. Ebeveynler, çocuklarına dair bilgileri paylaşırken sadece mahremiyeti korumakla kalmayıp aynı zamanda etik sorumluluklarını da gözetmelidir. Etik okuryazarlık, paylaşan ebeveynlik davranışının sınırlarını belirleyerek, çocukların dijital dünyada güvenli ve saygılı bir şekilde temsil edilmesini sağlar. Bu bilinç, dijital ayak izinin sadece bireysel değil, toplumsal bir sorumluluk alanı olduğunu ortaya koyar. Etik ilkeler doğrultusunda hareket etmek, dijital dünyada daha sağlıklı ve sürdürülebilir bir iletişim ortamının tesisine katkı sağlar (Alemdar ve Kahraman, 2023).

2.6. Dijital Farkındalık

Dijital çağın kaçınılmaz bir sonucu olarak ortaya çıkan dijital farkındalık, bireylerin çevrimiçi ortamda maruz kaldıkları bilgi, içerik ve etkileşimlere karşı bilinçli ve dikkatli olmalarını ifade eder. Bu kavram, bireylerin sadece teknolojiyi kullanma becerisi değil, aynı zamanda dijital ortamın sunduğu fırsatlar ve risklerin farkında olarak, sağlıklı kararlar verebilme kapasitesini içerir. Dijital farkındalık, kişisel verilerin korunması, mahremiyetin gözetilmesi ve dijital izlerin yönetilmesi gibi önemli alanlarda kritik bir rol üstlenir. Ebeveynlerin ve gençlerin dijital dünyadaki davranışlarını şekillendirmede dijital farkındalık, aynı zamanda etik ve güvenlik bilinçlerinin gelişmesine katkı sağlar. Böylece, dijital ortamda karşılaşılan karmaşık ve bazen yanıltıcı içeriklerle başa çıkabilmek mümkün hale gelir. Dijital farkındalık, bireyin çevrimiçi deneyimlerini daha bilinçli ve kontrollü kılarak, teknolojinin olumlu yönlerini maksimum düzeyde kullanmasını sağlar (Demiroğlu vd., 2024).

2.7. Sosyal Medya Bağımlılığı

Sosyal medya bağımlılığı, dijital çağın sosyal dinamiklerini anlamada önemli bir kavramdır. İnsanların sosyal medya platformlarına olan aşırı bağılılığı hem psikolojik hem de davranışsal açıdan değerlendirilmelidir. Bu bağımlılık, bireylerin sosyal medya kullanımını kontrol edememesiyle ortaya çıkan ve günlük yaşamlarını olumsuz

etkileyen bir durumdur. Sosyal medya bağımlılığının temelinde bilişsel, duygusal ve davranışsal boyutlar yer alır. Bu boyutlar, bağımlılığın farklı yönlerini ortaya koyarak, nedenlerinin ve sonuçlarının daha iyi anlaşılmasını sağlar. Bağımlılığın altında yatan bilişsel süreçler, duygusal bağlar ve günlük alışkanlıklar, sosyal medya kullanımının bireyler üzerindeki etkilerini geniş bir perspektifte incelemeyi mümkün kılar.

2.7.1. Bilişsel Bağımlılık

Bilişsel bağımlılık, sosyal medyaya yönelik zihinsel odaklanma ve sürekli düşünme haliyle karakterizedir. Bireyler, sosyal medyada gerçekleşen paylaşımlar, bildirimler veya beğeniler üzerine sürekli düşünme eğilimindedirler. Bu durum, dikkat dağınıklığına ve diğer görevlerde verimliliğin düşmesine yol açabilir. Bilişsel bağımlılığın temelinde, sosyal medyanın sunduğu anlık ödüller ve bilgi akışının yarattığı tatmin duygusu vardır. Bu tatmin, beynin ödül mekanizmasını harekete geçirerek, bireyin sosyal medyayı sürekli kontrol etme ihtiyacı duymasına neden olur. Böylece, bireyin zihinsel kaynakları sosyal medyaya yoğunlaşırken, gerçek dünyadaki sosyal ilişkiler ve görevler ihmal edilebilir. Bilişsel bağımlılık, sosyal medya kullanımının kontrol dışına çıkmasına zemin hazırlayan önemli bir boyuttur (Yiğitbaşı ve Çelik, 2023).

2.7.2. Duygusal Bağımlılık

Duygusal bağımlılık, sosyal medyada yaşanan etkileşimlerin bireyde oluşturduğu duygusal bağlılığı ifade eder. Sosyal medya platformları, kullanıcıların beğeni, yorum ve paylaşım gibi geri bildirimlerle desteklendiği bir ortam sunar. Bu geri bildirimler, bireylerin kendilerini değerli ve kabul edilmiş hissetmelerine yol açar. Ancak, bu durum duygusal bağımlılığı tetikleyebilir ve kişinin sosyal medya etkileşimlerine aşırı duygusal yatırım yapmasına neden olabilir. Duygusal bağımlılık, bireylerin sosyal medyada kendilerini onaylanma ve kabul görme ihtiyacıyla yoğun bağ kurmalarına yol açar. Bu bağlamda, bireyin ruh sağlığı üzerinde olumsuz etkiler ortaya çıkabilir; kaygı, düşük benlik saygısı ve yalnızlık gibi sorunlar artabilir. Sosyal medya ortamında sürekli onay arama, bireyleri duygusal anlamda zorlayan bir döngü yaratır (Yiğitbaşı ve Çelik, 2023).

2.7.3. Davranışsal Bağımlılık

Davranışsal bağımlılık, sosyal medyanın kullanım alışkanlıklarına dönüşmesiyle kendini gösterir. Bireyler, sosyal medya platformlarına sık sık giriş yapma, bildirimleri anında kontrol etme ve sosyal medya kullanımını kesintisiz sürdürme eğilimindedir. Bu alışkanlıklar, bireylerin günlük rutinlerini olumsuz etkileyerek zaman yönetimini zorlaştırabilir. Davranışsal bağımlılık, kişinin sosyal medya kullanımını durdurmakta zorlanmasına ve fiziksel, sosyal ya da psikolojik açıdan olumsuz sonuçlar doğurmasına neden olur. Bu durum, sosyal medya bağımlılığının en görünür ve dışa vurulan boyutudur. Bireylerin sosyal medyayı aşırı kullanımı, gerçek yaşam aktivitelerinden kopmalarına ve sosyal izolasyona yol açabilir. Davranışsal bağımlılık, sosyal medyanın sunduğu anlık tatminlerin sürekli arayışıyla pekişir ve bireyleri dijital dünyaya bağımlı hale getirir (Sari vd., 2024).

2.8. Mahremiyet Farkındalığı

Mahremiyet farkındalığı, günümüz dijital çağında bireylerin özel yaşamlarının korunması konusunda bilinç düzeylerini ifade eden önemli bir kavramdır. Bu farkındalık, bireylerin kişisel bilgilerini, sosyal ilişkilerini ve paylaşımlarını kontrol etme becerisiyle doğrudan ilişkilidir. Özellikle sosyal medya ve dijital iletişim araçlarının yaygınlaşmasıyla birlikte, mahremiyet farkındalığı her zamankinden daha kritik bir hal almıştır. Çünkü bireylerin paylaştıkları içerikler, bilinçsizce ya da yeterince düşünülmeden yayıldığında hem kendileri hem de yakın çevreleri için olumsuz sonuçlar doğurabilir. Bu nedenle, mahremiyet farkındalığı bireyin sadece kendisini değil, ailesini ve sosyal çevresini de koruyabilmesi açısından toplumsal bir sorumluluk haline gelmiştir (Fox ve Hoy, 2019).

Mahremiyet farkındalığı, temel olarak bireyin mahremiyetin sınırlarını anlaması ve bu sınırlar içinde hareket etme becerisini geliştirmesiyle başlar. Bu süreç, bireyin hangi bilgileri paylaşmasının uygun olduğu, hangi durumlarda sınır koyması gerektiği gibi kararları bilinçli bir şekilde verebilmesini sağlar. Özellikle ebeveynlerin çocukları için oluşturduğu dijital ortamda, mahremiyet farkındalığı çocuğun güvenliği açısından büyük önem taşır. Ebeveynlerin, çocuklarının dijital paylaşımlarının mahremiyet ihlali oluşturabileceğini anlaması ve bu doğrultuda yönlendirmelerde bulunması, dijital dünyanın risklerini minimize etmede etkili bir yöntemdir. Böylece, ebeveynler sadece denetleyici değil, aynı zamanda farkındalık oluşturunca bir rol üstlenirler. Bunun

yanında, mahremiyet farkındalığı sosyal medya kullanıcılarının dijital ayak izlerini yönetebilme kapasitesini de güçlendirir (Kalkım, Korkmaz ve Toraman, 2024). Dijital platformlarda paylaşılan her bilgi, kalıcı bir dijital iz bırakır ve bu izler, kişisel mahremiyetin ihlali riskini artırabilir. Bu nedenle, bireylerin paylaşımlarının geniş kitlelere ulaşabileceğinin bilincinde olması ve paylaşımlarını buna göre sınırlandırması gerekmektedir. Mahremiyet farkındalığı, kişisel sınırların korunması kadar, dijital ortamda etik davranış biçimlerinin geliştirilmesini de içerir. Dijital paylaşımlarda hem kendi haklarına saygı gösterilmesi hem de başkalarının haklarının gözetilmesi, sağlıklı bir dijital topluluk için temel gerekliliklerdir. Öte yandan, mahremiyet farkındalığı sadece bireysel bir bilinç düzeyi değil, aynı zamanda eğitim ve toplumsal politikalar aracılığıyla desteklenmesi gereken bir kavramdır. Toplumsal düzeyde mahremiyet farkındalığının artırılması, dijital teknolojilerin etik kullanımı ve kişisel verilerin korunması adına önemli adımlar atılmasını sağlar. Özellikle okullarda ve ailelerde dijital okuryazarlık ve mahremiyet eğitimlerinin entegre edilmesi, çocukların ve gençlerin sağlıklı dijital alışkanlıklar geliştirmelerinde belirleyici rol oynar. Bu eğitimler, bireylerin dijital dünyada karşılaşabilecekleri riskleri tanımalarına ve bunlarla başa çıkabilmelerine imkân verir (Yiğitbaşı ve Çelik, 2023).

2.8.1. Mahremiyet

Mahremiyet kavramı, insan yaşamının temel yapı taşlarından biri olarak kabul edilir ve bireyin kendine ait alanın korunması, özel bilgilerinin gizli kalması ve kişisel sınırlarının gözetilmesi anlamına gelir. Bu kavram, özellikle teknolojinin ve dijital iletişimin hızla gelişmesiyle birlikte farklı boyutlar kazanmış ve günümüzde çok daha karmaşık bir hal almıştır. Mahremiyet, bireyin hem fiziksel hem de sosyal dünyasında sınırlarını belirlemesi açısından hayati bir öneme sahiptir. Mahremiyetin korunması, bireyin özgürlüğü ve psikolojik sağlığı için vazgeçilmezdir. Ancak, dijitalleşme ile mahremiyetin sınırları bulanıklaşmış, farklı alanlarda yeni mahremiyet türleri ortaya çıkmıştır. Bu bağlamda mahremiyet, sadece bireysel bir hak olarak değil, toplumsal bir değer ve koruma alanı olarak da değerlendirilmelidir (Amon vd., 2022).

2.8.2. Mekânsal Mahremiyet

Mekânsal mahremiyet, bireylerin fiziksel çevrelerinde kendilerine ait alanların korunmasıdır. Bu kavram, bireyin özel yaşam alanlarının başkalarının müdahalesine

kapalı olması gerektiğini ifade eder. Örneğin, ev, özel oda ya da kişisel çalışma alanları mekânsal mahremiyetin temel unsurlarıdır. Mekânsal mahremiyet, bireylerin fiziksel sınırlarının korunmasıyla özgürlüklerini ve güvenlik duygularını destekler. Ancak modern yaşamda, özellikle kamusal alanlarda ve teknolojinin yaygınlaşmasıyla birlikte, mekânsal mahremiyet ciddi tehditlerle karşı karşıya kalmaktadır. Kamera sistemleri, akıllı cihazlar ve gözetim teknolojileri bu alandaki mahremiyeti zedeleyebilir. Bu durum, insanların kendilerini sürekli gözlemleniyor gibi hissetmelerine ve dolayısıyla sosyal davranışlarında kısıtlanmalara neden olabilir. Böylece mekânsal mahremiyet, günümüzde sadece fiziksel alanların değil, aynı zamanda bireyin kontrolündeki alanların bütünlüğünü ifade eder hale gelmiştir (Kaplan, 2019).

2.8.3. Kişisel Mahremiyet

Kişisel mahremiyet, bireyin özel hayatına dair bilgilerin, duyguların ve deneyimlerin korunmasıdır. Bu kapsamda, bireylerin kimlikleri, yaşam biçimleri, ilişkileri ve kişisel tercihleri özel kabul edilir ve bu bilgiler dışarıdan müdahaleye kapalıdır. Kişisel mahremiyetin ihlali, bireyin psikolojik bütünlüğünü zedeler ve sosyal ilişkilerinde güvensizlik yaratır. Özellikle sosyal ilişkilerin yoğunlaştığı dijital çağda, kişisel mahremiyetin korunması daha da önem kazanmıştır. Sosyal medya platformları, bireylerin kişisel bilgilerini geniş kitlelerle paylaşmalarına olanak tanırken, bu bilgilerin kontrolsüz yayılması mahremiyetin ihlaline yol açabilir. Kişisel mahremiyet, bireyin kendini ifade etme özgürlüğü ile doğrudan bağlantılıdır ve bu özgürlüğün korunması hem bireysel haklar hem de toplumsal düzen açısından kritik bir konudur (Kalkim, Korkmaz ve Toraman, 2024).

2.8.4. Bilgi Mahremiyeti

Bilgi mahremiyeti, bireyin özel verilerinin, kişisel bilgilerin ve iletişim içeriklerinin korunması anlamına gelir. Bu kavram, özellikle bilgi teknolojilerinin yaygınlaşmasıyla beraber önem kazanmıştır. Bilgi mahremiyeti, bireyin kimlik bilgilerinin, finansal kayıtlarının, sağlık bilgilerinin ve diğer kişisel verilerinin yetkisiz erişimlere karşı korunmasını sağlar. Dijital dünyada, bu veriler sıklıkla çeşitli platformlar tarafından toplanmakta, işlenmekte ve bazen kötüye kullanılabilir. Bu nedenle bilgi mahremiyeti hem yasal düzenlemelerle hem de teknolojik çözümlerle

desteklenmelidir. Veri koruma kanunları ve gizlilik politikaları, bilgi mahremiyetinin korunmasında önemli araçlardır. Bireylerin kişisel verileri üzerindeki kontrolü artırıldığında, dijital ortamda kendilerini daha güvende hissetmeleri sağlanabilir. Bilgi mahremiyeti, bireyin dijital kimliğinin korunmasında temel bir unsur olarak karşımıza çıkar (Kaya, 2023).

2.8.5. İnternet ve Dijital Mahremiyet

İnternet ve dijital mahremiyet, mahremiyet kavramının en güncel ve dinamik alanlarından biridir. İnternetin küresel boyutta yaygınlaşması, bireylerin kişisel ve sosyal yaşamlarını büyük ölçüde dijital platformlar üzerinden sürdürmelerine neden olmuştur. Bu durum, mahremiyetin korunmasını hem zorlaştırmış hem de yeni boyutlar kazandırmıştır. Dijital mahremiyet, bireylerin çevrimiçi ortamda paylaştıkları bilgilerin kontrolünü elinde tutabilmesi anlamına gelir. Ancak, dijital dünyada veri izleme, profil çıkarma, reklam amaçlı veri kullanımı gibi uygulamalar, mahremiyetin zedelenmesine yol açmaktadır. Ayrıca sosyal medya, e-ticaret ve çeşitli dijital servisler aracılığıyla kişisel bilgiler farklı kurum ve kuruluşların eline geçmektedir. Dijital mahremiyetin korunması için kullanıcıların bilinçlendirilmesi, güvenlik önlemlerinin artırılması ve yasal düzenlemelerin etkin uygulanması gerekmektedir. Bu bağlamda, dijital mahremiyet sadece bireysel bir hak değil, aynı zamanda toplumsal bir sorumluluk alanı olarak da kabul edilmelidir (Kaya, 2023).

2.9. Yurt içi ve Yurt dışında Yapılmış Çalışmalar

Akpınar, Paylan, Etlik, Erus ve Karakoç (2020) Türkiye’deki bir üniversitede çalışan 0-13 yaş arası çocuğa sahip 464 ebeveynle yürüttükleri karşılaştırmalı-tanımlayıcı anket çalışmasında, paylaştıkları ebeveynlik davranışına ilişkin ebeveyn farkındalığını ve tutumlarını incelemiştir. Bulgular ebeveynlerin %65,3’ünün çocuk fotoğraf/video paylaşımlarını mahremiyet ihlali olarak gördüğünü, ancak annelerin babalardan daha sık (%69,8’e karşı %50,8) paylaşım yaptığını göstermiştir. Günlük çocukla geçirilen süre, paylaşım sıklığı ve gizlilik ayarlarını kontrol etme davranışları gruplar arasında anlamlı farklar sergilemiştir ($p < .001$). Yine de ebeveynlerin %55,2’si ileride bu paylaşımların çocuklarını rahatsız etmeyeceğini düşünmekte, %73,3’ü ise çocukların deniz/havuz kenarında çıplak fotoğraflarını paylaşmaktadır. Çalışma, ebeveynlerin paylaştıkları ebeveynlik konusunda temelde duyarlı olduklarını, fakat mahremiyet

riskleriyle ilgili tutum-davranış tutarsızlıkları bulunduğunu ortaya koymuş ve farkındalık artırıcı müdahalelerin gerekliliğini vurgulamıştır.

Kılınç (2024) TikTok'ta #çocuk etiketiyle öne çıkan 15 hesabın en popüler beşer videosu (toplam 75 video) üzerinden betimsel bir analiz yaparak paylaştan ebeveynlik davranışını platform temelli incelemiştir. Araştırma, 1- çocukların dijital güvenliği için alınan önlemler, 2- videolarda çocukların içerikteki rolü ve konumu, 3- paylaşılan içerik türleri olmak üzere üç soruya odaklanmıştır. Bulgular, çocuk hesaplarında mahremiyet ayarlarının çoğunlukla ihmal edildiğini; eğlence eksenli videolarda çocukların aktif, bazen “ana performans unsuru” rolü üstlendiklerini; içeriklerin büyük kısmının trend ve meydan okumalardan oluştuğunu göstermiştir. Çocukların yaşının küçüklüğü, videolara rızaya dayalı katılımı tartışmalı kılarken, ebeveynlerin dijital güvenlik ve etik sorumluluk bilincinin yetersiz olduğu vurgulanmıştır. Çalışma, TikTok'ta popülerlik ve maddi kazanç motivasyonlarının çocuk mahremiyetiyle çatıştığını, dolayısıyla ebeveynlere yönelik farkındalık artırıcı politikaların ve platform desteğinin gerekliliğini önermiştir.

Omur ve Uyar (2022) Türkiye'nin farklı illerinde yaşayan 0-13 yaş çocuğa sahip 20 ebeveynle (10 anne, 10 baba) yapılan yarı-yapılandırılmış görüşmeler, paylaştan ebeveynlik motivasyonlarını ve mahremiyet tutumlarını nitel olarak incelemiştir. Üç temel güdü belirlenmiştir: 1- takdir edilme ve mutlu hissetme, 2- “anı defteri” oluşturma, 3- sevdikleriyle mutluluk paylaşımı. Katılımcıların büyük çoğunluğu gizlilik ayarlarını “önemmediğini” söylese de gerçekte çoğu sadece arkadaş listesi filtresiyle yetinmiş; konum veya kişisel bilgi paylaşımını tamamen terk etmeyen örnekler de saptanmıştır. Cinsiyet, eğitim ve yaşanan il gibi demografik değişkenlerin paylaşım biçiminde anlamlı fark yaratmadığı; Instagram'ın başat platform olduğu ve “24 saat sonra kaybolan hikâyelerin” risk algısını azaltarak paylaşımı teşvik ettiğı görülmüştür. Çalışma, ebeveynlerin duygusal doyumun mahremiyet risklerinin önüne geçtiğini vurgulayarak medya okuryazarlığı temelli farkındalık programlarına ihtiyaç olduğunu önermektedir.

Kılınç Özüölmez'in (2024) doktora tezinde, Türkiye'de “paylaştan ebeveynlik” olgusunu sistemli biçimde ele alan ilk kapsamlı çalışma olarak yüksek takipçili Instagram ebeveyn hesapları mercek altına alınmıştır. Çalışma, çocukların çevrimiçi görünürlüğünün etik, hukuki ve psikososyal boyutlarını sorgulayarak ebeveynlerin

“özel alanı kamusallaştırma” sürecinde nasıl karar verdiklerini analiz eder. Araştırma amaçlı örnekleme seçilmiş beş popüler hesap, “ben-odaklı görünürlük, ticari kazanç, bilgi paylaşımı, farkındalık yaratma ve sosyal olumlanma” yaklaşımlarını temsil edecek biçimde incelenmiş; paylaşımlar Teun A. van Dijk’in söylem çözümlemesiyle çözümlenmiş ve Petronio’nun İletişim Mahremiyet Yönetimi (CPM) Kuramı çerçevesinde yorumlanmıştır. Sonuçlar, ben-odaklı ve ticari kazanç güdülü hesapların çocukları konum etiketleri, yüz tanına bilirliliği ve sponsorlu içerik yoluyla “performans nesnesine” indirgediğini, bunun da mahremiyet ihlali riskini artırdığını; buna karşılık bilgi paylaşımı ve farkındalık odaklı ebeveynlerin gizlilik ayarlarını daha bilinçli kullandığını göstermiştir. Sosyal olumlanma beklentisiyle beğeni-yorum sayısını yükseltmek isteyen ebeveynler, 24 saatlik hikâye formatının “riski küçültme” hissi sayesinde paylaşım sıklığını artırmaktadır. Tez, paylaşan ebeveynliğin tek başına “sakıncalı” bir davranış olmaktan çok ebeveyn niyeti ve bağlamsal denetimle şekillenen çok katmanlı bir olgu olduğunu vurgular; çocuk yararını gözetken dijital ebeveynlik için medya okuryazarlığı temelli aile eğitimleri, platformların mahremiyet tasarımlarında çocuk odaklı düzenlemeler ve yasal yaptırımları önerir.

Yüksel (2021) nitel belge analiziyle (paylaşan ebeveynlik üzerine akademik makaleler, medya haberleri ve politika metinleri) sosyal medyada “çocuk imajının” nasıl inşa edildiğini tartışmaktadır. Çalışma, ebeveynlerin onay ve görünürlük arayışı, rekabet, maddi kazanç ve “anı saklama” motivasyonlarını öne çıkararak mahremiyet sınırlarının sistematik biçimde aşıldığını gösterir. paylaşan ebeveynliğin çocukların kimlik gelişimi, psikolojik güvenliği ve hakları üzerinde uzun vadeli riskler (dijital iz, kimlik hırsızlığı, çevrimiçi istismar) yarattığı; sosyal ağların erişime-açık yapısının bu riskleri kalıcı kıldığını vurgulanır. Yazar, ebeveynlere sınırlı erişimli paylaşım, çocuktan rıza alma, konum-kimlik bilgisi gizleme ve çıplak/yarı çıplak görsellerden kaçınma gibi koruyucu stratejiler önermekte; ayrıca Almanya ve Fransa’daki para cezası uygulamalarına benzer hukuki yaptırımların Türkiye’de de gündeme alınması gerektiğini savunmaktadır.

Bostancı’nın (2019) nitel çalışması, sosyal medyayı 10 yılı aşkın süredir aktif kullanan 30–40 yaş arası dört anne ve dört babadan oluşan sekiz “dijital ebeveyn” üzerinde yarı-yapılandırılmış yüz yüze görüşmelerle gerçekleştirilmiş ve “dijital ebeveynlik rollerini” (dijital okuryazarlık, farkında olma, kontrol, etik, yenilikçilik) temel alarak

mahremiyet algılarını, sosyal medya kullanım amaçlarını ve çocuk mahremiyetini koruma stratejilerini anlamayı hedeflemiştir. Katılımcılar sosyal medyayı öncelikle iletişim kurmak, gündemi izlemek ve çocuk yetiştirme konularında bilgi edinmek için kullandıklarını, buna ek olarak eğlenme, alışveriş, toplumsal mesaj ve sosyolojik gözlem gibi ikincil motivasyonlara da sahip olduklarını belirtmiştir. Mahremiyet, neredeyse tüm katılımcılarca “kişisel, özel ve gizli alan” ya da “şahsi dokunulmazlık” olarak tanımlanmış; görüşme transkriptlerinden oluşturulan kelime bulutunda “sosyal”, “özel” ve “gizli” sözcükleri baskın olarak öne çıkmıştır. Ebeveynlerin büyük çoğunluğu, sosyal medyanın mahremiyeti olumsuz etkilediği—mahremiyet sınırlarını bulanıklaştırdığı, ahlaki değerleri aşındırdığı, “herkesin her şeye ulaşabilir” hâle geldiği kanısındadır; yalnızca bir katılımcı etkilerin bireysel iradeye bağlı değişebileceğini savunmuştur. Çocuk mahremiyetine ilişkin değerlendirmelerde, istismar riskine açık olma, akran baskısı, uygunsuz içerik paylaşımı ve “mahremiyetin korunamadığı bir alan” vurguları öne çıkarken, çözüm olarak yaş sınırı koyma, ekran süresi ve içerik denetimi, güvenli internet uygulamaları, okul temelli sosyal medya okuryazarlığı dersleri ve ebeveyn-çocuk farkındalık sohbetleri önerilmiştir. Sonuç ve tartışma bölümünde yazar, gönüllü ya da rıza dışı ifşanın platform tasarımları ve kullanıcıların “beğenilme-görünür olma” motivasyonu ile birleşerek mahremiyet kaybını derinleştirdiğini; bu nedenle ailelere yönelik dijital okuryazarlık eğitimlerinin, gizlilik ayarlarının etkin kullanımını teşvik eden politikaların ve çocuk odaklı milli stratejilerin hayati olduğunu vurgulamaktadır.

Koçoğlu ve Avcı’nın (2022) nitel araştırması, Türkiye’nin yedi il merkezindeki devlet okullarında görev yapan 40 okul müdürüyle çevrimiçi yarı yapılandırılmış görüşmeler yaparak mahremiyet eğitiminin okul ortamında nasıl kavramsallaştırıldığını ve uygulandığını incelemiştir. Müdürler mahremiyeti çoğunlukla “kişiyeye özel ve dokunulmaz alan” olarak tanımlamış; sosyal medya ve reklamlardaki cinsel içeriklerin çocuklarda sınır kaybına yol açtığını, bu nedenle okul temelli koruyucu eğitimin zorunlu hâle geldiğini vurgulamışlardır. Mahremiyet eğitiminin gerekliliği konusunda geniş bir uzlaşma bulunmasına rağmen, mevcut uygulamaların rehberlik servisi odaklı tekil seminerlerle sınırlı kaldığı, uzman yetersizliği, yapılandırılmış program eksikliği ve aile duyarlılığı azlığı gibi etkenlerin kapsamlı bir yaklaşımı engellediği belirtilmiştir. Görüşmelere göre eğitim içeriğinin beden güvenliği, kişisel sınırlar, cinsiyet farkındalığı ve tuvalet eğitimi gibi konuları kapsaması; rehber öğretmenler,

sağlık personeli ve gerektiğinde din hizmetleri uzmanlarının iş-birliğiyle yürütülmesi; görsel materyallerle desteklenmesi ve dijital okuryazarlık temelli aile-okul ortaklıklarıyla bütünleştirilmesi gerekmektedir. Çalışma, okul müdürlerinin mahremiyet eğitimine ilişkin olumlu tutumlarının, dijital risklerin arttığı bir dönemde sistemli programlar, öğretmen eğitimi ve aile katılımını güçlendiren ulusal politikalarla desteklenmediği sürece tam olarak hayata geçirilemeyeceği sonucuna varmıştır.

Köseoğlu'nun (2023) betimsel incelemesi, TikTok'un çok kısa sürede bireysel mahremiyeti nasıl "toplucu aşındıran" bir gösteri mekânına dönüştüğünü ayrıntılı biçimde gözler önüne serer. Yazar, 27 Haziran–27 Temmuz 2022 tarihleri arasında platformda en yüksek etkileşimi alan 25 videoyu amaçlı örnekleme ile seçmiş; hem görsel-işitsel içeriklerini hem de kullanıcı yorumlarını satır satır çözümlerken, dijital gösteri kültürü ve "beğenilme/şöhret döngüsü" kavramlarını kuramsal çerçeve olarak kullanmıştır. İçerik çözümlemesinde önce kaba kodlama yapılmış, ardından benzer öğeler tematik olarak gruplanarak sekiz mahremiyet ihlali alanı saptanmıştır: beden teşhiri; gelir ve maddi varlık sergileme; ev içi faaliyetlerin (bebek emzirme dâhil) kamusallaştırılması; cinselliğin mizah ya da tıklanma aracı yapılması; mesleki mahremiyetin yok sayılması (sağlık personeli, polis, asker gibi mesleklerden kullanıcıların resmî belgeleri ifşa etmesi); dini ve siyasi görüşlerin provokatif sunumu; kişisel bakım anlarının paylaşılması; çocukların gülünç ya da riskli durumlarda gösterilmesi. Analizde, her bir kategoriye ilişkin en fazla paylaşılan ikonografiler, kullanılan müzik ve etiketler ile izleyicilerin "alkışlayan" veya "uyaran" yorumlarının dağılımı da nicel olarak rapor edilmiştir.

Bulgular, TikTok'un sunduğu anlık görünürlük, sanal armağan ve takipçi kazanma gibi ödüllerin kullanıcıları "kendini olabildiğince açma" yönünde teşvik ettiğini; özellikle geçici gibi algılanan kısa video formatının kalıcılık riskini perdelese bile mahremiyet ihlallerini normalleştirdiğini göstermektedir. Kadın-erkek bedeninin erotik ya da mizahi teşhirinde ve çocukların güldürme amacıyla riskli gösterimlerinde yüksek etkileşim almanın, mahremiyetin gönüllü ihlaline zemin hazırladığı vurgulanmıştır. Yazar, meslekî kimlik ifşalarının da (örneğin hastane ortamından paylaşılan videolar) hem kurumsal gizlilik yükümlülüğünü hem de hizmet alan bireylerin mahremiyetini çiğnediğine dikkat çekmektedir.

Çalışma, platformu kapatmanın tek başına çözüm olmayacağını; bunun yerine kültüre duyarlı mahremiyet ve dijital okuryazarlık eğitimleri, aile-okul iş birliğini güçlendiren programlar ve yaşa uygun içerik politikalarının hayata geçirilmesi gerektiğini savunur. Yazar ayrıca Türkiye’de mahremiyet ihlallerine yönelik hukuki mekanizmaların güncellenmesi, video paylaşımında çocuk haklarını koruyan açık düzenlemelerin geliştirilmesi ve influencer pazarlamasında çocukların özneleşmesini sınırlayan yönergelerin oluşturulması gibi somut öneriler sunar. Çalışmanın en önemli katkısı, mahremiyetin toplumsal-kültürel değişkenliğini göz ardı etmeksizin TikTok’un bu dönüşümdeki hızlandırıcı rolünü özgün görsel verilerle belgelemesi ve politik müdahale alanlarını tanımlamasıdır.

Gültekin (2024), Türkiye’deki 14 üniversiteden Bilgi ve Belge Yönetimi lisans programlarında okuyan 335 öğrenciyle yürüttüğü nicel araştırmada, Korkmaz vd. (2021) tarafından geliştirilen Çevrimiçi Mahremiyet Farkındalık Ölçeğini uygulayarak öğrencilerin düzeyini ve demografik değişkenlere göre farklılıkları incelemiştir. Ortalama puan 3,03/5 ile “orta” düzeyde farkındalığa işaret ederken alt boyutlarda en yüksek değer “iletişim” (3,64) ve en düşük değer “dikkat” (1,89) olmuştur. Cinsiyet farkı yalnızca iletişim boyutunda anlamlıdır; erkekler kadınlara göre biraz daha yüksek puan almıştır, fakat toplam farkındalıkta cinsiyet etkisi görülmemiştir. İnternette harcanan süre, yine yalnızca iletişim boyutunda anlamlıdır; günde 6 saatten fazla çevrim-içi olanlar 1-3 saatlik kullanıcılardan daha bilinçlidir. Çevrimiçi mahremiyet bilgisine sahip olma, farkındalığın bütün alt boyutlarında yükseltici tek değişken olarak öne çıkmıştır. Buna karşılık kişisel bilgisayara sahip olma, sınıf düzeyi, mahremiyet kaygısı ve çevrim-içi ortamları kullanma amacı toplam farkındalıkta istatistiksel fark yaratmamıştır. Yazar, öğrencilerin özellikle “dikkat” boyutundaki düşük puanlarının güçlü parola, gizlilik ayarı ve spam riski konularında yetersiz kaldıklarını gösterdiğini vurgulayarak, dijital okuryazarlık temelli zorunlu dersler ve hedefli atölye çalışmaları önerisinde bulunmaktadır.

Ferrara ve arkadaşlarının (2024) İtalya merkezli pilot çalışması, 0-16 yaş arası çocuğu bulunan 405 ebeveynin (%81,7’i anne) çevrimiçi anket verileri üzerinden “paylaşan ebeveynlik” olgusuna ilişkin farkındalık ve tutumları nicel olarak incelemiştir. Katılımcıların %65,7’si çocuklarının fotoğraf veya videolarını sosyal medyada paylaştığını belirtmiş; paylaşımların en sık doğum/gün-doğum günü gibi hatıra

niteliğindeki anlara (%50,5) odaklandığı, temel motivasyonun ise “anı arşivi oluşturmak” (%47,5) olduğu saptanmıştır. Ebeveynlerin %73,3’ü aşırı paylaşımı çocuk ihmali ya da istismarı olarak görebileceğini ifade etse de cinsiyet, yaş, eğitim durumu, çocuk sayısı ve hesap sayısı gibi demografik değişkenler paylaşan ebeveynlik davranışıyla ilişkili bulunmamış; buna karşılık paylaşım sıklığı ile ilk paylaşımın zamanı anlamlı belirleyiciler olarak öne çıkmıştır: Hiç paylaşmayan ya da yılda birkaç kez paylaşan ebeveynler, sık paylaşanlara kıyasla paylaşan ebeveynliği istismar olarak görme olasılığı daha yüksekken, düzenli paylaşım ebeveynlerde risk algısını azaltıcı bir etki göstermiştir. Lojistik regresyon analizleri de sık paylaşımın “paylaşan ebeveynliği istismar olarak görmeme” yönünde risk faktörü olduğunu doğrulamıştır. Katılımcıların büyük bölümü mahremiyet ihlalini (%71,4) en önemli zarar olarak vurgulamış; duygusal zarar (%12,6) ve ekonomik sömürü (% az) diğer endişeler arasında yer almıştır. Çalışma, pediatristler ve okullar aracılığıyla geliştirilecek ebeveyn eğitim programları ve Avrupa ölçekli veri tabanları sayesinde hem politik hem de eğitimsel müdahalelerin güçlendirilmesi gerektiğini savunurken, örneklemin yüksek eğitim düzeyi nedeniyle genel nüfusu temsil etmemesini temel sınırlılık olarak belirtmiştir.

Walrave ve arkadaşlarının (2022) Belçika’da yürüttüğü bu nitel çalışma, İletişim Mahremiyet Yönetimi Kuramı çerçevesinde paylaşan ebeveynlik sınırlarını çok taraflı olarak ele alan ilk araştırmalardan biridir. Araştırmacılar, sosyal medyada çocukları hakkında paylaşım yapan 10 aileden (anne, baba ve 13-18 yaş arası ergen olmak üzere toplam 30 katılımcı) yarı yapılandırılmış görüşmelerle veri toplamış; içerikleri açık/kör kodlama, eksenel ve seçici kodlama aşamalarından geçirerek sekiz ana kategori altında sınıflandırmıştır. Ebeveynlerin paylaşan ebeveynlik motivasyonları temelde “gurur duyma” ve “aile-dost çevresini bilgilendirme” olarak belirlenirken, ergenlerin paylaşımlara verdikleri onay içeriğin niteliğine bağlıdır: “Güzel/olumlu” gösterildikleri sürece paylaşımlar kabul görürken, “utandırıcı, aşırı kişisel veya sık” paylaşımlar mahremiyet türbülansı doğurmakta ve silme/etiket onayı isteme talebini tetiklemektedir. Her iki taraf da çocuğun çevrimiçi gizliliği konusunda hassastır; ebeveynler çoğunlukla paylaşım öncesi izin alma, hedef kitleyi sınırlama (kapalı gruplar) ve “şaka yoluyla sınır yoklama” gibi stratejiler kullanırken, 13-18 yaş aralığından bulunan bireyler gizlilik ayarlarını özelleştirme, toplumsal etiketlenme onayı ve gerektiğinde paylaşımı sildirme gibi yöntemlerle ortak mahremiyet sınırlarını

yeniden pazarlık etmektedir. Çalışma, İletişim Mahremiyet Yönetimi Kuramının belirttiği 3 ilkeyi (mahremiyet mülkiyeti, mahremiyet kuralları, mahremiyet türbülansı) aile içi paylaşımlara uyarlayarak, yaş ilerledikçe çocuğun dijital kimlik üzerindeki kontrol ihtiyacının arttığını ve etkili mahremiyet yönetimi için ebeveyn-çocuk iletişiminin kritik olduğunu ortaya koymuştur.

Baxter ve Czarnecka'nın (2025) PLOS ONE'da yayımlanan çalışması, Birleşik Krallık'taki popüler "anne influencer"larının çocuk görüntülerini paylaşma pratiğini ayrıntılı biçimde inceleyen ilk kapsamlı araştırma olarak öne çıkar. Yazarlar, Ağustos 2020–Temmuz 2021 arasında Instagram'da 10 yüksek takipçili anne hesabına ait 5 253 gönderiyi içerik analiziyle kodlamış; ardından aynı influencerlarla çevrimiçi anket yaparak gerçek davranışları ile öz-algıları arasındaki farkı ölçmüşlerdir. Kodlama sonuçlarına göre gönderilerin %74,5'inde en az bir çocuk yer almış, çocukların tam yüzü çoğunlukla gösterilmiş (%70) ve isim paylaşımı yaygın görünmüştür (%30,4). "Mahremiyet ihlali" sayılabilecek utanma/mahcubiyet içeren kareler toplamın yalnızca %11,5'ini oluştururken, çocukların yarı ya da tamamen çıplak olduğu paylaşımlar çok düşük düzeyde kalmıştır (<%2). Buna karşın çocukların ticari amaçlı kullanımı kayda değerdir: Çocuk içeren paylaşımların %46,4'ü sponsorlu olup en sık giyim, günlük ürün tanıtımı ve deneyim odaklıdır. Beğeni sayısı ile gönderideki çocuk sayısı arasında negatif ilişki saptanmış; yani çocuk eklemek etkileşimi otomatik olarak artırmamaktadır. Anket bulguları, influencer'ların büyük çoğunluğunun çevrimiçi güvenlikten kaygı duymadığını, paylaşan ebeveynliği stratejik bir marka bileşeni olarak gördüğünü ve kendi paylaşımlarının sıklığını da çoğu zaman olduğundan az tahmin ettiğini göstermiştir. Dolayısıyla araştırma, annelerin farkındalık beyanlarının mahremiyet kaygısıyla uyumlu olmadığına ve "gönüllü paylaşım"ın çoğu kez ekonomik teşviklerle beslendiğine dikkat çeker. Yazarlar, çocuk görüntülerinin sistematik ve gelir odaklı kullanımının "gizlilik paradoksu" kavramını bu örnekte zayıf bıraktığını; koruyucu düzenlemeler, platform-içi kısıtlamalar ve ebeveyn eğitim programlarının Avrupa ölçeğinde güçlendirilmesi gerektiğini savunur.

Araştırma, Suudi Arabistan'daki Qassim Üniversitesinin çeşitli fakültelerinden 913 öğrencinin katılımıyla yapılmıştır. Cinsiyet açısından 289 (%31,7) erkek, 624 (%68,3) kadın dağılımı görülmektedir. Öğrencilerin çoğu lisans eğitimi alıyor. Araştırmada verilerin elde edilmesi çevrimiçi anket yoluyla yapılmıştır ve öğrencilerin sosyal ağ

kullanım örüntüleri ile veri gizliliği farkındalığı düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlamıştır. Katılımcıların büyük bölümü dört yıldan uzun süredir sosyal medya kullanmakta (%86,9) ve neredeyse tamamı akıllı telefonla (%99) bağlanmaktadır. En yaygın platformlar sırasıyla WhatsApp (%89), Twitter (%77), Snapchat (%74,8), Instagram (%62) olup Facebook yalnızca %3,9 gibi çok düşük bir paya sahiptir. Günlük kullanım süresi yüksek sayılır: öğrencilerin %43,5'i günde dört saatten fazla çevrimiçi kalmaktadır. Gizlilik davranışlarına bakıldığında öğrencilerin %88,1'i hesaplarının gizlilik ayarlarını kendi belirlediklerini, %44,1'inin "aramada bulunma" seçeneğini, %39,9'unun profil görünürlüğünü, %36,5'inin gelen kutusu mesajlarını sınırladığını belirtmiştir; buna karşın %26,4 hiçbir koruma mekanizması kullanmamaktadır. "Gizlilik sözleşmeleri"ne yönelik tutum çelişkilidir: katılımcıların yaklaşık üçte biri koşulları hiç okumadığını, yine üçte biri dikkatle okuyup önlem aldığını bildirmiştir. Öğrenciler gizlilik ihlallerini "önemli" görse de (ilk ihlâl olarak kişisel verilerin ifşası gösterilmiştir) kullanıcıların %34,4'ü metinleri farkında oldukları hâlde okumaktan kaçınmakta, bu da "gizlilik paradoksu"nu yansıtmaktadır. Algılanan risk düzeyi orta-yüksek seviyededir: %33,8 "bilgimin üçüncü kişilerce açığa çıkarılması çok zor" derken, %36,8 bunu "biraz zor" bulmuştur; öğrencilerin %69,4'ü olası ihlalde resmî makamlara başvuracağını ifade etmiştir. Bununla birlikte spam engelleme (%34,1), oturma alarmı (%33,4) ve fotoğraf etiketini kısıtlama (%15,2) gibi daha gelişmiş kontrollerin düşük kullanımı, özellikle "dikkat" alt boyutunun zayıf kaldığını göstermektedir. Yazarlar, üniversite gençliğinin sosyal ağları yoğun kullanırken "gönüllü ifşa" kültürünün baskısıyla gizlilik ilkelerini yüzeysel içselleştirdiğini öne sürer ve dijital okuryazarlığa dayalı zorunlu dersler, atölye çalışmaları ve politika bilgilendirmelerinin aciliyetini vurgular. Çalışmanın tek üniversiteyle sınırlı olması ve öz-bildirime dayanması, sonuçların genellenebilirliğini kısmen kısıtlamaktadır; ancak Orta Doğu'da teori temelli ampirik veri boşluğunu doldurarak bölgesel gizlilik politikalarına ışık tutmaktadır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın yöntem, model, evreni ve örneklem, veri toplama araçları, verilerin toplanması, analizi ve yorumlanması bulunmaktadır.

3.1. Araştırma Yöntemi ve Modeli

Nicel araştırma yaklaşımı, verileri sayısal biçimde toplama, istatistiksel yöntemlerle çözümleme ve elde edilen bulguları yorumlama temeline dayanır. Bu yaklaşım, belirlenmiş hipotezleri sınamak ya da değişkenler arasındaki ilişkileri ölçmek için kullanılır. Nesnel veriler elde edebilmek adına standartlaştırılmış veri toplama araçları (ör. anketler, testler) ile çeşitli istatistiksel analiz tekniklerinden yararlanılır (Karasar, 2023).

Bu çalışmada 0-13 yaş arası çocuğa sahip ebeveynlerin sosyal medya kullanımları ile mahremiyet farkındalığının bilinç düzeyi arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. İlişkisel tarama modeli, belirli bir grubun niteliklerini belirlemek ve değişkenler arasındaki bağlantıları incelemek amacıyla kullanılan bir yaklaşımdır. Bu modelle yürütülen çalışmalarda, genellikle geniş ölçekli bir katılımcı kitlesinden, belirli bir zaman dilimi içinde veriler toplanır. İlişkisel tarama deseni, iki ya da daha fazla değişken arasındaki ilişkinin varlığını ve bu ilişkinin gücünü ortaya koymayı amaçlayan bir araştırma yaklaşımıdır (Kaptan, 1993).

Değişkenler arasındaki bağlantılar, geniş örneklemelerden elde edilen nicel verilerin istatistiksel analizleriyle incelenir. İlişkisel tarama deseni, yalnızca iki değişkeni değil, çoklu değişkenler arasındaki etkileşimleri de ortaya koymaya olanak tanır. Bu desen, sosyal bilimler, eğitim, psikoloji ve sağlık gibi alanlarda yaygın biçimde tercih edilmektedir (Karasar, 2023).

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırma evreni İstanbul'da ikamet eden ve 0-13 yaş arası çocuğa sahip olan ebeveynler olarak belirlenmiştir. Araştırma örneklemi, amaçlı örneklem yöntemiyle ulaşılan 0-13 yaş arası çocuğa sahip 208 ebeveyn oluşturmaktadır.

Amaçlı örnekleme yaklaşımı, araştırmanın hedeflerine uygun olarak bilgi açısından

uygun bireylerin seçilmesine ve bunların ayrıntılı biçimde incelenmesine olanak tanır (Büyüköztürk ve ark., 2018).

Katılımcıların demografik bilgilerine ilişkin veriler Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1. Araştırmanın Katılımcılarına İlişkin Bilgileri İçeren Betimsel İstatistik Tablosu

		Yaş		
		18-29	30-39	40+
Cinsiyet	Erkek	4	10	6
	Kadın	25	111	52
		29	121	58
Toplam		208		

Tablo 1’e göre araştırmaya katılan ebeveynlerin cinsiyet dağılımı incelendiğinde, 188’inin kadın, 20’sinin erkek olduğu görülmektedir. Kadın katılımcıların yaş aralıklarına göre dağılımı incelendiğinde, 18–29 yaş aralığında olanların sayısının 25, 30–39 yaş aralığında olanların sayısının 111, 40 yaş ve üzeri olanların sayısının ise 52 olduğu görülmektedir. Erkek katılımcılar açısından değerlendirildiğinde, 18–29 yaş aralığında olanların sayısının 4, 30–39 yaş aralığında olanların sayısının 10, 40 yaş ve üzeri olanların sayısının ise 6 olduğu görülmektedir.

Tablo 2. Araştırmaya Katılan Katılımcıların Medeni Durumunu İçeren Betimsel İstatistik Tablosu

Medeni Durum				
Evli	Bekar	Dul	Boşanmış	Diğer
190	4	4	8	2
Toplam				208

Tablo 2’ye göre katılımcıların medeni durumlarına göre dağılımı incelendiğinde, evli olan katılımcı sayısının 190, bekar 4, dul 4, boşanmış 8 ve diğer medeni durumda olan katılımcı sayısının 2 olduğu görülmektedir.

Tablo 3. Araştırmaya Katılan Katılımcıların Evli Kalma Süresini İçeren Betimsel İstatistik Tablosu

Evli Kalma Süresi			
1-5 yıl	6-10 yıl	11-15 yıl	16+ yıl
57	56	45	50
Toplam			208

Tablo 3'e göre araştırmaya katılan katılımcıların evli kalma sürelerine göre dağılımı incelendiğinde; 1-5 yıl arası evli kalan katılımcı sayısının 57, 6-10 yıl arası evli kalan katılımcı sayısının 56, 11-15 yıl arası evli kalan katılımcı sayısının 45, 16+ yıl evli kalan katılımcı sayısının 50 olduğu görülmektedir.

Tablo 4. Araştırmaya Katılan Katılımcıların Çocuk Sayısını İçeren Betimsel İstatistik Tablosu

Çocuk Sayısı		
1 Çocuk	2 Çocuk	3 Çocuk
104	85	19
Toplam		208

Tablo 4'e göre kadın katılımcıların çocuk sayısına göre dağılımı incelendiğinde, 1 çocuğu olan katılımcı sayısının 104 olduğu, 2 çocuğu olan katılımcı sayısı 85, 3 çocuğu olan katılımcı sayısının 19 olduğu görülmektedir.

Tablo 5. Araştırmaya Katılan Katılımcıların Eğitim Düzeyini İçeren Betimsel İstatistik Tablosu

Eğitim Düzeyi			
İlk/Ortaöğretim	Ön	Lisans	Lisansüstü
	Lisans		
34	35	91	48
Toplam			208

Tablo 5'e göre katılımcıların eğitim düzeyine göre dağılımı incelendiğinde, katılımcıların 91'inin lisans, 48'inin lisansüstü, 35'inin ön lisans ve 34'ünün ilköğretim/ortaöğretim mezunu olduğu görülmektedir.

Tablo 6. Araştırmaya Katılan Katılımcıların Çalışma Durumunu İçeren Betimsel İstatistik Tablosu

Çalışma Durumu	
Çalışıyor	Çalışmıyor
158	50
Toplam	208

Tablo 6'ya göre katılımcıların çalışma durumlarına göre dağılımı incelendiğinde, çalışan katılımcı sayısının 158 çalışmayan katılımcı sayısının ise 50 olduğu görülmektedir.

Tablo 7. Araştırmaya Katılan Katılımcıların Gelir Seviyesini İçeren Betimsel İstatistik Tablosu

Gelir Seviyesi			
0-17002	18000-34000	34001-51000	51001+
24	31	63	90
Toplam			208

Tablo 7'ye göre katılımcıların gelir seviyesine göre dağılımı incelendiğinde, katılımcıların 24'ünün gelir seviyesinin 0-17002 aralığında olduğu, 31'inin gelir seviyesinin 18000-34000 aralığında olduğu, 63'sinin gelir seviyesinin 34001-51000 aralığında olduğu, 90'inin gelir seviyesinin 51001+ olduğu görülmektedir.

Tablo 8. Araştırmaya Katılan Katılımcıların Sosyal Medya Sayısını İçeren Betimsel İstatistik Tablosu

Aktif Kullanılan Sosyal Medya Sayısı		
1	2	3+
103	67	38
Toplam		208

Tablo 8'e göre araştırmaya katılan katılımcıların sosyal medya sayısını içeren betimsel istatistiğe göre dağılımı incelendiğinde, katılımcıların 103'ünün kullandığı sosyal medya platformu sayısının 1, 67'sinin kullandığı sosyal medya platformu sayısının 2, 38'inin kullandığı sosyal medya platformu sayısının 3 ve üzeri olduğu görülmektedir.

Tablo 9. Araştırmaya Katılan Katılımcıların Çocukla Sosyal Medya Paylaşımını İçeren Betimsel İstatistik Tablosu

Çocuk Temasıyla Paylaşım Yapan Ebeveyn Sayısı	
Evet	Hayır
151	57
Toplam	208

Tablo 9’a göre araştırmaya katılan katılımcılardan 151’inin çocuğuyla sosyal medyada paylaşım yaparken 57’sinin paylaşım yapmadığı görülmektedir.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırma verilerinin toplanmasında, Demografik Bilgi Formu (Ek-1), Çevrimiçi Mahremiyet Farkındalık Ölçeği (Ek-2) ve Paylaşan Ebeveynlik Ölçeği (Ek-3) kullanılmıştır. Telif hakkı nedeniyle ekler bölümünde ölçeklerin bir kısmı paylaşılmıştır.

3.3.1. Demografik Bilgi Formu

Araştırmacı tarafından geliştirilen demografik bilgi formu; cinsiyet, yaş, medeni durum, çocuk sayısı, eğitim düzeyi, çalışma durumu, gelir seviyesi, sosyal medya hesabı olup olmama durumu, kullanılan sosyal medya platformları ve çocukla sosyal medya paylaşımı bölümlerini içeren 11 sorudan oluşmaktadır (Ek-1).

3.3.2. Çevrimiçi Mahremiyet Farkındalık Ölçeği

Çevrimiçi Mahremiyet Farkındalık Ölçeği (ÇMFÖ), bireylerin dijital ortamlardaki gizlilik bilincini ölçmek amacıyla Korkmaz, Vergili ve Töngel (2019) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek üniversite öğrencilerinin katılımıyla hazırlanmış; yüksek puan alan katılımcıların mahremiyet farkındalıklarının yüksek, düşük puan alanların ise düşük olduğu kabul edilmiştir. Toplam 17 maddeden oluşan ÇMFÖ, “Dikkat”, “Güvenlik” ve “İletişim ve Paylaşım” adını taşıyan üç alt faktöre sahiptir ve 5’li Likert biçiminde uygulanır (1 = “Kesinlikle Katılmıyorum”, 5 = “Kesinlikle Katılıyorum”). Güvenirlik için yapılan analizlerde Cronbach’s Alpha değeri 0,794, eş yarılar korelasyonu 0,630, Guttman Split-Half katsayısı 0,769 ve Spearman–Brown katsayısı 0,773 olarak bulunmuştur. Bu sonuçlar, ölçeğin maddelerinin birbirleriyle

uyumlu olduğunu ve iç tutarlılığının yeterli düzeyde olduğunu göstermektedir. Ölçeğin kararlılığı ise dört hafta arayla yapılan test-tekrar test uygulamalarıyla incelenmiş; maddelerin iki uygulama arasındaki korelasyonları 0,421 ile 0,871 arasında değişmiştir. Bu bulgular, zaman geçse bile ölçeğin tutarlı ve güvenilir ölçümler yapmaya devam ettiğini ortaya koymaktadır (Korkmaz vd., 2021).

3.3.3. Paylaşan Ebeveynlik Ölçeği

Alemdar ve Kahraman'ın (2023) geliştirdiği, ebeveynlerin çocuklarına ilişkin sosyal medya paylaşımlarını değerlendiren 17 maddelik ölçekte dört ana boyut bulunur: (a) paylaşım davranışı, (b) sosyal karşılaştırma, (c) olumlu geri bildirim etkisi ve (d) olumsuz geri bildirim etkisi. Ölçeğin 1-6. maddeleri paylaşım davranışını; 14-17. maddeleri sosyal karşılaştırmayı; 7-10. maddeleri olumlu geri bildirimi; 11-13. maddeleri ise olumsuz geri bildirimi ölçmektedir. Beşli Likert formatıyla yanıtlanan maddelerden sosyal karşılaştırma ve olumsuz geri bildirim boyutlarına ait ifadeler ters puanlanır. (1 = “Kesinlikle Katılmıyorum”, 5 = “Kesinlikle Katılıyorum”). Ölçekten elde edilen toplam skor, ebeveynlerin çocuklarına dair sosyal medya paylaşım sıklığını yansıtır. Bu çalışmada ölçeğin genel iç tutarlılığı yüksek olup Cronbach alfa katsayısı .95'tir; alt boyut alfa değerleri paylaşım davranışı için .91, sosyal karşılaştırma için .95, olumlu geri bildirim için .93 ve olumsuz geri bildirim için .97 olarak raporlanmıştır (Alemdar ve Kahraman, 2023).

3.4. Verilerin Toplanması

Araştırma verileri, 0-13 yaş arası çocuğa sahip ebeveynlere yönelik olarak Aralık 2024 ile Mayıs 2025 tarihleri arasında toplanmış ve değerlendirilmiştir. Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan Paylaşan Ebeveynlik Ölçeği ve Çevrimiçi Mahremiyet Farkındalık Ölçeği'nin uygulama izinleri, araştırma öncesinde e-posta yoluyla alınmıştır (Ek-4). Gerekli onayların tamamlanmasının ardından araştırmacı, Google Formlar aracılığıyla kişisel bilgi formu ve ilgili ölçekleri içeren çevrimiçi bir anket hazırlayarak katılımcılara iletmiştir. Formda, katılımcıların kimliğini ifşa edebilecek hiçbir kişisel bilgi talep edilmemiştir. Katılımcılara, toplanan verilerin yalnızca bu çalışma kapsamında bilimsel amaçla kullanılacağı, gizli tutulacağı ve katılımın tamamen gönüllülük esasına dayandığı açıkça bildirilmiştir.

3.5. Verilerin Analizi

Toplanan verilerin analizi SPSS istatistik yazılım programı 25.0 versiyonu kullanılarak gerçekleştirilmiştir.

Çalışmada normallik varsayımını incelemek üzere çarpıklık ve basıklık katsayılarına bakılmış, bunun yanı sıra betimsel istatistiklere ek olarak Mann-Whitney U, Kruskal-Wallis ve Spearman Korelasyon testleri uygulanmıştır. Araştırmanın ön analiz aşamasında yapılan normallik testleri, verilerin normal dağılıma sahip olmadığını ortaya koymuştur. Bu nedenle analizlerde parametrik olmayan testlerin kullanılması daha uygun görülmüştür.

Yaş, evlilik süresi, çocuk sayısı, eğitim düzeyi, gelir seviyesi ve sosyal medya hesap sayısı değişkenleri açısından gruplar arasında anlamlı farkların olup olmadığını değerlendirmek amacıyla Kruskal-Wallis testi kullanılmıştır. Kruskal-Wallis testi, üç veya daha fazla bağımsız grup arasındaki medyan farklılıklarını karşılaştırmak için tercih edilen parametrik olmayan bir yöntemdir (Field, 2005). Test sürecinde tüm gözlemler küçükten büyüğe sıralanır ardından her grubun sıra toplamı ve sıra ortalaması hesaplanarak H istatistiği elde edilir. Hesaplanan H değeri, serbestlik dereceleri dikkate alınarak ki-kare (χ^2) dağılımında değerlendirilir. Buna karşılık gelen p değeri .05 anlamlılık düzeyiyle kıyaslanarak gruplar arasındaki farkın istatistiksel anlamlılığı yorumlanır (Özdamar, 2013).

Mann-Whitney U testi ise, normal dağılım göstermeyen iki grubun medyanlarını karşılaştırmak amacıyla kullanılan parametrik olmayan bir testtir (Nachar, 2008). Bu yöntem özellikle küçük örneklem büyüklüklerinde ya da dağılım varsayımları karşılanmadığında tercih edilir (McKnight & Najab, 2010). Parametrik olmayan bir test olduğundan, Mann-Whitney U testi, verilerin dağılımına yönelik herhangi bir ön varsayımda bulunmayı gerektirmez (Nachar, 2008). Testin hesaplama süreci, her iki gruptaki değerlerin ortak bir sıralamaya tabi tutulmasını ve her grubun sıralama toplamalarının elde edilmesini içerir. Bu sıralama toplamalarından U testi değeri hesaplanır ve ardından Z skoru üzerinden p-değeri elde edilir.

Araştırmanın bu bölümünde, katılımcılardan elde edilen verilere yönelik gerçekleştirilen istatistiksel analiz sonuçları tablo ve açıklamalar eşliğinde sunulmuştur.

Tablo 10. Normallik testi tablosu

	Skewness	Kurtosis
Dikkat ÇMFÖ	-,801	-,011
Güvenlik ÇMFÖ	-,519	-,654
İletişim ÇMFÖ	-2,203	5,147
ÇMFÖ Toplam	-,674	-,280
Paylaşım PEÖ	,027	-,526
Sosyal Karşılaştırma PEÖ	-,959	-,065
Olumlu PEÖ	,315	-,990
Olumsuz PEÖ	-1,035	,066
PEÖ Toplam	-,090	,293

George ve Mallery (2001), çarpıklık ve basıklık katsayılarının -2 ile +2 arasında olduğu durumlarda verilerin normal dağıldığını kabul etmektedir. Ancak mevcut araştırmada elde edilen tablo verileri incelendiğinde, bu değerlerin belirtilen sınırların dışında olduğu gözlenmiştir. Bu sebeple, analizlerde parametrik olmayan testlerin kullanılması uygun bulunmuştur.

3.6. Araştırma Etiği

Araştırmanın etiği, araştırma sürecinde katılımcıların hak ve güvenliğini korumanın yanı sıra elde edilen bulguların doğruluğunu güvence altına almak açısından hayati önem taşır. Araştırma, İstanbul Ticaret Üniversitesi Etik Kurulu'nun 05.12.2024 tarih ve E-65836846-044-339426 kararınca uygun görülmüştür (Ek-5). Çalışmada kullanılan ölçeklerin kullanım izinleri alınmıştır. Çalışmaya katılan ebeveynlerden bilgilendirilmiş onam temin edilmiştir. Katılımcılara araştırmanın amacı, kapsamı ve olası riskler ayrıntılı biçimde aktarılmış; katılımın tamamen gönüllülük esasına dayandığı ve diledikleri anda çalışmadan çekilebilecekleri vurgulanmıştır. Bu uygulama, etik ilkeler doğrultusunda katılımcı haklarını güvence altına almaktadır.

Katılımcı mahremiyetini gözetmek amacıyla veri toplama araçları özel olarak düzenlenmiştir. Toplanan bilgiler anonimleştirilerek kişisel verilerin gizliliği güvence

altına alınmıştır. Böylece katılımcılar kendilerini daha güvende hissederken, verilerin güvenilirliği de artmaktadır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

Araştırmanın bu kısmında, katılımcılardan toplanan verilere ilişkin yapılan istatistiksel analiz sonuçları tablolar ve açıklamalar eşliğinde sunulmuştur.

4.1. Cinsiyet Değişkenine Göre Farkları Gösteren Bulgular

Araştırmada cinsiyet değişkenine göre sonuçların belirlenebilmesi Mann-Whitney U testi yapılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 11'de verilmiştir.

Tablo 11. Cinsiyet Değişkenine Göre Farkları Gösteren Tablo

	Cinsiyet	N	Sıralar Ortalaması	Sıralar Toplamı	U	Z	p
Dikkat	Erkek	20	119,28	2385,50	1584,500	-1,159	,246
	Kadın	188	102,93	19350,50			
Güvenlik	Erkek	20	123,98	2479,50	1490,500	-1,527	,127
	Kadın	188	102,43	19256,50			
İletişim	Erkek	20	70,75	1415,00	1205,000	-2,836	,005*
	Kadın	188	108,09	20321,00			
CMFÖ Toplam	Erkek	20	111,03	2220,50	1749,500	-,510	,610
	Kadın	188	103,81	19515,50			
Paylaşım	Erkek	20	94,90	1898,00	1688,000	-,751	,452
	Kadın	188	105,52	19838,00			
Sosyal Karşılaştırma	Erkek	20	123,18	2463,50	1506,500	-1,486	,137
	Kadın	188	102,51	19272,50			
Olumlu	Erkek	20	94,70	1894,00	1684,000	-,769	,442
	Kadın	188	105,54	19842,00			
Olumsuz	Erkek	20	115,75	2315,00	1655,000	-,918	,358
	Kadın	188	103,30	19421,00			
PEÖ Toplam	Erkek	20	95,60	1912,00	1702,000	-,696	,486
	Kadın	188	105,45	19824,00			

Tablo 11 incelendiğinde, Çevrimiçi Mahremiyet ve Paylaşan Ebeveynlik ölçekleri ile bu ölçeklerinin alt boyutlarından alınan puanların cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığını gösteren Mann Whitney U analizi sonuçları görülmektedir. Bu sonuçlara göre yalnızca Çevrimiçi Mahremiyet Farkındalık Ölçeği' nin iletişim alt boyutunda kadın katılımcılar açısından anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Diğer

yandan, Çevrimiçi Mahremiyet Farkındalık Ölçeği'nin diğer alt boyutlarında ve Paylaşan Ebeveynlik Ölçeği'nin hem alt boyutlarında hem de toplam puanlarında cinsiyet değişkenine bağlı anlamlı bir farklılık görülmemektedir.

4.2. Medeni Durum Değişkenine Göre Farklılıkları Gösteren Bulgular

Araştırmada medeni durum değişkenine göre farklılıkları belirlemek için Mann-Whitney U testi yapılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 12'de verilmiştir.

Tablo 12. Medeni Durum Değişkenine Göre Farkları Gösteren Tablo

	Medeni Durum	N	Sıralar Ortalaması	Sıralar Toplamı	U	Z	p
Dikkat	Evli	190	104,99	19947,50	1617,500	-,380	,704
	Diğer	18	99,36	1788,50			
Güvenlik	Evli	190	105,07	19963,50	1601,500	-,446	,656
	Diğer	18	98,47	1772,50			
İletişim	Evli	190	108,54	20622,50	942,500	-3,381	,001*
	Diğer	18	61,86	1113,50			
CMFÖ Toplam	Evli	190	105,88	20117,00	1448,000	-1,074	,283
	Diğer	18	89,94	1619,00			
Paylaşım	Evli	190	103,20	19608,00	1463,000	-1,014	,311
	Diğer	18	118,22	2128,00			
Sosyal Karşılaştırma	Evli	190	105,91	20122,00	1443,000	-1,114	,265
	Diğer	18	89,67	1614,00			
Olumlu	Evli	190	104,33	19823,00	1678,000	-,132	,895
	Diğer	18	106,28	1913,00			
Olumsuz	Evli	190	105,87	20116,00	1449,000	-1,117	,264
	Diğer	18	90,00	1620,00			
PEÖ Toplam	Evli	190	104,59	19873,00	1692,000	-,074	,941
	Diğer	18	103,50	1863,00			

Tablo 12 incelendiğinde, Çevrimiçi Mahremiyet Farkındalık ve Paylaşan Ebeveynlik ölçekleri ile bu ölçeklerinin alt boyutlarından alınan puanların medeni duruma göre farklılaşıp farklılaşmadığını gösteren Mann Whitney U analizi sonuçları görülmektedir. Bu sonuçlara göre yalnızca Çevrimiçi Mahremiyet Farkındalık Ölçeği'nin iletişim alt boyutunda evli katılımcılar açısından anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Çevrimiçi Mahremiyet Farkındalık Ölçeği'nin diğer alt boyutlarında

ve Paylaşan Ebeveynlik Ölçeği'nin hem alt boyutlarında hem de toplam puanlarında medeni durum değişkenine bağlı anlamlı bir farklılık görülmemektedir.

4.3. Çalışma Durumu Değişkenine Göre Farklılıkları Gösteren Bulgular

Araştırmada çalışma durumu değişkenine göre farklılıkları belirlemek için Mann-Whitney U testi yapılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 13' te verilmiştir.

Tablo 13. Çalışma Durumu Değişkenine Göre Farkları Gösteren Tablo

	Çalışma Durumu	N	Sıralar Ortalaması	Sıralar Toplamı	U	Z	p
Dikkat	Çalışıyor	158	106,08	16760,50	3700,500	-,675	,500
	Çalışmıyor	50	99,51	4975,50			
Güvenlik	Çalışıyor	158	105,97	16742,50	3718,500	-,626	,531
	Çalışmıyor	50	99,87	4993,50			
İletişim	Çalışıyor	158	99,34	15695,50	3134,500	-2,364	,018*
	Çalışmıyor	50	120,81	6040,50			
CMFÖ Toplam	Çalışıyor	158	104,99	16588,00	3873,000	-,208	,835
	Çalışmıyor	50	102,96	5148,00			
Paylaşım	Çalışıyor	158	109,44	17292,00	3169,000	-2,109	,035*
	Çalışmıyor	50	88,88	4444,00			
Sosyal Karşılaştırma	Çalışıyor	158	102,14	16137,50	3576,500	-1,025	,305
	Çalışmıyor	50	111,97	5598,50			
Olumlu	Çalışıyor	158	107,53	16989,00	3472,000	-1,294	,196
	Çalışmıyor	50	94,94	4747,00			
Olumsuz	Çalışıyor	158	100,85	15934,00	3373,000	-1,625	,104
	Çalışmıyor	50	116,04	5802,00			
PEÖ Toplam	Çalışıyor	158	106,22	16783,50	3677,500	-,735	,462
	Çalışmıyor	50	99,05	4952,50			

Tablo 13 incelendiğinde, Çevrimiçi Mahremiyet ve Paylaşan Ebeveynlik ölçekleri ile bu ölçeklerinin alt boyutlarından alınan puanların çalışma durumuna göre farklılaşp farklılaşmadığını gösteren Mann Whitney U analizi sonuçları görülmektedir. Analiz sonuçlarına göre; Çevrimiçi Mahremiyet Farkındalık Ölçeği'nin iletişim alt boyutunda ve Paylaşan Ebeveyn Ölçeği'nin paylaşım alt boyutunda çalışan katılımcılar açısından anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Çevrimiçi Mahremiyet Farkındalık Ölçeği'nin ve Paylaşan Ebeveynlik Ölçeği'nin diğer alt boyutlarında ve iki ölçeğin toplam puanlarında çalışma durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık görülmemektedir.

4.4. Çocukla Sosyal Medya Paylaşımı Değişkenine Göre Farklılıkları Gösteren Bulgular

Araştırmada çocukla sosyal medya paylaşımı değişkenine göre farklılıkları belirlemek için Mann-Whitney U testi yapılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 14' te verilmiştir.

Tablo 14. Çocukla Sosyal Medya Paylaşımı Değişkenine Göre Farkları Gösteren Tablo

	Çocukla Sosyal Medya Paylaşımı	N	Sıralar Ortalaması	Sıralar Toplamı	U	Z	p
Dikkat	Evet	151	99,92	15088,50	3612,500	-1,792	,073
	Hayır	57	116,62	6647,50			
Güvenlik	Evet	151	102,32	15450,00	3974,000	-,854	,393
	Hayır	57	110,28	6286,00			
İletişim	Evet	151	101,88	15384,00	3908,000	-1,098	,272
	Hayır	57	111,44	6352,00			
ÇMFÖ Toplam	Evet	151	101,13	15271,00	3795,000	-1,314	,189
	Hayır	57	113,42	6465,00			
Paylaşım	Evet	151	127,03	19182,00	901,000	-8,802	,001*
	Hayır	57	44,81	2554,00			
Sosyal Karşılaştırma	Evet	151	102,93	15542,00	4066,000	-,624	,532
	Hayır	57	108,67	6194,00			
Olumlu	Evet	151	120,09	18133,50	1949,500	-6,107	,001*
	Hayır	57	63,20	3602,50			
Olumsuz	Evet	151	96,35	14549,00	3073,000	-3,302	,001*
	Hayır	57	126,09	7187,00			
PEÖ Toplam	Evet	151	124,43	18789,00	1294,000	-7,779	,001*
	Hayır	57	51,70	2947,00			

Tablo 14 incelendiğinde, Çevrimiçi Mahremiyet ve Paylaşan Ebeveynlik ölçekleri ile bu ölçeklerinin alt boyutlarından alınan puanların çocukla sosyal medya paylaşımı değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını gösteren Mann Whitney U analizi sonuçları görülmektedir. Analiz sonuçlarına göre; Paylaşan Ebeveyn Ölçeği'nin paylaşım, olumlu, olumsuz alt boyutlarında ve toplam puanında çocukla sosyal medya paylaşımı yapan katılımcılar açısından anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Çevrimiçi Mahremiyet Farkındalık Ölçeği'nin tüm alt boyutları ve toplam

puanlarında, Paylaşan Ebeveynlik Ölçeği'nin diğer alt boyutlarında çocukla sosyal medya paylaşımı değişkenine göre anlamlı bir farklılık görülmemektedir.

4.5. Yaş Değişkenine Göre Farklılıkları Gösteren Bulgular

Araştırmada yaş değişkenine göre farklılıkları belirlemek için Kruskal Wallis testi yapılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 15' te verilmiştir.

Tablo 15. Yaş Değişkenine Göre Farklılıkları Gösteren Tablo

	Yaş	N	Sıralar Ortalaması	H	df	p
Dikkat	18-29 yaş	29	97,09	,593	2	,743
	30-39 yaş	121	106,57			
	40+ yaş	58	103,90			
Güvenlik	18-29 yaş	29	93,90	3,874	2	,144
	30-39 yaş	121	101,00			
	40+ yaş	58	117,09			
İletişim	18-29 yaş	29	92,88	1,562	2	,458
	30-39 yaş	121	105,42			
	40+ yaş	58	108,39			
ÇMFÖ Toplam	18-29 yaş	29	96,17	1,372	2	,504
	30-39 yaş	121	103,20			
	40+ yaş	58	111,38			
Paylaşım	18-29 yaş	29	115,16	3,861	2	,145
	30-39 yaş	121	107,98			
	40+ yaş	58	91,91			
Sosyal Karşılaştırma	18-29 yaş	29	94,03	4,899	2	,086
	30-39 yaş	121	100,20			
	40+ yaş	58	118,71			
Olumlu	18-29 yaş	29	113,19	1,867	2	,393
	30-39 yaş	121	106,43			
	40+ yaş	58	96,13			
Olumsuz	18-29 yaş	29	95,69	1,596	2	,450
	30-39 yaş	121	103,25			
	40+ yaş	58	111,52			
PEÖ Toplam	18-29 yaş	29	111,14	,412	2	,814
	30-39 yaş	121	103,55			
	40+ yaş	58	103,16			

Tablo 15 incelendiğinde, Çevrimiçi Mahremiyet Farkındalık ve Paylaşan Ebeveynlik ölçekleri ile bu ölçeklerinin alt boyutlarından alınan puanların yaş aralığı değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını gösteren Kruskal Wallis analizi sonuçları

görülmektedir. Sonuçlara göre her iki ölçekte ve alt boyutlarında anlamlı farklılık görülmemektedir.

4.6. Evli Kalma Süresi Değişkenine Göre Farklılıkları Gösteren Bulgular

Araştırmada evli kalma süresi değişkenine göre farklılıkları belirlemek için Kruskal Wallis testi yapılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 16' da verilmiştir.

Tablo 16. Evli Kalma Süresi Değişkenine Göre Farkları Gösteren Tablo

	Evli Kalma Süresi	N	Sıralar Ortalaması	H	df	p
Dikkat	1-5 yıl arası	57	96,20	2,527	3	,470
	6-10 yıl arası	56	102,14			
	11-15 yıl arası	45	114,28			
	16 yıl ve üzeri	50	107,80			
Güvenlik	1-5 yıl arası	57	93,39	4,890	3	,180
	6-10 yıl arası	56	99,29			
	11-15 yıl arası	45	113,80			
	16 yıl ve üzeri	50	114,64			
İletişim	1-5 yıl arası	57	97,86	9,025	3	,029*
	6-10 yıl arası	56	90,31			
	11-15 yıl arası	45	117,19			
	16 yıl ve üzeri	50	116,54			
ÇMFEÖ Toplam	1-5 yıl arası	57	94,40	5,211	3	,157
	6-10 yıl arası	56	97,28			
	11-15 yıl arası	45	114,60			
	16 yıl ve üzeri	50	115,01			
Paylaşım	1-5 yıl arası	57	104,27	4,547	3	,208
	6-10 yıl arası	56	114,74			
	11-15 yıl arası	45	107,80			
	16 yıl ve üzeri	50	90,32			
Sosyal Karşılaştırma	1-5 yıl arası	57	100,61	11,726	3	,008*
	6-10 yıl arası	56	86,20			
	11-15 yıl arası	45	109,97			
	16 yıl ve üzeri	50	124,51			
Olumlu	1-5 yıl arası	57	101,87	4,609	3	,203
	6-10 yıl arası	56	118,75			
	11-15 yıl arası	45	99,74			
	16 yıl ve üzeri	50	95,82			
Olumsuz	1-5 yıl arası	57	103,16	5,223	3	,156
	6-10 yıl arası	56	91,21			
	11-15 yıl arası	45	111,46			
	16 yıl ve üzeri	50	114,66			
PEÖ Toplam	1-5 yıl arası	57	103,61	,087	3	,993
	6-10 yıl arası	56	104,22			
	11-15 yıl arası	45	106,80			
	16 yıl ve üzeri	50	103,75			

Tablo 16 incelendiğinde, Çevrimiçi Mahremiyet Farkındalık ve Paylaşan Ebeveynlik ölçekleri ile bu ölçeklerinin alt boyutlarından alınan puanların evli kalma süresi değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını gösteren Kruskal Wallis analizi sonuçları görülmektedir. Çevrimiçi Mahremiyet Farkındalık Ölçeği'nin iletişim alt boyutunda; evli kalma süresi 6-10 yıl arası olan katılımcılar ile evli kalma süresi 11-15 yıl arası olan katılımcılar arasında evli kalma süresi 11-15 yıl arası olan katılımcılar açısından anlamlı farklılık bulunmaktadır.

Çevrimiçi Mahremiyet Farkındalık Ölçeği'nin iletişim alt boyutunda; evli kalma süresi 6-10 yıl arası olan katılımcılar ile evli kalma süresi 16 yıl ve üzeri olan katılımcılar arasında evli kalma süresi 16 yıl ve üzeri olan katılımcılar açısından anlamlı farklılık bulunmaktadır.

Paylaşan Ebeveynlik Ölçeği'nin sosyal karşılaştırma davranışı alt boyutunda; evli kalma süresi 6-10 yıl arası olan katılımcılar ile evli kalma süresi 11-15 yıl arası olan katılımcılar arasında evli kalma süresi 11-15 yıl arası olan katılımcılar açısından anlamlı farklılık bulunmaktadır.

Paylaşan Ebeveynlik Ölçeği'nin sosyal karşılaştırma davranışı alt boyutunda; evli kalma süresi 6-10 yıl arası olan katılımcılar ile evli kalma süresi 16 yıl ve üzeri olan katılımcılar arasında evli kalma süresi 16 yıl ve üzeri olan katılımcılar açısından anlamlı farklılık bulunmaktadır.

Analiz sonuçlarına göre; Paylaşan Ebeveyn Ölçeği ve Çevrimiçi Mahremiyet Farkındalık Ölçeği'nin diğer alt boyutları ve toplam puanlarında, evli kalma süresi değişkenine göre anlamlı bir farklılık görülmemektedir.

4.7. Çocuk Sayısı Değişkenine Göre Farklılıkları Gösteren Bulgular

Araştırmada çocuk sayısı değişkenine göre farklılıkları belirlemek için Kruskal Wallis testi yapılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 17' de verilmiştir.

Tablo 17. Çocuk Sayısı Değişkenine Göre Farklılıkları Gösteren Tablo

	Çocuk Sayısı	N	Sıralar Ortalaması	H	df	p
Dikkat	1 Çocuk	104	100,20	1,127	2	,569

	2 Çocuk	85	109,46			
	3 ve üzeri Çocuk	19	105,87			
Güvenlik	1 Çocuk	104	98,87			
	2 Çocuk	85	107,41	2,798	2	,247
	3 ve üzeri Çocuk	19	122,34			
İletişim	1 Çocuk	104	97,76			
	2 Çocuk	85	111,86	3,070	2	,215
	3 ve üzeri Çocuk	19	108,42			
ÇMFÖ Toplam	1 Çocuk	104	98,54			
	2 Çocuk	85	109,34	2,201	2	,333
	3 ve üzeri Çocuk	19	115,45			
Paylaşım	1 Çocuk	104	111,61			
	2 Çocuk	85	97,55	2,911	2	,233
	3 ve üzeri Çocuk	19	96,71			
Sosyal Karşılaştırma	1 Çocuk	104	97,46			
	2 Çocuk	85	111,31	2,959	2	,228
	3 ve üzeri Çocuk	19	112,58			
Olumlu	1 Çocuk	104	108,77			
	2 Çocuk	85	97,57	1,972	2	,373
	3 ve üzeri Çocuk	19	112,11			
Olumsuz	1 Çocuk	104	104,72			
	2 Çocuk	85	102,21	,605	2	,739
	3 ve üzeri Çocuk	19	113,55			
PEÖ Toplam	1 Çocuk	104	109,84			
	2 Çocuk	85	95,18	3,676	2	,159
	3 ve üzeri Çocuk	19	116,97			

Tablo 17 incelendiğinde, Çevrimiçi Mahremiyet ve Paylaşan Ebeveynlik ölçekleri ile bu ölçeklerinin alt boyutlarından alınan puanların çocuk sayısı değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını gösteren Kruskal Wallis analizi sonuçları görülmektedir. Analiz sonuçlarına göre; Paylaşan Ebeveyn Ölçeği ve Çevrimiçi Mahremiyet Farkındalık Ölçeği'nin tüm alt boyutları ve toplam puanlarında, evli kalma süresi değişkenine göre anlamlı bir farklılık görülmemektedir.

4.8. Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılıkları Gösteren Bulgular

Araştırmada eğitim düzeyi değişkenine göre farklılıkları belirlemek için Kruskal Wallis testi yapılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 18' de verilmiştir.

Tablo 18. Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farkları Gösteren Tablo

	Eğitim Düzeyi	N	Sıralar Ortalaması	H	df	p
Dikkat	İlk/Ortaöğretim	34	97,07	2,054	3	,561
	Ön Lisans	35	116,20			
	Lisans	91	101,94			
	Lisansüstü	48	106,08			
Güvenlik	İlk/Ortaöğretim	34	103,90	,608	3	,895
	Ön Lisans	35	104,89			
	Lisans	91	101,68			
	Lisansüstü	48	109,99			
İletişim	İlk/Ortaöğretim	34	127,91	8,395	3	,039*
	Ön Lisans	35	97,99			
	Lisans	91	104,24			
	Lisansüstü	48	93,16			
ÇMFÖ Toplam	İlk/Ortaöğretim	34	104,00	,428	3	,934
	Ön Lisans	35	107,73			
	Lisans	91	101,76			
	Lisansüstü	48	107,70			
Paylaşım	İlk/Ortaöğretim	34	93,29	3,525	3	,317
	Ön Lisans	35	116,73			
	Lisans	91	100,67			
	Lisansüstü	48	110,78			
Sosyal Karşılaştırma	İlk/Ortaöğretim	34	120,41	5,551	3	,136
	Ön Lisans	35	113,21			
	Lisans	91	101,78			
	Lisansüstü	48	92,03			
Olumlu	İlk/Ortaöğretim	34	103,47	,282	3	,963
	Ön Lisans	35	100,13			
	Lisans	91	106,30			
	Lisansüstü	48	105,01			
Olumsuz	İlk/Ortaöğretim	34	109,71	3,260	3	,353
	Ön Lisans	35	110,09			
	Lisans	91	107,26			
	Lisansüstü	48	91,50			
PEÖ Toplam	İlk/Ortaöğretim	34	109,50	2,006	3	,571
	Ön Lisans	35	113,01			
	Lisans	91	104,08			
	Lisansüstü	48	95,54			

Tablo 18 incelendiğinde, Çevrimiçi Mahremiyet ve Paylaşan Ebeveynlik ölçekleri ile bu ölçeklerinin alt boyutlarından alınan puanların eğitim düzeyi değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını gösteren Kruskal Wallis analizi sonuçları görülmektedir.

Çevrimiçi Mahremiyet Farkındalık Ölçeği'nin iletişim alt boyutunda; eğitim düzeyi ilk/ortaöğretim ile eğitim düzeyi ön lisans arasında; ilk/ortaöğretim eğitim düzeyi açısından anlamlı farklılık görülmektedir.

Analiz sonuçlarına göre; Paylaşan Ebeveyn Ölçeği'nin tüm alt boyutları, Çevrimiçi Mahremiyet Farkındalık Ölçeği'nin diğer alt boyutları ve her iki ölçeğin toplam puanlarında, eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık görülmemektedir.

4.9. Gelir Seviyesi Değişkenine Göre Farklılıkları Gösteren Bulgular

Araştırmada gelir seviyesi değişkenine göre farklılıkları belirlemek için Kruskal Wallis testi yapılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 19' de verilmiştir.

Tablo 19. Gelir Seviyesi Değişkenine Göre Farkları Gösteren Tablo

	Gelir Seviyesi	N	Sıralar Ortalaması	H	df	p
Dikkat	0-17002	24	84,17	4,049	3	,256
	18000-34000	31	113,68			
	34001-51000	63	109,87			
	51001 ve üzeri	90	103,00			
Güvenlik	0-17002	24	68,71	10,570	3	,014*
	18000-34000	31	99,84			
	34001-51000	63	111,61			
	51001 ve üzeri	90	110,67			
İletişim	0-17002	24	96,96	1,041	3	,791
	18000-34000	31	108,85			
	34001-51000	63	108,28			
	51001 ve üzeri	90	102,37			
ÇMFÖ Toplam	0-17002	24	76,54	6,018	3	,111
	18000-34000	31	108,55			
	34001-51000	63	110,34			
	51001 ve üzeri	90	106,47			
Paylaşım	0-17002	24	88,02	5,227	3	,156
	18000-34000	31	115,84			
	34001-51000	63	95,95			
	51001 ve üzeri	90	110,97			

Sosyal Karşılaştırma	0-17002	24	92,04	5,748	3	,125
	18000-34000	31	97,90			
	34001-51000	63	118,96			
	51001 ve üzeri	90	99,97			
Olumlu	0-17002	24	101,35	2,426	3	,489
	18000-34000	31	112,73			
	34001-51000	63	95,74			
	51001 ve üzeri	90	108,64			
Olumsuz	0-17002	24	90,23	5,802	3	,122
	18000-34000	31	106,34			
	34001-51000	63	117,69			
	51001 ve üzeri	90	98,44			
PEÖ Toplam	0-17002	24	90,46	1,944	3	,584
	18000-34000	31	112,97			
	34001-51000	63	104,37			
	51001 ve üzeri	90	105,42			

Tablo 19 incelendiğinde, Çevrimiçi Mahremiyet ve Paylaşan Ebeveynlik ölçekleri ile bu ölçeklerinin alt boyutlarından alınan puanların gelir seviyesi değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını gösteren Kruskal Wallis analizi sonuçları görülmektedir.

Çevrimiçi Mahremiyet Farkındalık Ölçeği'nin güvenlik alt boyutunda; gelir seviyesi 0-17002 arasında olan katılımcılar ile gelir seviyesi 18000-34000 arasında olan katılımcılar arasında; gelir seviyesi 18000-34000 arasında olan katılımcılar açısından anlamlı farklılık bulunmaktadır.

Çevrimiçi Mahremiyet Farkındalık Ölçeği'nin güvenlik alt boyutunda; gelir seviyesi 0-17002 arasında olan katılımcılar ile gelir seviyesi 340001-51000 arasında olan katılımcılar arasında; 340001-51000 arasında olan katılımcılar açısından anlamlı farklılık bulunmaktadır.

Çevrimiçi Mahremiyet Farkındalık Ölçeği'nin güvenlik alt boyutunda; gelir seviyesi 0-17002 arasında olan katılımcılar ile gelir seviyesi 51000 ve üzeri olan katılımcılar arasında; 51000 ve üzeri olan katılımcılar açısından anlamlı farklılık bulunmaktadır.

Analiz sonuçlarına göre; Paylaşan Ebeveyn Ölçeği'nin tüm alt boyutları, Çevrimiçi Mahremiyet Farkındalık Ölçeği'nin diğer alt boyutları ve her iki ölçeğin toplam puanlarında, gelir seviyesi değişkenine göre anlamlı farklılık görülmemektedir.

4.10. Sosyal Medya Sayısı Değişkenine Göre Farklılıkları Gösteren Bulgular

Araştırmada sosyal medya sayısı değişkenine göre farklılıkları belirlemek için Kruskal Wallis testi yapılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 19' da verilmiştir.

Tablo 20. Sosyal Medya Sayısı Değişkenine Göre Farkları Gösteren Tablo

	Sosyal Medya Sayısı	N	Sıralar Ortalaması	H	df	p
Dikkat	1	103	103,56	,069	2	,966
	2	67	106,02			
	3 ve üzeri	38	104,37			
Güvenlik	1	103	104,79	,613	2	,736
	2	67	100,78			
	3 ve üzeri	38	110,28			
İletişim	1	103	120,37	16,416	2	,001*
	2	67	89,31			
	3 ve üzeri	38	88,26			
ÇMFÖ Toplam	1	103	107,75	,610	2	,737
	2	67	100,78			
	3 ve üzeri	38	102,26			
Paylaşım	1	103	104,73	2,108	2	,349
	2	67	110,68			
	3 ve üzeri	38	92,97			
Sosyal Karşılaştırma	1	103	106,46	,855	2	,652
	2	67	99,13			
	3 ve üzeri	38	108,66			
Olumlu	1	103	95,33	6,813	2	,033*
	2	67	119,78			
	3 ve üzeri	38	102,43			
Olumsuz	1	103	111,80	3,507	2	,173
	2	67	99,40			
	3 ve üzeri	38	93,72			
PEÖ Toplam	1	103	101,62	2,335	2	,311
	2	67	113,37			
	3 ve üzeri	38	96,68			

Tablo 20 incelendiğinde, Çevrimiçi Mahremiyet ve Paylaşan Ebeveynlik ölçekleri ile bu ölçeklerinin alt boyutlarından alınan puanların kullanılan sosyal medya sayılarına göre farklılaşıp farklılaşmadığını gösteren Kruskal Wallis analizi sonuçları görülmektedir.

Çevrimiçi Mahremiyet Farkındalık Ölçeği'nin iletişim alt boyutunda; kullandığı sosyal medya sayısı 1 olan katılımcılar ile kullandığı sosyal medya sayısı 2 olan katılımcılar arasında; ile kullandığı sosyal medya sayısı 2 olan katılımcılar açısından anlamlı farklılık görülmektedir.

Çevrimiçi Mahremiyet Farkındalık Ölçeği'nin iletişim alt boyutunda; kullandığı sosyal medya sayısı 1 olan katılımcılar ile kullandığı sosyal medya sayısı 3 ve üzeri olan katılımcılar arasında; ile kullandığı sosyal medya sayısı 3 ve üzeri olan katılımcılar açısından anlamlı farklılık görülmektedir.

Paylaşan Ebeveynlik Ölçeği'nin olumlu alt boyutunda; kullandığı sosyal medya platformu sayısı 1 olan katılımcılar ile kullandığı sosyal medya sayısı 2 olan katılımcılar arasında; ile kullandığı sosyal medya sayısı 2 olan katılımcılar açısından anlamlı farklılık görülmektedir.

Analiz sonuçlarına göre; Paylaşan Ebeveyn Ölçeği ile Çevrimiçi Mahremiyet Farkındalık Ölçeği'nin diğer alt boyutları ve her iki ölçeğin toplam puanlarında, sosyal medya sayısı değişkenine göre anlamlı farklılık görülmemektedir.

4.11. Paylaşan Ebeveynlik Davranışı ve Mahremiyet Farkındalığı Arasındaki Korelasyon İlişkisi

Tablo 21. Korelasyon Tablosu

		Dikkat	Güvenlik	İletişim	ÇMF Ö Top	Paylaşım	Sosyal Karşılaştırmacı	Olumlu	Olumsuz	PEÖ Top
Dikkat	r	1,000								
	p	.								
	N	208								
Güvenlik	r	,692**								
	p	,000*								
	N	208								
İletişim	r	,290**	,252**							
	p	,000*	,000*							

	N	208	208						
ÇMFÖ	r	,891**	,875**	,496**					
Toplam	p	,000*	,000*	,000*					
	N	208	208	208					
Paylaşım	r	,039	,084	-,135	,023				
	p	,578	,228	,052	,738				
	N	208	208	208	208				
Sosyal	r	,193**	,302**	,227**	,290**	-,145*			
Karşılaştırm	p	,005*	,000*	,001*	,000*	,036*			
a	N	208	208	208	208	208			
Olumlu	r	-,029	-,021	-,174*	-,086	,548**	-,254**		
	p	,675	,760	,012*	,218	,000*	,000*		
	N	208	208	208	208	208	208		
Olumsuz	r	,244**	,284**	,312**	,318**	-,233**	,469**	-,470**	
	p	,000*	,000*	,000*	,000*	,001*	,000*	,000*	
	N	208	208	208	208	208	208	208	
PEÖ	r	,126	,236**	,001	,160*	,765**	,315**	,601**	1,00
Toplam	p	,069	,001*	,991	,021*	,000*	,000*	,000*	0
	N	208	208	208	208	208	208	208	0

Tablo 21 incelendiğinde Çevrimiçi Mahremiyet Farkındalık Ölçeği ile alt boyutlarının ve Paylaşan Ebeveyn Ölçeği ile alt boyutları arasındaki ilişkileri belirlemek için yapılan Spearman korelasyon testi sonuçları görülmektedir. Yapılan korelasyon testi sonuçlarına göre Çevrimiçi Mahremiyet Farkındalık Ölçeği'nin dikkat alt boyutu ile Paylaşan Ebeveyn Ölçeği'nin sosyal karşılaştırma davranışı alt boyutu arasında düşük düzeyde, pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir.

Tablo 21’de yer alan korelasyon analizine göre, Paylaşan Ebeveynlik Ölçeği (PEÖ) ile Çevrimiçi Mahremiyet Farkındalık Ölçeği (ÇMFÖ) ve bunların alt boyutları arasında anlamlı ilişkiler olduğu görülmüştür

Paylaşan Ebeveynlik Ölçeği (PEÖ) toplam puanı ile Çevrimiçi Mahremiyet Farkındalık Ölçeği (ÇMFÖ) toplam puanı arasında negatif yönde orta düzeyde ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($r = -.315$, $p < .01$). Bu bulgu, ebeveynlerin çevrimiçi mahremiyet farkındalık düzeyleri arttıkça, çocuklarına dair dijital içerik paylaşma sıklıklarının azaldığını göstermektedir.

Çevrimiçi Mahremiyet Farkındalık Ölçeği'nin (ÇMFÖ) alt boyutlarından güvenlik ($r = -.315$, $p < .01$) ve iletişim ($r = -.306$, $p < .01$) ile Paylaşan Ebeveynlik Ölçeği (PEÖ) toplam puanı arasında da anlamlı negatif ilişkiler olduğu görülmektedir. Bu durum,

çevrimiçi ortamda güvenlik ve iletişim konularında daha bilinçli olan ebeveynlerin, çocuklarına dair içerikleri paylaşma konusunda daha temkinli olduklarını göstermektedir.

Çevrimiçi Mahremiyet Farkındalık Ölçeği (ÇMFÖ) dikkat boyutu ile Paylaşan Ebeveynlik Ölçeği'nin (PEÖ) sosyal karşılaştırma alt boyutu arasında pozitif yönlü ve düşük düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($r = ,199$, $p < .05$). Bu sonuç, dikkat düzeyi yüksek olan bazı ebeveynlerin, sosyal karşılaştırma gereksinimiyle çocuklarına ilişkin içerikleri paylaşmaya devam edebildiklerini göstermektedir. Aynı zamanda bu durum, bireysel farkındalık ile sosyal medya kültürü arasındaki etkileşime dikkat çekmektedir.

Çevrimiçi Mahremiyet Farkındalık Ölçeği (ÇMFÖ) toplam puanı ile Paylaşan Ebeveynlik Ölçeği'nin (PEÖ) "Olumlu Paylaşım" alt boyutu arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki ($r = -.315$, $p < .01$); "Olumsuz Paylaşım" alt boyutu ile ise daha güçlü düzeyde anlamlı ve negatif bir ilişki ($r = -.601$, $p < .01$) görülmektedir. Bu bulgular, ebeveynlerin mahremiyet farkındalıkları arttıkça hem olumlu hem de olumsuz içerikleri paylaşma eğilimlerinin azaldığını göstermektedir.

Tablo 21'deki veriler incelendiğinde, ebeveynlerin çevrimiçi mahremiyet farkındalık düzeylerinin, dijital paylaşım davranışları üzerinde belirleyici bir etkiye sahip olduğunu ortaya koymaktadır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmanın bu kısmında, araştırmaya ilişkin bulguların tartışılması, ulaşılan sonuçlar ve yapılan öneriler sunulmaktadır.

5.1. Tartışma ve Sonuç

Bu çalışmada, 0–13 yaş aralığında çocuğu olan ebeveynlerin çevrimiçi platformlarda sergiledikleri paylaşım davranışları ile çevrimiçi mahremiyet farkındalıkları arasındaki ilişki araştırılmıştır. Veriler çevrimiçi anket yoluyla toplanmıştır. Araştırmada Kişisel Bilgi Formu, Çevrimiçi Mahremiyet Farkındalık Ölçeği ve Paylaşan Ebeveynlik Ölçeği kullanılmıştır. Araştırmaya 208 ebeveyn katılmıştır.

Elde edilen bulgular doğrultusunda, paylaşan ebeveynlik ile dijital mahremiyet farkındalığı arasında anlamlı ve ters yönlü bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Elde edilen bu bulgu, ebeveynlerin mahremiyet bilinci yükseldikçe sosyal medyada çocuklarına ilişkin içerik paylaşma eğilimlerinin azaldığını göstermektedir. Araştırmada elde edilen bu sonuç, Steinberg (2016) ile Fox ve Hoy (2019)'un yapmış oldukları çalışmalarda vurguladığı "dijital etik sorumluluk" anlayışını desteklemektedir. Dijital ortamda çocuklara dair bilgi ve görsel içerik paylaşımında bulunan ebeveynlerin, mahremiyet bilincinin düşük düzeyde olmasının çocukların kişisel hakları açısından risk oluşturduğu belirtilmiştir (Steinberg, 2016).

Çevrimiçi Mahremiyet Farkındalık Ölçeği'nin Dikkat, Güvenlik ve İletişim alt boyutları ile Paylaşan Ebeveynlik Ölçeği'nin toplam puanı arasında tespit edilen negatif yönlü korelasyonlar, dijital ortamda mahremiyet hassasiyeti yüksek olan bireylerin çocuklarının dijital temsilini sınırlamayı tercih ettiğini göstermektedir.

Araştırmada kullanılan demografik değişkenlerden cinsiyete göre; kadın ebeveynlerin erkek ebeveynlere kıyasla daha yüksek düzeyde paylaşan ebeveynlik davranışı sergilemeleri, geleneksel toplumsal cinsiyet rollerinin dijital alanda da yeniden üretildiğini düşündürmektedir.

Araştırmada kullanılan demografik değişkenlerden medeni duruma göre ebeveynler arasında farklılaşma olup olmadığına bakılmıştır. Anlamli bir farklılık görölmüştür. Evli olan ebeveynler aile içi görev paylaşımıyla çocuklarının gizliliğini korumaya yönelik daha fazla dikkat ve önlem aldıklarını düşündürmektedir. Pek çok etkinliğı aile katılımıyla yapılması, önemli günlerde ailenin ortak payda da buluşmasıyla sosyal medya paylaşımlarında mahremiyet sınırlarının daha sıkı kontrol edilmesini ebeveynler açısından daha kontrol edilebilir duruma getirmektedir.

Çalışma durumu değişkenine göre ebeveynler arasında anlamli bir farklılık bulunmaktadır. Çalışmayan ebeveynlerin çevrimiçi mahremiyet yönünden daha dikkatli davrandığı görölmektedir. Çalışmaya katılan ebeveynlerin büyük çoğunluğu kadınlardan oluşmaktadır. Bunu göz önüne aldığımızda annelerin odak noktasında çocukların olması bu duruma etki edebilmektedir. Yapılan çalışmanın cinsiyet değişkenine baktığımızda annelerin mahremiyet sınırlarını daha iyi belirlediğı görölmektedir. Çalışan ebeveynler ise çocukla içerik paylaşma sıklığını yansıtan alt boyutta daha yüksek skor aldığı görölmektedir. İş, aile ve bireyin kendine ait yaşam rutini oldukça yoğun geçmektedir. Çalışan ebeveynler bundan dolayı çocuklarıyla etkili vakit geçirdiklerini vurgulu şekilde paylaşarak sosyal destek/görünürlük arayışına girmektedir. İş hayatı ve kurumsal kültürde sosyal medya paylaşımlarının teşvik edilmesi, bireylerin birbirleriyle sosyal yarış halinde olmasının sebep olabileceğı düşünölmektedir.

Çocukla sosyal medya paylaşımı değişkenine göre anlamli farklılık bulunmaktadır. Paylaşan Ebeveynlik Ölçeğı'nin paylaşım alt boyutu dikkat çekmektedir. Sosyal medya aracılığıyla çocuklarına ait görsel ve bilgileri paylaşan ebeveynlerin davranış alışkanlıklarıyla birlikte alt boyutun skoru yüksek görölmektedir. Olumlu geri bildirim etkisi alt boyutunda da anlamli fark bulunmaktadır. Ebeveynler çocukları ile ilgili paylaşım yaptıklarında paylaşım yapılacak olumlu yorum ve beğeniler pozitif olarak etkilemekte ve mutlu olmalarını sağlamaktadır. Olumsuz geri bildirim etkisi alt boyutuna baktığımızda da tam tersi görölmektedir. Birey olarak çoğu zaman toplum ve çevremiz tarafından beğenilmek, takdir edilmek ve ilgi görmek iyi hissettirmektedir. Paylaşan ebeveynlik davranışı ile çocukları bu amaçla paylaşım öznesi olarak kullanan ebeveynler bulunmaktadır. Çoğu zaman gelebilecek olumsuz geri bildirimler göz ardı edilmektedir. Sosyal medya üzerinden yapılan paylaşımlar kilitli hesaplar ile

tanıdık çevreler gibi belli kişilere özel yapılırsa da başka birinin paylaşımıyla toplumun dikkatini çekip viral olabilme potansiyeli vardır. İyi niyetle yapılan paylaşım linç kültürüyle ebeveyn ve çocuk açısından olumsuz tepkilere sebep olabilmektedir.

Evli kalma süresi değişkenine göre anlamlı farklar bulunmaktadır. 11-15 yıl ve üzeri evli ebeveynler, 6-10 yıllık evlilere göre çocuklarının gizliliğini korumada daha fazla farkındalığa sahiptirler. Yıllar geçtikçe ebeveynlerin evlilik içinde elde ettikleri deneyimler çocuklarının sosyal medya platformlarında mahremiyet algılarını etkilemektedir. Sosyal karşılaştırma alt boyutunda çıkan anlamlı farklılıkla birlikte paylaşan ebeveynlik davranışına devam ettikleri görülmektedir. Çocuklarının büyümesiyle eğitim ve diğer alanlarda elde ettikleri başarılar bunda etkili olabilmektedir. Bu paylaşımları yaparken mahremiyet sınırları korudukları düşünülmektedir.

Eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı farklar bulunmaktadır. Eğitim düzeyi seviyeleri incelendiğinde eğitim seviyeleri arttıkça çevrimiçi mahremiyet farkındalığı açısından artış görülmektedir. İlk/ortaöğretim mezunu ebeveynler, üst eğitim gruplarına kıyasla çevrimiçi mahremiyet risklerini yönetmede daha zayıf görülmektedir. Paylaşan Ebeveynlik davranışlarının ve genel mahremiyet farkındalığının formel eğitimden çok kültürel normlar ve ebeveyn motivasyonlarıyla belirlendiğini, ancak iletişim temelli mahremiyet risklerinin özellikle düşük eğitim gruplarında hedefe yönelik dijital okuryazarlık programlarıyla ele alınması gerektiğini göstermektedir.

Gelir seviyesi değişkenine göre anlamlı farklılık bulunmaktadır. En düşük gelir grubundaki (0–17 002 TL) ebeveynlerin sonuçlarından elde edilen alt skor tüm üst gelir gruplarından anlamlı biçimde düşük olarak görülmektedir. Bu bulgu, ekonomik dezavantajın çevrimiçi güvenlik davranışlarında daha zayıf mahremiyet hassasiyetine yol açabileceğini göstermektedir. Buna karşın ölçeğin diğer alt boyutları, toplam puanı ve Paylaşan Ebeveynlik Ölçeği'nin tüm alanlarında gelir kaynaklı bir fark saptanmamıştır. Paylaşan ebeveynlik davranışı ve mahremiyet farkındalığının doğrudan gelirden bağımsızlaştığını, ancak güvenlik temelli risk algısının ekonomik imkânlarla ilişkili olabileceğini işaret etmektedir. Bu nedenle düşük gelirli

ebeveynlere yönelik erişilebilir dijital güvenlik eğitimleri geliştirmek kritik görünmektedir.

Ebeveynler tarafından kullanılan sosyal medya platformu çeşitliliğinde anlamlı farklılık bulunmaktadır. Ebeveynlerin çevrimiçi mahremiyet ve paylaşım pratiklerinde nicelikten çok niteliksel bir ayrışma olduğunu göstermektedir. Tek bir platformla sınırlı kalan ebeveynler, çevrimiçi iletişim süreçlerinde daha temkinli davranıp mahremiyeti gözetme eğilimi sergilerken, birden fazla platforma dağılan kullanıcılar bu özeni kaybetme riskiyle karşı karşıya görünmektedir. Öte yandan, iki platform kullanan grubun olumlu içerik paylaşımına daha sıcak bakması, platform sayısının yalnızca mahremiyet bilincini değil, paylaşımların tonunu da şekillendirdiğini düşündürmektedir. Bu durum, çoklu platform kullanımının her yerde görünür olma isteğini güçlendirerek beğeni odaklı motivasyonları beslediğini, ancak aynı zamanda mahremiyet sınırlarını bulanıklaştırdığını ortaya koymaktadır. Paylaşan ebeveynlik davranışlarının toplam düzeyde platform sayısından bağımsız kalmasına karşın, iletişim temelli mahremiyet risklerinin ve pozitif anları paylaşma eğiliminin platform çeşitliliğiyle birlikte arttığını göstermektedir. Dolayısıyla, dijital ebeveynlik eğitimlerinde platform sayısı arttıkça mahremiyet karmaşıklığı artar ilkesine vurgu yapılarak, ebeveynlerin çoklu platform stratejilerini sadeleştirmeye ve içerik izni-kontrol mekanizmalarını güçlendirmeye teşvik edilmeleri önerilmektedir.

Araştırma bulgularına göre, Çevrimiçi Mahremiyet Farkındalık Ölçeği'nin Dikkat alt boyutu ile Paylaşan Ebeveynlik Ölçeği'nin Sosyal Karşılaştırma alt boyutu arasında pozitif yönlü, ancak düşük düzeyli bir ilişki bulunmuştur. Bu durum, dikkat düzeyi yüksek olan bazı ebeveynlerin, sosyal karşılaştırma ihtiyacı nedeniyle paylaşım yapmaya devam edebileceklerini göstermektedir. Özellikle sosyal medya kültürünün sunduğu onay alma, beğenilme ve aidiyet gibi motivasyonların etkisiyle, bazı ebeveynler mahremiyet bilinci yüksek olmasına rağmen bu davranıştan tamamen kaçınmamaktadır. Bu durum, bireyin kişisel farkındalığı ile sosyal medya baskısı arasındaki gerilimli dengeyi yansıtmaktadır. Ayrıca olumlu ve olumsuz içerik paylaşımı ile mahremiyet farkındalığı arasında tespit edilen güçlü ve negatif yönlü ilişki, ebeveynlerin yalnızca travmatik ya da özel anları değil, olumlu içerikleri dahi paylaşıırken etik sınırları gözetmeye başladıklarını göstermektedir.

Bu araştırmada elde edilen korelasyon bulguları, paylaşılan ebeveynlik davranışlarının tek bir alt boyuttan etkilenmediğini; "Sosyal karşılaştırma", "Dijital okuryazarlık", "İletişim şekilleri" ve "Kültürel normlar" gibi çok sayıda değişkenin bu davranış üzerinde etkili olduğunu göstermektedir. Bu durum, paylaşan ebeveynliğin yalnızca bireysel bir tercih değil, toplumsal bağlamda şekillenen çok katmanlı bir olgu olduğunu göstermektedir (Tofan, Türkçapar & Işık, 2024).

Sonuç olarak, bu araştırma, ebeveynlerin dijital ortamdaki çocuk temsiline yönelik farkındalıklarının artırılması gerektiğine işaret etmekte ve dijital ebeveynlik kavramının geleneksel ebeveynlik anlayışına yeni sorumluluk alanları eklediğini ortaya koymaktadır. Dijital çağda çocuk yetiştirmenin yalnızca fiziksel değil, dijital alanı da kapsayan bütüncül bir sorumluluk olduğu unutulmamalıdır.

Yurt içinde yapılan çalışmalar, bu araştırmanın sonuçlarını destekler niteliktedir. Örneğin, Zinderen ve Aslan (2024)'ın çalışmasında, ebeveynlerin dijital paylaşım eğilimlerinin yüksek olduğu; ancak mahremiyet farkındalıklarının düşük düzeyde seyrettiği ortaya konmuştur. Benzer şekilde Yiğitbaşı ve Çelik (2023), Türkiye'deki ebeveynlerin sosyal medyada çocuklarına ilişkin içerikleri paylaşma oranının yüksek olduğunu; ancak bu durumun çocukların güvenliği ve psikolojik gelişimi açasından potansiyel riskler taşıdığını belirtmişlerdir.

Koçoğlu ve Avcı (2022)'nın yürüttüğu nitel çalışmada, okul müdürleri mahremiyeti genellikle kişisel dokunulmazlık olarak tanımlarken, sosyal medyanın bu alanı tehdit ettiğine vurgu yapmışlardır. Bununla birlikte, mahremiyet eğitimine ilişkin mevcut okul uygulamalarının yetersiz olduğu ve kapsamlı programlara duyulan ihtiyaçın altı çizilmiştir.

Yurt dışında yapılan araştırmalar ise, benzer eğilimlerin daha yapılandırılmış stratejilerle yönetilmeye çalışıldığını göstermektedir. Dijital ortamlarda çocukların korunmasında ebeveyn sorumluluğunun önemine dikkat çekmiş; ancak mahremiyet ihlallerinin çoğunlukla "iyi niyetli" ebeveynlik davranışları üzerinden gerçekteştiğini ifade etmişlerdir. Blum-Ross ve Livingstone (2017), İngiltere'de yürüttükleri nitel araştırmada, ebeveynlerin sosyal medyada paylaşım yaparken genellikle çocuklarının

rızasını gözetmediklerini ve bu durumun uzun vadeli dijital kimlik oluşumunu etkilediğini vurgulamıştır.

Kumar ve Schoenebeck (2015) tarafından ABD’de yürütülen çalışmada, paylaşılan ebeveynlik davranışlarının çocuklarda utanç, kontrol kaybı ve sosyal izolasyon gibi olumsuz sonuçlara yol açabildiği belirtilmiştir. Fox ve Hoy (2019) ise ebeveynlerin dijital davranışlarının çocukların özsaygı gelişimi üzerinde etkili olduğunu vurgulamış ve dijital ebeveynliğe yönelik etik kodların oluşturulması gerektiğini savunmuştur.

Bu bağlamda, çalışmanın bulguları hem yerel hem de uluslararası literatürle örtüşmekte ve paylaşılan ebeveynlik olgusunun sadece bireysel değil; aynı zamanda toplumsal, kültürel ve teknolojik boyutlarıyla ele alınması gerektiğini göstermektedir. Türkiye’deki bulgular, Batı ülkelerine kıyasla daha düşük düzeyde mahremiyet farkındalığına işaret ederken, dijital okuryazarlığın yaygınlaştırılması ve mahremiyet eğitiminin kurumsallaştırılması gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Bu çalışmada, 0–13 yaş grubunda çocuğu olan ebeveynlerin sosyal medyada sergiledikleri paylaşım davranışları ile çevrimiçi mahremiyet konusundaki farkındalıkları arasındaki ilişkiyi ölçmek için uygulanan ölçme araçlarından elde edilen veriler doğrultusunda ulaşılan bulgular şu şekilde özetlenebilir:

Paylaşılan ebeveynlik ile dijital mahremiyet farkındalığı arasında istatistiksel olarak anlamlı ve ters yönlü bir ilişki görülmektedir. Sonuçlara göre , Paylaşılan Ebeveynlik Ölçeği’nin (PEÖ) toplam puanı ile Çevrimiçi Mahremiyet Farkındalık Ölçeği’nin (ÇMFÖ) genel puanı arasında negatif yönde ve anlamlı bir korelasyon mevcuttur. Çevrimiçi mahremiyet farkındalığı yükseldikçe, ebeveynlerin çocuklarına ait içerikleri dijital ortamda paylaşma oranı düşmektedir. Bu sonuç, mahremiyet bilinci yüksek olan bireylerin, çocuklarına dair içerikleri sosyal mecralarda paylaşma konusunda daha çekimser olduklarını ortaya koymaktadır.

Çevrimiçi Mahremiyet Farkındalık Ölçeği’nin (ÇMFÖ) dikkat, güvenlik ve iletişim gibi alt boyutları ile Paylaşılan Ebeveynlik Ölçeği (PEÖ) arasında anlamlı düzeyde negatif ilişkiler belirlenmiştir. Özellikle güvenlik boyutuyla Paylaşılan Ebeveynlik Ölçeği (PEÖ) toplam puanı arasındaki korelasyon değeri, bireylerin çevrimiçi güvenlik konusunda farkındalık geliştirdikçe çocuklarının dijital temsiline daha

eleştirel yaklaştığını göstermektedir. İletişim boyutundaki ilişki de benzer şekilde negatif ve anlamlıdır.

Çevrimiçi Mahremiyet Farkındalık Ölçeği'nin (ÇMFÖ) dikkat boyutu ile Paylaşan Ebeveynlik Ölçeği (PEÖ) sosyal karşılaştırma alt boyutu arasında düşük düzeyde, fakat pozitif yönde anlamlı bir ilişki görülmektedir. Bu bulgu, dikkatli dijital davranış sergileyen bazı ebeveynlerin, sosyal karşılaştırma motivasyonu ile paylaşım yapmaya devam edebildiklerini düşündürmektedir.

Paylaşım içeriklerinin türü de farkındalıkla ilişkilidir. Hem olumlu hem de olumsuz paylaşımlar, çevrimiçi mahremiyet farkındalığı ile anlamlı şekilde negatif korelasyon göstermiştir. Bu sonuç, ebeveynlerin olumlu anları dahi paylaşırken mahremiyet açısından dikkatli olabildiklerini göstermektedir.

Çeşitli demografik değişkenler, paylaşım davranışları ve mahremiyet farkındalığını etkilemektedir. Kadın ebeveynlerin paylaşma eğilimlerinin daha yüksek olduğu, eğitim seviyesi arttıkça mahremiyet bilincinin yükseldiği ve çalışan ebeveynlerin daha kontrollü paylaşım gerçekleştirdiği görülmüştür. Ayrıca, çocuk sayısının artışıyla birlikte paylaşım sıklığında azalma gözlenmiştir. Bu durum, tecrübe kazandıkça ebeveynlerin daha bilinçli bir dijital tutum geliştirdiklerini göstermektedir

5.2. Öneriler

Ebeveynlerin paylaşan ebeveynlik davranışlarının bilinçli hale gelmesi için aile eğitim programlarının yaygınlaştırılması önem taşımaktadır. Bu bağlamda, aile danışmanları ve psikolojik danışmanlar tarafından sunulan eğitimlerde, çocukların dijital ortamda maruz kalabilecekleri riskler konusunda ebeveynlere ayrıntılı bilgiler verilmesi yararlı olacaktır. Özellikle ebeveynlerin çocuklarının görüntülerini ve kişisel bilgilerini paylaşırken göz önünde bulundurmaları gereken mahremiyet kriterlerinin açık ve anlaşılır bir biçimde aktarılması önemlidir.

Ebeveynler, sosyal medyada paylaşım yaparken asgari veri ilkesini benimsemeli; çocuğun yüzü, adı, okul/mahalle ayrıntıları ve konum etiketleri gibi kimliklendirici unsurları gizleyerek yalnızca kapalı ve güvenilir gruplarda paylaşım yapmalıdır. Altı yaşından itibaren çocuklara düzenli olarak “Fotoğrafını paylaşabilir miyim?” sorusu

yöneltilmeli, on yaş ve sonrasında ise mutlaka açık ve bilinçli onay alınmalıdır. Ebeveynler belediye, aile sağlığı merkezi veya okul rehberlik servisi tarafından sunulan dijital ebeveynlik atölyelerine düzenli katılım sağlayarak bilgi ve becerilerini güncel tutmalıdır.

Çocuklara erken yaşta dijital ayak izi, çevrimiçi mahremiyet ve kişisel veri kavramları basit, somut örneklerle öğretilmelidir. 9–13 yaş grubuna yönelik oyunlaştırılmış uygulamalar ve dijital vatandaşlık etkinlikleriyle “paylaşmadan önce düşün” refleksi geliştirilmelidir. Ayrıca çocukların kendi içeriklerini yönetme, istenmeyen gönderileri bildirme ve gerekirse yardım isteme konularında pratik beceriler kazanmaları desteklenmelidir.

Millî Eğitim Bakanlığı ve Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı gibi kamu kurumları iş birliğinde oluşturulacak ulusal düzeydeki projelerle, ebeveynlerin dijital okuryazarlık becerilerinin geliştirilmesi sağlanabilir. Bu tür eğitimlerin, ebeveynlerin çevrimiçi platformlarda paylaşımlarını daha bilinçli hale getireceği, dolayısıyla çocukların kişisel bilgilerinin korunmasına katkı sağlayacağı öngörülmektedir. Kamu spotları, çevrimiçi seminerler ve dijital platformlarda yayınlanacak eğitici içeriklerle, geniş bir kitleye ulaşılması sağlanmalıdır.

Kişisel Verilerin Korunması Kanunu’yla, çocuğun dijital görüntü haklarını doğrudan tanımlayan ek maddeler eklenmeli; ihlal başvurularını maksimum beş iş günü içinde karara bağlayacak Çocuk Dijital Hakları Dairesi oluşturulmalıdır. Sosyal medya şirketleri çocuk verilerini kullanarak hedefli reklam üretmeleri hâlinde idari para cezaları ve gelir payı kesintileriyle yaptırıma tabi tutulmalıdır.

Platformlar, 0–13 yaş etiketi taşıyan tüm yeni paylaşımlar için “varsayılan olarak kapalı hesap” ve “etiketli yüz tanıma kapatma” özelliklerini zorunlu kılmalıdır. Çocuk görsellerini işleyen her yerli-yabancı platformdan, “Çocuk Hakları Etki Değerlendirmesi” raporu talep edilmeli; yaş doğrulama ve ebeveyn onay mekanizmaları bağımsız denetçiler tarafından yılda en az bir kez test edilmelidir.

Ayrıca sosyal medya platformları ve teknoloji şirketlerinin çocukların çevrimiçi mahremiyetinin korunmasına yönelik daha etkin ve kapsayıcı politikalar geliştirmeleri tavsiye edilmektedir. Platformların kullanıcı dostu ve açık yönlendirmeler içeren

mahremiyet ayarları sunmaları ve ebeveynlerin bu ayarları kolayca uygulayabilecekleri ara yüzler geliştirmeleri gerekmektedir. Böylelikle ebeveynlerin dijital ortamda çocuklarına dair paylaşımlar yaparken gizliliklerini daha iyi yönetmeleri mümkün olacaktır.

Gelecekteki araştırmalar için öneri olarak, ebeveynlerin paylaştıkları ebeveynlik ve çevrimiçi mahremiyet farkındalığı arasındaki ilişkinin farklı demografik gruplar arasında karşılaştırmalı olarak incelenmesi önerilebilir. Örneğin farklı sosyo-ekonomik düzeylerdeki ebeveynlerin dijital paylaşım davranışları ve mahremiyet farkındalıkları üzerine yapılacak araştırmalar, daha spesifik ve hedefe yönelik müdahalelerin geliştirilmesine imkân tanıyabilir.

Son olarak, eğitim kurumları bünyesinde rehberlik ve psikolojik danışma servislerinin, çocukların dijital mahremiyet haklarını koruyucu önleyici eğitim programları geliştirmesi ve bunları düzenli olarak yürütmesi önemlidir. Bu programlarda ebeveynlerle birlikte çocukların da dijital ortamlarda hakları ve mahremiyet sınırları konusunda bilinçlendirilmesi gerekmektedir. Böyle bir yaklaşım, çocukların çevrimiçi ortamlarda kendilerini daha güvenli hissetmelerini sağlayarak, uzun vadede dijital güvenlik ve mahremiyet bilincinin yaygınlaşmasına katkıda bulunacaktır.

KAYNAKÇA

- Akpınar, B. S., Paylan, N., Etlik, Ş., Erus, B., ve Karakoç, H. (2020). “Sharenting” konusunda ebeveynlerin farkındalık düzeyleri. *Genel Sağlık Bilimleri Dergisi*, 2(2), 8-18.
- Alabdulatif, A., & Alturise, F. (2020). Awareness of data privacy on social networks by students at Qassim University. *International Journal of Advanced Computer Research*, 10(50), 194-205. <https://doi.org/10.19101/IJACR.2020.1048094>
- Alemdar, E., ve Kahraman, S. (2023). Annelerin Paylaşan Ebeveynlik (Sharenting) Eylemlerini İnceleyen Ölçek Geliştirme Çalışması. *International Journal Of Social Sciences And Education Research*, 9(1), 70-82.
- Amon, M. J., Kartvelishvili, N., Bertenthal, B. I., Hugenberg, K., & Kapadia, A. (2022). Sharenting And Children’s Privacy In The United States: Parenting Style, Practices, And Perspectives On Sharing Young Children’s Photos On Social Media. *Proceedings Of The Acm On Human-Computer Interaction*, 6(Cscw1), 1-30.
- Aslan, S., ve Durmuş, E. (2020). Okul öncesi dönemde güncel bir ebeveyn davranışı: Sharenting. *Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi*, 4(1), –. doi: 10.24130/eccd-jecs.1967202041185
- Baloğlu, E. (2023). Instagram çağının dijital ebeveynleri: Sharenting bağlamında bir inceleme. *TRT Akademi*, 8(19), 766-785. <https://doi.org/10.37679/trta.1328354>
- Baxter, K., & Czarnecka, B. (2025). Sharing images of children on social media: British motherhood influencers and the privacy paradox. *PLOS ONE*, 20(1), e0314472. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0314472>
- Berg, V., Arabiat, D., Morelius, E., Kervin, L., Zgambo, M., Robinson, S., Whitehead, L. (2024). Young children and the creation of a digital identity on social networking sites: Scoping review. *JMIR Pediatrics and Parenting*, 7, e54414. <https://doi.org/10.2196/54414>,

- Bostancı, M. (2019). Dijital ebeveynlerin sosyal medyada mahremiyet algısı. *AJIT-e: Online Academic Journal of Information Technology*, 10(38), n.p. <https://doi.org/10.5824/1309-1581.2019.3.005.x>
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç, E., Akgün, Ö., Karadeniz, Ş., ve Demirel, F. (2018). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Blum-Ross, A., & Livingstone, S. (2017). Sharenting, parent blogging, and the boundaries of the digital self. *Popular Communication*, 15(2), 110–125.
- C.S. Mott Children’s Hospital National Poll on Children’s Health. (2015). *Parents on social media: Likes and dislikes of sharenting* (Vol. 23, Issue 2). University of Michigan.
- Conti, M. G., Del Parco, F., Pulcinelli, F. M., & Ark. (2024). Sharenting: Characteristics and awareness of parents publishing sensitive content of their children on online platforms. *Italian Journal of Pediatrics*, 50, 135. <https://doi.org/10.1186/s13052-024-01704-y>
- DataReportal. (2025, 12 Mart). YouTube users, stats, data & trends for 2025. <https://datareportal.com/essential-youtube-stats>
- Demiroğlu, Z., Taplı, M., Durak, C., ve Tepe, Y. K. (2024). Ergenlerin Paylaşan Ebeveynliğe Yönelik Tutumlarının ve Öncüllerinin İncelenmesi. *Eğitimde*, 63.
- Düzgüner, S. (2022). Sosyal medya ve mahremiyetin dönüşümü bağlamında dijital çağda mahremiyet algısı. *International Journal of Eurasian Education and Culture*, 7(16), 19-34
- Erciyas, K. (2025). Sivil hava aracı bakım personelinin iş doyum düzeylerinin değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Eroğlu, Ş. (2018). Dijital yaşamda mahremiyet (gizlilik) kavramı ve kişisel veriler: Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü öğrencilerinin mahremiyet ve kişisel veri algılarının analizi. *Hacettepe Üniversitesi*

- Ferrara, P., Cammisa, I., Zona, M., Cimaroli, E., Sacco, R., Pacucci, I., Grimaldi, M. T., Scaltrito, F., Pettoello-Mantovani, M., & Corsello, G. (2024). The awareness of sharenting in Italy: A pilot study. *Italian Journal of Pediatrics*, 50, 226. <https://doi.org/10.1186/s13052-024-01797-5>
- Field, A. (2005). *Discovering statistics using SPSS*. London: Sage Publications.
- Fox, A. K., ve Hoy, M. G. (2019). Smart Devices, Smart Decisions? Implications Of Parents' Sharenting For Children's Online Privacy: An Investigation Of Mothers. *Journal Of Public Policy ve Marketing*, 38(4), 414-432.
- George, D., & Mallery, P. (2001). *Spss for windows step by step: A simple guide and reference 10.0 update (3 ed.)*. Boston: Allyn and Bacon.
- Geredeli, N., Peschke, S. G., ve Peschke, L. (2024). Anne ve babanın sosyal medyada çocukları ile ilgili paylaşımlarına (Sharenting) ilişkin hukuki bir değerlendirme. *Necmettin Erbakan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 7(3), 861-886.
- Green, S. B. (1991). How many subjects does it take to do a regression analysis. *Multivariate Behavioral Research*, 26(3), 499-510.
- Gültekin, V. (2024). Bilgi ve belge yönetimi bölümü öğrencilerinin çevrimiçi mahremiyet farkındalığı. *Bilgi Dünyası*, 25(2), 185-215. <https://doi.org/10.15612/BD.2024.768>
- Kalkim, A., Korkmaz, E. K., ve Toraman, A. U. (2024). Examining The Relationship Between Digital Parenting Self-Efficacy And Digital Parenting Awareness Of Early Adolescents' Parents. *Journal Of Pediatric Nursing*, 78, 1-6.
- Kanter, M., Afifi, T., ve Robbins, S. (2012). The Impact Of Parents "Friending" Their Young Adult Child On Facebook On Perceptions Of Parental Privacy Invasions And Parent-Child Relationship Quality. *Journal Of Communication*, 62(5), 900-917.

- Kaplan, C. (2019). Türkiye’de Mahremiyetin Dönüşümünün Aileye Etkileri. Doktora Tezi. Marmara Üniversitesi.
- Kaptan, S. (1993). *Bilimsel Araştırma ve İstatistik Teknikleri*. Ankara: Gazi Üniversitesi Yayınları.
- Karasar, N. (2023). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Nobel Yayıncılık.
- Kaya, Z. (2023). Sosyal medya anneliği ile değer sahibi çocuk yetiştirmek. *Mecmua*, (15), 124-137.
- Kılıç, B. O., Kılıç, S., ve Ulukol, B. (2024). Exploring The Relationship Between Social Media Use, Sharenting Practices, And Maternal Psychological Well-Being. *Archives De Pédiatrie*, 31(8), 519-526.
- Kılıç, S., Kılıç, B. O., Ateş, E. G., Ilarslan, N. E. Ç., Konuksever, D., ve Ulukol, B. (2024). Exploring The Depths Of Sharenting: Unveiling The Impact Of Sociodemographic Factors And Internet Addiction. *Journal Of Pediatric Health Care*, 38(5), 643-650.
- Kılınç, F. (2024). Bir ebeveyn davranışı olarak “sharenting”: TikTok paylaşımlarında çocukların dijital güvenliği, içerik rolleri ve içerik türlerinin incelenmesi. *Uluslararası Kültürel ve Sosyal Araştırmalar Dergisi (UKSAD)*, 10(2), 135-159. <https://doi.org/10.46442/intjcss.1598641>
- Kılınç Özüölmez, P. (2024). *Dijital ebeveynlik olgusu olarak sharenting* (Doktora tezi, Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Radyo-Sinema-Televizyon).
- Koçoğlu, E., & Avcı, Y. E. (2022). Okul müdürlerinin görüşleri doğrultusunda Türkiye’de mahremiyet eğitimi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 54, 385-409. <https://doi.org/10.9779/pauefd.963546>
- Korkmaz, Ö., Vergili, M. & Karadaş, E. (2021). Çevrimiçi Mahremiyet Farkındalık Ölçeğinin geliştirilmesi: Güvenirlilik ve geçerlilik çalışması. *Türkiye Bilimsel Araştırmalar Dergisi*, 6(2), 297-311.
- Köseoğlu, A. (2023). Tiktok’ta mahremiyet algısının dönüşümü. *İNİF E-Dergi*, 8(1), 172-188. <https://doi.org/10.47107/inifedergi.1150606>
- Kumar, P., & Schoenebeck, S. (2015). *The modern day baby book: Enacting “good mothering” and stewarding privacy on Facebook*. In *Proceedings of the 18th ACM Conference on Computer-Supported Cooperative Work & Social*

Computing (pp. 1302–1312). ACM.
<https://doi.org/10.1145/2675133.2675149>

Lupton, Deborah ve Williamson, Ben, (2017). “The Datafied Child: The Dataveillance of Children and Implications for Their Rights”, *New Media & Society*, 19(5), s.780-794.

Mäntymäki, M., & Islam, A. N. (2016). The Janus face of Facebook: Positive and negative sides of social networking site use. *Computers in Human Behavior*, 61, 14-26. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2016.02.078>

McKnight, P. E. ve Najab, J. (2010). Mann-Whitney U Test. *The Corsini Encyclopedia of Psychology*, 1-1.

Modecki, K. L., Goldberg, R. E., Wisniewski, P., & Orben, A. (2022). What is digital parenting? A systematic review of past measurement and blueprint for the future. *Perspectives on Psychological Science*, 17(6), 1673–1691. <https://doi.org/10.1177/17456916211072458>

MU Extension. (2025). *Sharenting: Risks and remedies* (GH6131). University of Missouri Extension.

Nachar, N. (2008). The Mann-Whitney U: A test for assessing whether two independent samples come from the same distribution. *Tutorials in Quantitative Methods for Psychology*, 4(1), 13-20. DOI:10.20982/tqmp.04.1.p013

Omur, S., & Uyar, M. (2022). Sharenting: Türkiye’de ebeveynlerin paylaşım eğilimleri üzerine bir değerlendirme. *Kastamonu İletişim Araştırmaları Dergisi*, 9, 23–45. <https://doi.org/10.56676/kiad.1162288>

Özdamar, K. (2013). *Paket programlarla istatistik veri analizi* (Cilt I-II, 9. baskı). Kaan Kitabevi.

Saygılı, E. G., & Üstüner Top, F. (2025). Çocukların ebeveynleri tarafından sosyal medyada paylaşılmasına yönelik çalışmaların incelenmesi. *Disiplinlerarası Çocuk Hakları Araştırması Dergisi*, 5(1), 24-41.

- Sari, P. I., Rahmawati, I., Mariyana, R., ve Charmeida, N. (2024). The Correlation Between Parental Awareness And Concern To The Early Childhoods Digital Safety. *Kiddo: Jurnal Pendidikan Islam Anak Usia Dini*, 5(2), 310-326.
- Shin, W., ve Kang, H. (2016). Adolescents' Privacy Concerns And Information Disclosure Online: The Role Of Parents And The Internet. *Computers In Human Behavior*, 54, 114-123.
- Söğütlü, A. (2024). 3-6 Yaş Arasında Çocuğu Olan Annelerin Paylaşan Ebeveynlik, Ebeveyn Öz Yeterliliği ve Aile Uyumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Marmara Üniversitesi. Yüksek Lisans Tezi.
- Statista. (2025). Number of monthly active Instagram users worldwide from January 2013 to January 2025. Retrieved from <https://www.statista.com/statistics/253577/number-of-monthly-active-instagram-users/>
- Steinberg, S. B. (2016). Sharenting: Children's Privacy In The Age Of Social Media. *Emory Lj*, 66, 839.
- Sümbüloğlu K., Sümbüloğlu V. (2005). *Klinik ve saha araştırmalarında örnekleme yöntemleri ve örneklem büyüklüğü*. Alp Ofset Matbaacılık, Ankara.
- Tanışık, S., & Bal, S. (2024). *Dijital mahremiyet ve kurumsal sorumluluk: Kişisel verilerin korunmasında iletişim teknolojilerinin kamusal rolü*. Yeni Medya Dergisi, 16. <https://doi.org/10.55609/yenimedya.1424182>
- UNICEF. (2018). Children in a digital world: The state of the world's children 2017. United Nations Children's Fund (UNICEF). <https://unicef.org/reports/state-worlds-children-2017>
- Walrave, M., Verswijvel, K., Ouvrein, G., Staes, L., Hallam, L., & Hardies, K. (2022). The limits of sharenting: Exploring parents' and adolescents' sharenting boundaries through the lens of Communication Privacy Management Theory. *Frontiers in Education*, 7, 803393. <https://doi.org/10.3389/feduc.2022.803393>

- Walrave, M., Robbé, S., Staes, L., & Hallam, L. (2023). Mindful sharenting: How millennial parents balance between sharing and protecting. *Frontiers in Psychology*, 14, 1171611. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2023.1171611>
- Verswijvel, K., Walrave, M., Hardies, K., & Heirman, W. (2019). Sharenting, is it a good or a bad thing? Understanding how adolescents think and feel about sharenting on social network sites. *Children and Youth Services Review*, 104, 104401. <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2019.104401>
- Yüksel, H. (2021). Sharenting bağlamında sosyal medyada çocuk imajının inşası [Construction of child's image in social media in the context of sharenting]. *Akademik Düşünce Dergisi*, 4, 50-68.
- Zinderen, A., & Aslan, D. (2024). Ebeveynlerin dijital ebeveynlik rollerini üstlenme süreçlerinin çocukların bilinçli medya tüketimine yansıması. *Türkiye İletişim Araştırmaları Dergisi*, 2024, 75–96. DOI: 10.17829/turcom.1489277

EKLER

EK-1: DEMOGRAFİK BİLGİ FORMU

1-) Cinsiyet

Kadın () Erkek ()

2-) Yaş

18-29 () 30-39 () 40-49 () 50 ve üzeri ()

3-) Medeni durumunuz?

Bekar () Evli () Dul () Boşanmış () Diğer ()

4-) Evli kalma süresi

0-5 () 6-10 () 11-15 () 16 yıl ve üzeri ()

5-) Çocuk sayısı

1 () 2 () 3 () 4 () 5 ve üzeri ()

6-) Eğitim düzeyi

İlköğretim () Ortaöğretim/Lise () Ön lisans () Lisans () Yüksek lisans ()
Doktora ()

7-) Çalışma durumu

Çalışıyor () Çalışmıyor ()

8-) Gelir seviyesi

1 – 17.002 TL () 17.003-34.000 TL () 34.001-51.000 TL () 51.001 TL ve üzeri ()

9-) Sosyal medya hesabınız var mı?

Evet () Hayır ()

10-) Varsa hangi platformu kullanıyorsunuz?

Instagram () Youtube () Twitter () Diğer ()

11-) Çocuğunuzun bulunduğu görselleri sosyal medyada paylaşıyor musunuz?

Evet () Hayır ()

EK-2: ÇEVİRİMİÇİ MAHREMİYET FARKINDALIK ÖLÇEĞİ

Çevrimiçi Mahremiyet Farkındalığı	Hiçbir zaman	Nadiren	Bazen	Sıklıkla	Her zaman
1. Arkadaşlarımla veya yakınlarımla yaptığım yazışmaların ekran görüntülerini izin almaya gerek duymadan paylaşıyorum.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
2. Başkalarına ait bilgi, resim, video vb. içerikleri çevrimiçi ortamlarda izin almaya gerek duymadan paylaşıyorum.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
3. Çevrimiçi ortamlarda kullandığım parolaların güçlü olmasına (büyük-küçük harf, rakam, özel karakterler ve en az 8 karakter kullanımıyla) dikkat ederim.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
4. Çevrimiçi ortamlarda paylaştığım bilgilerin şirketler, devlet kurumları veya bilgisayar korsanları tarafından kullanılabilceğinin farkındayım.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
5. Çevrimiçi ortamlarda tanımadığım kişilerden gelen mesaj veya e-postaların güvenlik riski oluşturup oluşturmadığını anlarım.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
6. Çevrimiçi ortamlarda tanımadığım kişilerin beni takip etmesine veya arkadaş olmasına izin veririm.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
7. Çevrimiçi ortamlarda tanımadığım kişilerle iletişim kurarım.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
8. Çevrimiçi ortamlarda tanımadığım kişilerle kişisel bilgilerimi (adres, doğum tarihi, yaş, iş, telefon vb.) paylaşıyorum.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
9. Çevrimiçi platformlarda paylaştığım bilgilerin kötü niyetli kişiler tarafından kullanılabilceğinin farkındayım.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
10. E-posta veya sosyal ağlardan aldığım mesajların içeriğinin güvenilir olup olmadığını anlarım.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
11.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
12.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
13.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
14.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)

EK-3: PAYLAŞAN EBEVEYNLİK ÖLÇEĞİ

Paylaşan Ebeveynlik Davranışları	Hiçbir zaman	Nadiren	Bazen	Sıklıkla	Her zaman
1. Sosyal medyada çocuğumla ilgili paylaşım (fotoğraf/video/yazı) yaparım.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
2. Sosyal medyada çocuğumla ilgili paylaşım (fotoğraf/video/yazı) yapmayı doğru buluyorum.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
3. Sosyal medyada çocuğumla ilgili paylaşımlarımı (fotoğraf/video/yazı) keyifli / eğlenceli bulduğum için yaparım.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
4. Sosyal medyada çocuğumla ilgili paylaşımlar (fotoğraf/video/yazı) ev yaşantımızı (yemek/etkinlik/oyun) içerir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
5. Sosyal medyada çocuğumla ilgili paylaşımlar (fotoğraf/video/yazı) özel günleri içerir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
6. Sosyal medyada çocuğumla ilgili paylaşımlar (fotoğraf/video/yazı) seyahat anılarımızı içerir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
7. Sosyal medyada çocuğumla ilgili paylaşımlara (fotoğraf/video/yazı) gelen beğeni ve olumlu yorumlar beni mutlu eder.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
8. Sosyal medyada çocuğumla ilgili paylaşımlara (fotoğraf/video/yazı) gelen beğeni ve olumlu yorumlar beni motive eder.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
9. Sosyal medyada çocuğumla ilgili paylaşımlara (fotoğraf/video/yazı) gelen beğeni ve olumlu yorumlar beni gururlandırır.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
10.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
11.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
12.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
13.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
14.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)

EK-4: ÖLÇEK KULLANIM İZİNLERİ

Çevrimiçi Mahremiyet Farkındalık Ölçeği

"Çevrimiçi Mahremiyet Farkındalık Ölçeği" kullanım izni Gelen Kutusu x

 Ahmet Berkay Civan 26 Eki 2024 Cmt 08:00 ☆

Özgen hocam merhaba, Ben Ahmet Berkay Civan, İstanbul Ticaret Üniversitesi Aile Danışmanlığı ve Eğitimi yüksek lisans öğrencisiyim. Dr. Öğr. Üyesi Lütfü Çakır d

 Alici: ben 26 Eki 2024 Cmt 09:28 ☆ 😊 ↩ ⋮

Elbette kullanabilirsiniz

Prof. Dr. Özgen KORKMAZ
Amasya Üniversitesi Mühendislik Fakültesi
Bilgisayar Mühendisliği Bölümü

26 Eki 2024 Cmt, saat 08:00 tarihinde Ahmet Berkay Civan şunu yazdı:

 Ahmet Berkay Civan 27 Eki 2024 Paz 12:23 ☆ 😊 ↩ ⋮

Alici: Özgen

Çok teşekkür ederim. İyi günler dilerim.

 26 Eki 2024 Cmt, 09:28 tarihinde şunu yazdı:

Paylaşan Ebeveynlik Ölçeği

"Paylaşan Ebeveynlik Ölçeği" kullanım izni Gelen Kutusu x

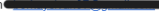
 Ahmet Berkay Civan 26 Eki 2024 Cmt 02:40 ☆

Ezgi hocam merhaba, Ben Ahmet Berkay Civan, İstanbul Ticaret Üniversitesi Aile Danışmanlığı ve Eğitimi yüksek lisans öğrencisiyim. Dr. Öğr. Üyesi Lütfü Çakır da

 Ezgi 26 Eki 2024 Cmt 12:10 ☆ 😊 ↩ ⋮

Alici: ben

Merhaba Ahmet Berkay bey, iletişime geçtiğiniz için teşekkürler. Ölçeği çalışmanızda kullanabilirsiniz, başarılar diliyorum.

26 Eki 2024 Cmt, saat 02:41 tarihinde Ahmet Berkay Civan şunu yazdı:

 Ahmet Berkay Civan 27 Eki 2024 Paz 12:24 ☆ 😊 ↩ ⋮

Alici: Ezgi

İyi dilekleriniz ve izin talebime olumlu dönüş yaptığınız için teşekkür ederim.

Ezgi , 26 Eki 2024 Cmt, 12:10 tarihinde şunu yazdı:

EK-5: ETİK KURUL ONAY

İSTANBUL TİCARET İSTANBUL TİCARET ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ

T.C.

Tarih: 05/12/2024 07:41
Sayı: E-65836846-044-339426
REKTÖRLÜK

339426
T.C. CUMHURİYETİNİN YÜZÜNCÜ YILI

Sayı : E-65836846-044-339426
Konu : Etik Onayı

5.12.2024

Sayın Ahmet Berkay CİVAN

İlgi : 15.11.2024 tarihli dilekçeniz.

İlgi yazınız ile "0-13 Yaş Arası Çocuğa Sahip Ebeveynlerin Paylaşan Ebeveynlik ve Çevrimiçi Mahremiyet Farkındalığı İlişkisinin İncelenmesi" isimli çalışmanın anket sorularına Etik Kurul onayı talep edilmektedir.

Adı geçen ve ekte yer alan anket soruları, Üniversitemiz Etik Kurulunca incelenerek etik tanım, değer ve ilkelere aykırı bir düzenleme tespit edilmediği, yetkili makamlardan gerekli izinlerin alınması koşuluyla, önerilen anket sorularının etik kurallara uygun olduğu ve etik onayının verildiği ifade edilmiştir.

Konuya ilişkin bilgilerinizi rica ederim.

Prof. Dr. Hanifi PARLAR
Rektör a.
Rektör Yardımcısı

Ek: Etik Onaylı Anket Soruları

Bu belge f venli elektronik imza ile imzalanmıştır.